În această ordine de idei se vorbește mult la Paris despre existența unui vast plan de călătorii prezidențiale — vast și în spațiu și în timp. În ultima parte a acestui an deci, preludiul mexican din martie se va continua cu un lung turneu în țările latino-americane. Pentru 1965, se atribuie președintelui de Gaulle intenția de a vizita toate republicile de limbă franceză din Africa neagră, „inclusiv Guineea și Mali, dacă restabilirea unor relații bune (ale acestor două țări) cu Parisul va îngădui acest lucru", adaugă Raymond Tournoux, comentator politic al săptămînalului *Paris Match*. În 1966, Africa albă: „nu va fi vorba de o excursie rapidă, precizează același comentator. La Rabat și la Marrakech, la Alger și la Constantine, la Tunis și la Sfax, el se va adresa în limba franceză mulțimilor islamului". Tot în 1966 — via Pakistan, Afganistan, India — sud-estul asiatic și, poate, încă alte țări. Pentru a realiza toate aceste itinerarii prezidențiale, subliniază majoritatea observatorilor, trebuie ca generalul de Gaulle să fie reales în funcția de președinte (actualul mandat expiră la sfîrșitul anului viitor), deducînd că generalul a luat hotărîrea de a-și prezenta candidatura.

Dincolo de chestiunea candidaturii lui de Gaulle la alegerile din 1965 — în această privință președintele își rezervă încă răspunsul oficial — traseul călătoriilor în discuție reține atenția observatorilor, care-l consideră definitoriu pentru anumite aspecte ale politicii externe franceze actuale. Aspecte pe care, în ziua plecării președintelui de Gaulle spre Mexic, *Le Monde* le concentra în titlul editorialului „Obiectivul: «A treia lume»" (în limbajul politic occidental expresia „a treia lume" are contururi destul de imprecise: desemnează cînd țările care nu fac parte din nici o grupare militară, cînd țările eliberate în anii postbelici de sub administrație colonială, cînd țările în curs de dezvoltare — și deseori au o semnificație mai mult geografică decît politică sau economică). Politica față de „a treia lume" este unul din termenii acelei politici de ansamblu prin care președintele de Gaulle își propune să restituie Franței „măreția", adică un rol de prim plan în viața internațională — alt termen al acestei politici fiind o anumită „degajare" de Statele Unite. Cei doi termeni sînt destinați să se completeze și să se alimenteze reciproc: „degajarea" de S.U.A. e de natură să inspire simpatie și încredere acelor țări care își pun ele însele problema unei mai mari libertăți de mișcare în relațiile cu Washingtonul, iar acest capital de simpatie și încredere ar amplifica ponderea prezenței franceze față de Statele Unite, în cadrul organismelor alianței occidentale și în general pe arena internațională.

Implicațiile economice ale acestei politici au suscitat în Franța dezbateri și polemici. Îndeosebi pentru că acțiunile în vederea strîngerii legăturilor cu țările „celei de a treia lumi" cuprind și o lărgire a capitolului „ajutor pentru dezvoltare". De unde o vehementă intrare în arenă — stimulată probabil de rezistența pe care acest capitol bugetar o întîmpină și în S.U.A. — a adversarilor lui, „cartieriștii" (principalul lor purtător de cuvînt este un cunoscut ziarist de dreapta, Raymond Cartier de la *Paris Match*). Raportînd la venitul național al Franței, raportînd și la alte sarcini bugetare cele 7 miliarde de franci pe care Franța le-a acordat tinerelor republici africane foste colonii franceze (unii experți spun 10 miliarde, adăugînd 3 miliarde prevăzute în bugetele diferitelor ministere), „cartieriștii" declară că „ajutorul pentru dezvoltare" trebuie sistat pentru că, pe de o parte frustrează dezvoltarea Franței înseși, pe de altă parte se dovedește ineficient în țările beneficiare. Partizanii „ajutorului" protestează, invocînd argumente politice, umanitare, cîteodată economice. În timp ce „cartieriștii" consideră că „măreția" Franței nu se poate realiza decît investind totul în propria ei dezvoltare (inclusiv „forța de șoc"), cei care le răspund tratîndu-i de „izolaționiști" preconizează largi investiții în politica externă (tot inclusiv „forța de șoc"). Discuția în jurul acestei probleme continuă să se desfășoare pe numeroase coloane de gazetă... Francezii obișnuiau să spună cu umor despre ei înșiși că nu cunosc geografia. Amploarea proiectelor politicii externe actuale a Franței și dezbaterea pe care acestea o suscită nu le vor mai îngădui probabil s-o spună în viitor.

Florica ȘELMARU

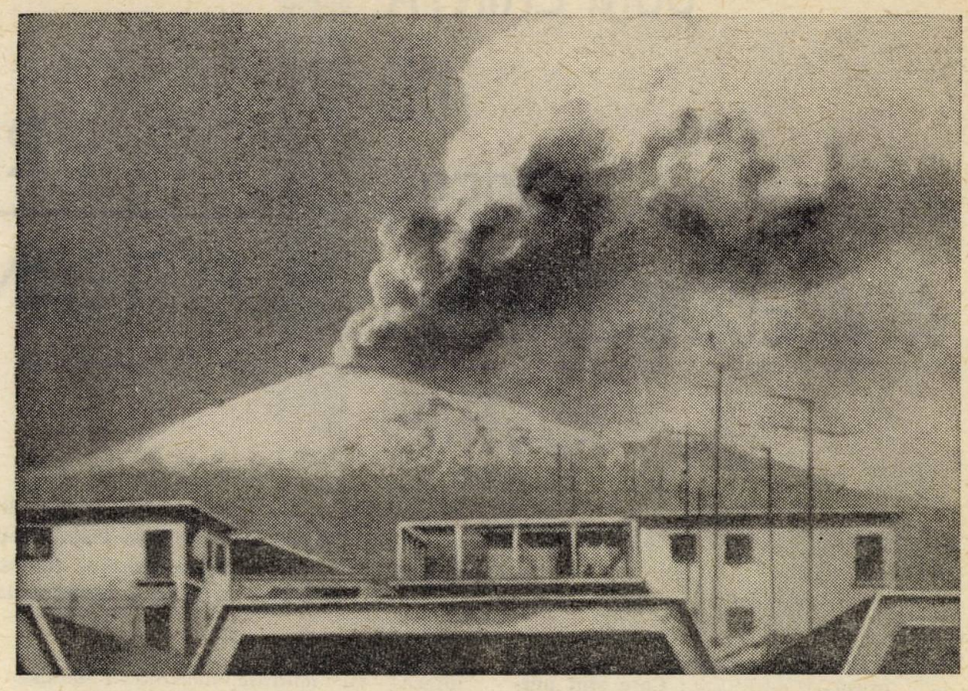

Acum cîteva zile o puternică explozie a aruncat în aer crusta ce închidea craterul vulcanului Etna, făcînd să se ridice o imensă coloană de vapori. Explozia nu a fost însoțită de lavă. Se presupune că fenomenul se datorește acumulării unei mari cantități de gaze în interiorul craterului.

Cariera generalului MacArthur

La 11 aprilie au avut loc funeraliile generalului de armată Douglas MacArthur, participant la principalele conflicte militare în care au fost implicate Statele Unite în acest secol. Provenit dintr-o familie cu tradiție militară, Douglas MacArthur a studiat la West Point, terminînd ca șef de promoție. A servit pe lîngă statul major al armatei americane. Maior la intrarea S.U.A. în primul război mondial, MacArthur era în 1918 general comandant de divizie. După acest război a deținut, între altele, funcția de director al Academiei militare naționale a S.U.A. Din 1937 a condus lucrările de elaborare a sistemului defensiv filipinez. La începerea celui de-al doilea război mondial este numit comandant suprem al forțelor aliate din Pacificul de sud-vest, cu cartierul general în Filipine. Obligat să se retragă din Filipine în 1942, sub presiunea ofensivei japoneze, MacArthur se întoarce, victorios, în 1944. A fost unul din cei care au aprobat utilizarea armei atomice împotriva Japoniei, devenind apoi comandantul trupelor de ocupație din această țară. În 1950 a preluat comanda trupelor americane de intervenție în Coreea, fiind numit și comandant al „trupelor O.N.U." din Coreea. Considerat aventuros și anarhic în îndeplinirea însărcinărilor sale, MacArthur a fost demis de președintele Truman în 1951. Cu aceasta, cariera generalului care a numărat între subordonații săi pe ultimii trei președinți ai S.U.A. (Eisenhower, Kennedy și Johnson) a luat sfîrșit. MacArthur nutrise reținute ambiții politice, dar a refuzat să candideze pentru republicani atît în 1948 cît și în 1952, cînd a fost ales Eisenhower.

În aprilie 1951, raportînd, după demiterea sa, în fața Congresului, generalul a citat o baladă soldățească: „Niciodată soldații bătrîni nu mor, ei trec, doar, în umbră". Bătrînul general a ales însă o cale de „a trece în umbră" destul de comună pentru ofițerii superiori americani: a devenit în 1952, director al consiliului de administrație al societății Remington Rand Inc.

CONFERINȚA DE PRESĂ A VICECANCELARULUI AUSTRIEI

DR. BRUNO PITTERMANN

La invitația guvernului Republicii Populare Romîne, vicecancelarul Austriei, dr. Bruno Pittermann, a făcut o vizită în țara noastră.

Înainte de plecare, înaltul oaspete austriac s-a întîlnit cu ziariști din București și a răspuns la întrebările acestora.

Întrebare **(Agenția romînă de presă** AGERPRES) : **Care sînt perspectivele dezvoltării relațiilor economice dintre Romînia și Austria ?**

Răspuns : În anul 1960, cu ocazia vizitei președintelui Consiliului de Stat al Republicii Populare Romîne, Gheorghe Gheorghiu-Dej — am convenit ca schimburile comerciale să atingă un volum de 50 milioane dolari. În prezent volumul este de circa 40 milioane dolari și eu consider că este posibil ca pînă în 1965, așa cum a fost stabilit, volumul schimburilor comerciale între R.P.R. și Austria să atingă suma prevăzută. Greutățile ce mai există derivă din structura economică diferită a celor două state. Noi avem un sistem combinat în economie — etatizat și particular. Pe piața austriacă este o luptă acerbă de concurență. Această situație trebuie cunoscută de fiecare partener comercial al Austriei.

Întrebare **(ziarul** ROMÎNIA LIBERĂ) : **Care sînt impresiile dv. după vizita făcută în țara noastră ?**

Răspuns : După o vizită scurtă, specializată, este foarte greu să-ți expui impresiile în general. N-am avut, de exemplu, ocazia, în cursul acestei vizite, să iau contact cu bogata viață culturală a Romîniei. Deci, mă voi rezuma la cele văzute în cursul vizitelor la unele întreprinderi și în unele orașe pe unde am fost.

Ceea ce frapează în mod deosebit, este construcția impresionantă de locuințe. Și orașele austriece, îndeosebi Viena, au suferit în timpul războiului și avem și noi aceleași griji ca și dv, deoarece populația se concentrează din ce în ce mai mult în orașe.

Am avut posibilitatea să vedem construcțiile de locuințe din jurul întreprinderilor și în general reînnoirea orașelor dv. Pot să spun că ritmul construcțiilor și dotarea sînt impresionante, desigur ca și mijloacele de finanțare.

În întreprinderi am putut constata două tendințe principale : extinderea capacităților de producție prin construirea de noi întreprinderi sau lărgirea celor existente și, în același timp, îmbunătățirea și intensificarea producției în unitățile existente. Am aflat cu mult interes că datorită dezvoltării industriei romînești, a devenit posibilă folosirea în măsură din ce în ce mai mare a propriilor instalații. Pentru cineva care este partenerul dv comercial, aceasta este o latură foarte importantă de care ține cont în orientarea politicii sale comerciale.

Cu deosebită bucurie am putut să constatăm ospitalitatea poporului dv, manifestată evident în cursul vizitelor noastre. Aș vrea să folosesc acest prilej pentru a vă ruga să transmiteți cetățenilor țării dv mulțumirile noastre cordiale.

Întrebare **(revista** LUMEA) : **Care sînt relațiile Austriei cu țările din bazinul dunărean ?**

Răspuns : Pot să spun că există dorința unanimă din partea guvernului și a poporului austriac de a avea relații pașnice cît mai bune cu aceste țări și cu aceste popoare. Poporului austriac îi sînt străine orice sentimente de șovinism național. Din fostul imperiu austro-ungar, trăiesc în mica Austrie mulți oameni care s-au născut de fapt în alte regiuni ale bazinului dunărean. Vreau să accentuez că noi nu dorim în nici un caz să devenim din nou o mare putere. În istoria sa de multe sute de ani, poporul austriac n-a trăit niciodată mai bine — mă refer la popor și nu la păturile conducătoare, — și în special din 1945, cînd influența capitalului străin în Austria a fost mult îngrădită.

Dacă vreți să verificați adevărul cuvintelor mele, vă rog întrebați pe oricare dintre turiștii austrieci care sînt vara oaspeții dv și care știm că sînt primiți în țara dv foarte cordial și ospitalier.

Întrebare **(ziarul** SCÎNTEIA) : **Care sînt liniile directoare ale politicii Austriei în domeniul comerțului exterior ?**

Răspuns : Ne străduim să liberalizăm comerțul nostru cu alte state și să înlăturăm toate piedicile în această direcție.

Politica comercială externă austriacă tinde spre înlăturarea taxelor vamale. Austria este membră a zonei liberului schimb (E.F.T.A.), iar statele membre au convenit ca pînă la 31 decembrie 1966 să înlăture taxele vamale dintre ele, în sectorul industrial. Acest obiectiv este realizat treptat și a dus în momentul actual la lărgirea comerțului în cadrul zonei liberului schimb și, natural, a comerțului Austriei cu celelalte state membre ale E.F.T.A.

Întrebare **(revista** LUMEA) : **Care este stadiul tratativelor dintre Austria și Piața comună ?**

Răspuns : Austria, ca țară neutră, nu poate să intre în Piața comună. Acest lucru nu-l pot face nici celelalte țări neutre din Europa — Elveția și Suedia. Pe de altă parte, Piața comună este un partener comercial foarte important pentru Austria, din motive istorice, geografice, cît și datorită orientării consumului în statele Pieței comune.

Este foarte important pentru întreprinderile și ramurile economiei care exportă în țările Pieței comune, ca aceste exporturi să nu fie îngreunate prin taxe vamale. Guvernul austriac se străduiește ca pe calea tratativelor cu comisia Pieței comune să ajungă la o înțelegere, la un fel de asociere, care să împiedice provocarea unor daune comerțului exterior austriac sau cel puțin să le reducă la minimum. De curînd, comerțul nostru exterior a avut de suferit ca urmare a sporirii taxelor la oțeluri în țările Pieței comune.

În legătură cu această problemă au început convorbiri cu autoritățile C.E.E. pentru a obține o scădere a tarifelor vamale. Încă nu se poate preciza cînd vor putea fi încheiate aceste tratative. Au avut loc discuții preliminare între delegați austrieci și ai Comisiei Pieței comune. Reprezentanții Comisiei Pieței comune urmează să prezinte un raport Consiliului ministerial al Pieței comune.

Întrebare **(Radioteleviziunea) : Cum apreciați perspectivele Conferinței pentru comerț și dezvoltare de la Geneva și ce așteaptă Austria de la această conferință ?**

Răspuns : Consider Conferința pentru comerț și dezvoltare de la Geneva ca un forum adecvat pentru un schimb de

păreri. Pentru intensificarea schimburilor comerciale dintre două țări, ni se par însă mai importante contactele directe între oamenii de stat din țările respective. În afară de aceasta, cred că numai după încheierea tratativelor din cadrul așa-numitei „runde Kennedy" se va putea vedea care sînt perspectivele dezvoltării comerțului între statele industrializate și statele care livrează materii prime și semifabricate.

Conferința mondială pentru comerț trebuie salutată ca un prim pas în direcția intensificării comerțului mondial și, cu acele limite la care m-am referit, poate să ducă la rezultate.

Întrebare **(revista** LUMEA) : **Cum vede Austria, ca țară neutră, rolul ei în contactele Est-Vest ?**

Răspuns : Austria a primit „botezul focului" în 1960, cu ocazia întîlnirii la nivel înalt între N. S. Hrușciov și J. F. Kennedy și cred că am trecut cu bine acest examen. Considerăm că rolul nostru ca țară aflată în centrul Europei, unde se întîlnesc toate drumurile lumii, constă în ușurarea posibilității legăturilor între oameni, între toate popoarele europene. Noi nu permitem existența în Austria a organizațiilor care desfășoară o activitate împotriva altor state.

Întrebare **(ziarul** SCÎNTEIA) : **Am dori să cunoaștem unele amănunte despre formele proprietății de stat în industria austriacă.**

Răspuns : În Austria sînt diverse forme ale proprietății de stat, ale proprietății provinciilor și orașelor. Etatizate direct sînt : industria grea într-un procentaj de 98 la sută, industria petroliferă — aproximativ 85 la sută, industria constructoare de vagoane — 100 la sută, industria electrică — mai mult de 90 la sută. Nu toate acestea se află însă direct sub controlul statului ; în parte, ele aparțin statului, în

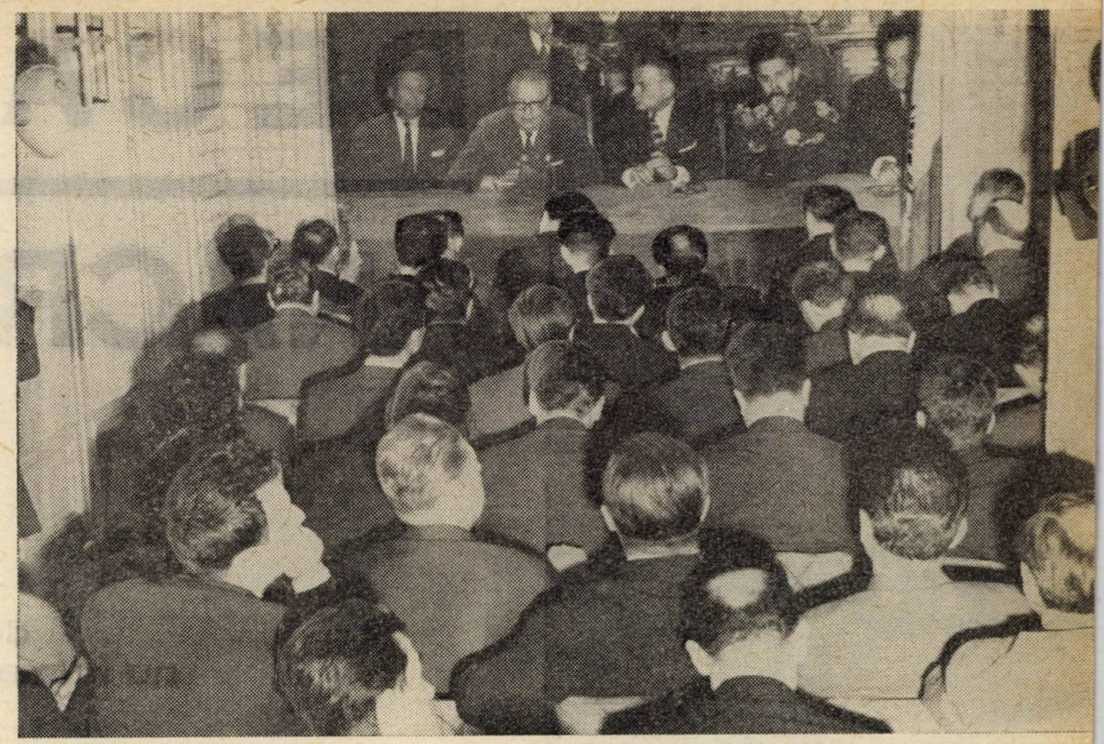

parte provinciilor și orașelor. Etatizate sînt de asemenea cele două bănci principale. Cea de-a treia bancă din țară, ca mărime, aparține în parte sindicatelor și cooperativelor. Aceste bănci posedă de asemenea acțiuni în multe întreprinderi industriale.

Prin faptul că statul, provincia, orașele și băncile posedă acțiuni în întreprinderi, iar aceste întreprinderi, la rîndul lor, au filiale, este greu să stabilești exact ponderea economiei naționalizate. Aprecierile variază între 64 și 71 la sută din întregul capital din Austria.

Forma de organizare a întreprinderilor este, în cea mai mare parte, societatea pe acțiuni. În industria etatizată statul posedă 100 la sută din acțiuni. Există unele întreprinderi în proprietatea statului cu o tradiție foarte veche, de pildă monopolul sării sau al monedei, și întreprinderi care sînt direct conduse de ministere, cum sînt căile ferate și poșta.

Întrebare **(Agenția austriacă de presă** — A.P.A.) : **Cărui fapt se datorește că Austria are la București și la Sofia ambasade, iar la Budapesta și Praga legații ?**

Răspuns : Cu Romînia și Bulgaria au fost rezolvate toate problemele politice și economice pendinte. Cu celelalte două țări tratativele sînt în curs.

DOSAR

CUNANI, orășel din America de Sud, situat între Cayenne și delta Amazoanelor, a avut în secolul trecut cinstea de a fi capitala unei republici independente. Glorie destul de efemeră, deoarece republica nu a durat mai mult de un an. Istoria ei, puțin cunoscută, pornește de la o clauză inserată în tratatul de la Utrecht și care stipula ca rîul Vincent Pinçan să servească drept graniță între posesiunile franceze și cele portugheze de pe continentul latino-american. Poziția exactă a acestui rîu, Oayapok-ul de astăzi, neputînd fi însă determinată, între cele două puteri coloniale au luat naștere o serie de conflicte.

După multe discuții și după cercetarea amănunțită a stîlpilor de marmură implantați de Carol Quintul pentru a delimita vechile granițe între posesiunile portugheze și cele spaniole, teritoriul Carsevene rămîne în posesia Franței, care însă nu se mai grăbește să-și ocupe regiunea atît de disputată. În aceste condiții, populația Carsevenei, 1 500 indieni și metiși, organizați în șase căpitănii, se proclamă stat independent, cu capitala Cunani, singurul oraș din regiune. La sugestia unui explorator francez aflat în trecere prin aceste locuri, carsevenii aleg drept președinte un publicist geograf din Vauves, în apropiere de Paris — Jules Gros. Din lipsă de mijloace financiare, noul președinte nu poate ajunge pînă pe continentul american și este nevoit să-și organizeze tînăra republică de la Paris. Jules Gros numește o echipă ministerială, proclamă un steag și o stemă, înființează un ordin național : steaua Cunani. Statul se afla în plină organizare cînd o notă a guvernului francez declară că nu recunoaște republica Cunani, acest teritoriu aparținînd juridic Franței. Era în 1887. Tînăra republică nu viețuise decît un an.

TURISMUL este pe cale de a deveni o a treia sursă principală de venituri a Republicii Arabe Unite. În următorii doi ani, se așteaptă ca sumele realizate datorită afluenței de vizitatori să depășească pe cele provenite din exportul bumbacului și exploatarea Canalului de Suez. În acest scop, guvernul a investit pentru dezvoltarea turismului peste 100 000 000 dolari.

PARAGUAY deține un trist record între țările latino-americane, avînd cele mai proaste drumuri. La o suprafață de 400 000 kmp, în această țară există doar 1 000 km de șosea carosabilă.

ÎN FRANȚA, „a pleca la capătul lumii" înseamnă, în mod obișnuit, a face o călătorie pînă în insula Noua Caledonie, teritoriu pierdut în apele înspumate ale Pacificului, la o depărtare de 20 000 km de metropolă. Rivalizînd în frumusețea sălbatică a peisajului cu insulele Haiti, Noua Caledonie le depășește prin uimitoarea limpezime a lagunelor sale, în ale căror străfunduri, printre pădurile de corali, poți urmări carnavalul multicolor al unor specii de pești unici pe glob. Lanțul muntos, brun-roșcat, ce străjuiește insula, este extrem de bogat în nichel. Noua Caledonie ocupă locul 3 în lume în ceea ce privește producția nichelului. Exploatarea minereului aparține marii societăți „Nikel" la care participă și banca Rotschild. Uzina „Daniabo" din apropierea orașului Noumea, capitala insulei, produce anual peste două milioane tone de metal.

INSULA MELVILLE, situată în apropierea coastei nordice a continentului australian, este populată de aproximativ 1 000 de negri „Tiwi" a căror înălțime depășește 2 metri. Timp de milenii, negrii Tiwi s-au crezut singurii locuitori ai pămîntului. Abia în anul 1930, insula este „descoperită" de antropologi. Savantul australian Hart observă cu acest prilej că negrii din Melville trăiesc în perfectă armonie și, mai ales, sînt deosebit de sănătoși. Insula trezește interesul autorităților și devine „rezervație australiană". De atunci beneficiază de un serviciu administrativ australian, precum și de interzicerea pentru populația Tiwi de a părăsi insula fără autorizație. În privința condițiilor de viață, negrii trăiesc ca și înainte hrănindu-se din vînat și pescuit.

DECALAJE ANACRONICE

În ultimul deceniu pentru multe părți ale lumii decalajul subdezvoltării nu numai că nu se atenuează, dar se adîncește și amenință să se transforme într-o veritabilă prăpastie

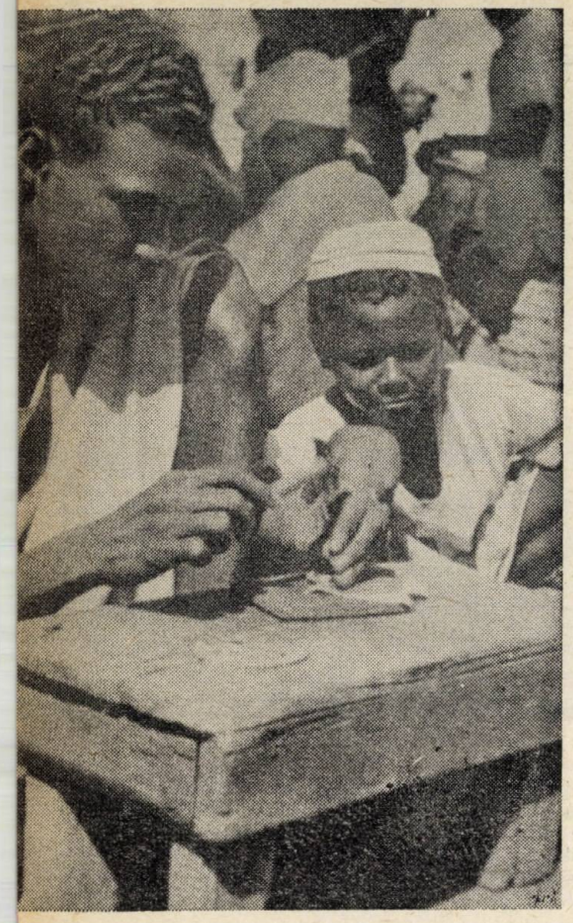

„Prelucrarea" metalelor într-o piață din Khartum

Opinia publică urmărește cu interes desfășurarea Conferinței mondiale O.N.U. pentru comerț și dezvoltare, importantă reuniune internațională care interesează toate țările și toate regiunile lumii. Scopul central al conferinței este găsirea căilor pentru a transforma comerțul dintre diferitele țări ale lumii într-un instrument eficace al creșterii economice a tuturor țărilor și, în primul rînd, a țărilor în curs de dezvoltare. Acuitatea problemei a fost subliniată atît în raportul sintetic al dr. Raul Prebisch, cît și în intervenția secretarului general al O.N.U., U Thant, care spunea: „În prezent există diferențe serioase între nivelul de trai al populației țărilor industrializate și cel al țărilor în curs de dezvoltare... Astăzi s-a creat necesitatea imperioasă de a se asigura dezvoltarea economică rapidă a regiunilor slab dezvoltate, de a ameliora agricultura și accelera industrializarea. Mai mult, acum este evident că se impune o nouă diviziune internațională a muncii". Și mai departe: „Contrastul dintre regiunile dezvoltate și regiunile subdezvoltate, trezirea politică a popoarelor Asiei, Africii și Americii Latine, însoțită totuși de menținerea unei subjugări economice și a mizeriei — iată, după părerea mea, adevăratul cadru în care se situează conferința noastră".

După cum arată studiile comisiilor economice și sociale ale O.N.U., chiar între diferitele țări în curs de dezvoltare există deosebiri — uneori însemnate — în privința nivelului de dezvoltare. Totuși, acest fapt nu anulează cîtuși de puțin fenomenele majore ale subdezvoltării economice, decalajul important dintre țările în curs de dezvoltare — luate laolaltă — și țările industrializate — pe de altă parte.

Contrastele și decalajele se exprimă în diverse sectoare ale vieții. În rîndul acestora, domeniul tehnicii prezintă o importanță deosebită. Într-adevăr, tehnica modernă se dezvoltă foarte inegal, ea fiind în mare măsură absentă în regiuni vaste.

Discrepanțe tehnice

Populația muncitoare a țărilor în curs de dezvoltare din Asia, Africa și America de Sud folosește în agricultură — care reprezintă ramura economică principală în respectivele regiuni — o tehnică rudimentară, extrem de primitivă. Aproape toate muncile sînt nemecanizate: arat cu plugul tras de animale, secerat și treierat manual. Ceea ce trebuie adăugat este faptul că în numeroase locuri ale globului, „aratul" pămîntului se face și mai rudimentar, cu ajutorul unor săpăligi de lemn sau pur și simplu cu bețe care scrijelesc pămîntul.

Economistul vest-german Fritz Baade, (pînă nu de mult director al Institutului de economie mondială din Kiel), arăta într-un studiu că din cele 350 milioane familii, care se ocupă în momentul de față de agricultură în întreaga lume capitalistă, cel puțin 250 milioane — adică peste 70 la sută — folosesc drept unelte exclusiv sapa sau plugul de lemn.

Tehnica irigării ca și cea a asigurării apei potabile se află și ele la un grad de „mecanizare" care — în cele mai numeroase cazuri — are ca limită maximă un animal-putere (de obicei asini sau bovine). Deseori se întîlnește acționarea manuală a roților cu burdufe menite să ridice apa la suprafață.

La prima vedere s-ar putea crede că în aceste teritorii imense ale globului ar fi necunoscute mijloacele moderne de muncă. Dar lucrurile nu stau așa. Din America Latină, Africa și pînă în Oceania nu există țară unde să nu se lucreze cu tractoare și mașini-unelte moderne. Dar acestea nu sînt la îndemîna majorității agricultorilor, ci se află în proprietatea marilor plantatori și latifundiari. În al doilea rînd, numărul lor nu este nici pe departe suficient pentru lucrarea suprafețelor agricole respective. După cum arată datele Organizației internaționale pentru agricultură și alimentație (F.A.O.) de pe lîngă O.N.U., revin — în medie — de un tractor următoarele suprafețe: 7 100 ha în Sudan, 3 500 ha în Camerun, 3 352 ha în Iran, 6 206 ha în Pakistan, 1 774 ha în India, 2 600 ha în Irak, 474 ha în Tunisia, 811 ha în Filipine, 930 ha în Ecuador, 3 092 ha în Bolivia, 517 ha în Paraguay, 433 ha în Mexic etc.

Pe globalul regiunilor, revin în medie de un tractor, în America de Sud aproape 400 ha, în Africa circa 1 300 ha, iar în Asia 4 000 ha.

Rămînerea în urmă a agriculturii se vădește și din cantitățile de îngrășăminte chimice folosite în regiunile insuficient dezvoltate. În ansamblul lor, tă-

rile în curs de dezvoltare utilizează mai puțin de 22 la sută din totalul îngrășămintelor chimice consumate în lumea capitalistă, deși lor le revin peste două treimi din suprafețele agricole ale globului *(F.A.O. Production Yearbook)*.

Tehnica înapoiată domină și transporturile. Forța musculară omenească reprezintă principala energie care asigură transportul mărfurilor dintr-o regiune într-alta. Se menține, de asemenea, sistemul străvechi al caravanelor de cămile, elefanți sau asini. În aceste regiuni ale lumii, calea ferată a pătruns pînă la ora actuală doar într-o mică măsură.

Astfel, la 1 000 kmp există în Europa capitalistă 60 km de cale ferată, în timp ce numai 1 km în Venezuela, Camerun, Sudan, Etiopia, Surinam, Borneo de nord etc. — 2 km în Bolivia, Paraguay, Iran, Algeria, Angola, Congo ș.a. — 4 km în Birmania, Indonezia, Irak, Guatemala, Brazilia ș.a.m.d.

Cele mai „dense" rețele de cale ferată în țările în curs de dezvoltare se găsesc la un nivel de cel puțin 3—4 ori mai scăzut decît media europeană a țărilor capitaliste dezvoltate din punct de vedere industrial.

În ceea ce privește industria — acolo unde există o industrie — în multe țări în curs de dezvoltare se menține prelucrarea manuală a materiilor prime, cu ajutorul unor unelte rudimentare. Alături de acestea s-au implantat — prin intermediul capitalului străin — unele întreprinderi singulare, gigantice prin proporțiile lor, în comparație cu „industria" înconjurătoare. Ele sînt însă destul de reduse ca număr și capacitate de producție. În afară de aceasta, ele prelucrează materii prime indigene numai pînă la un anumit stadiu, cînd acestea sînt exportate, sau asamblează produse industriale importate din alte țări.

După aprecierile a doi economiști occidentali, G. Meier și R. Baldwin, capitalul fix în țările în curs de dezvoltare este pe ansamblu de cel puțin zece ori mai mic pe cap de locuitor decît în Anglia, iar în țările Africii chiar de 50 de ori mai scăzut *(Economic development. Theory, History, Policy*, p. 304).

Un indiciu asupra rămînerii în urmă ne este dat și de consumul de energie pe cap de locuitor care, față de țările capitaliste dezvoltate, nu reprezintă decît 50 la sută în Asia nesocialistă (exclusiv Japonia), 40 la sută în Africa și abia 35 la sută în America Latină. Gradul de folosire a energiei mecanice este apreciat ca fiind de peste 20 de ori mai scăzut în aceste state decît în țările Europei occidentale.

Ponderea în economia mondială

Studiile făcute de către departamentul statistic al O.N.U. arată că țările capitaliste dezvoltate din punct de vedere economic produc 89,1 la sută din totalul producției industriei mondiale prelucrătoare capitaliste, în timp ce țările în curs de dezvoltare, deși cuprind aproximativ 75 la sută din populația lumii capitaliste, nu dau decît 10,9 la sută din producția industriei prelucrătoare a acestei lumi.

Imensele dificultăți practice existente azi în utilarea tehnică a economiei, pe baza producției proprii, reies și mai bine dacă ținem seama că țările în curs de dezvoltare dau 6,3 la sută din producția industriei grele mondiale capitaliste și 3,9 din cea a prelucrării metalelor.

Un continent întreg, cum este America Latină, dă abia 1,5 la sută din producția de mașini și produse metalice a lumii capitaliste, iar țările slab dezvoltate din Asia — 0,8 la sută din aceasta. În ceea ce privește producția metalelor de bază (oțel, fontă) America Latină dă 3,5 la sută, iar Asia (țările nesocialiste — exclusiv Japonia) doar 1,1 la sută din producția capitalistă mondială.

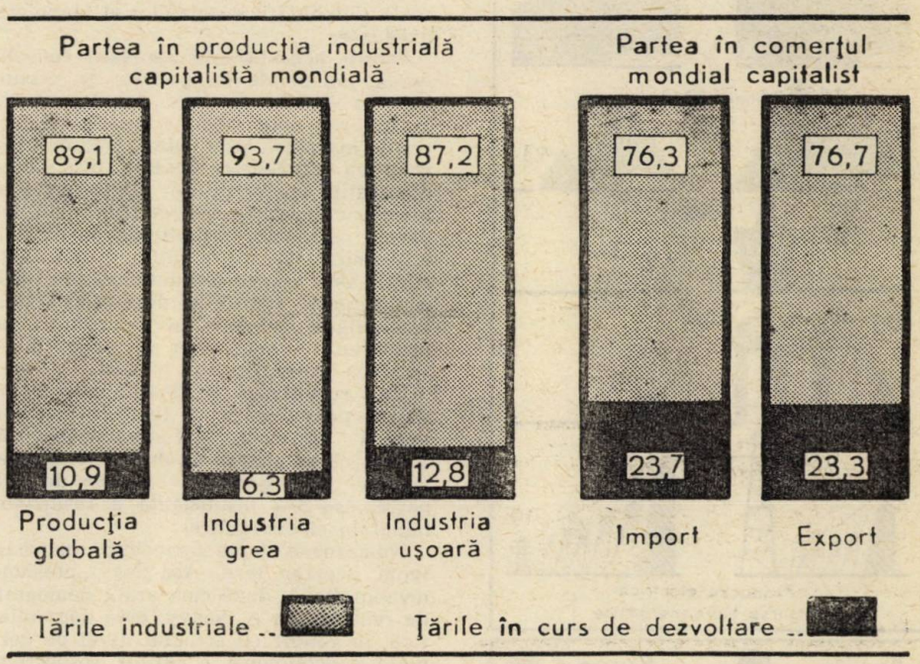

Nici industria ușoară nu este mult mai dezvoltată. În totalul mondial capitalist, partea țărilor în curs de dezvoltare este de 13 procente pe ansamblul industriei ușoare, din care: 15,3 la sută industrie alimentară, 20,8 la sută — textile, 10,4 la sută — încălțăminte, 11,9 la sută — mobilă și produse din lemn, 4,4 la sută — hîrtie și produse de hîrtie.

Raportată la populația țărilor în curs de dezvoltare, producția pe cap de locuitor este și mai scăzută: de 21 ori — a industriei prelucrătoare, de 31,5 ori cea a industriei grele și de 14 ori a celei ușoare.

State mari cum sînt Argentina, Brazilia și Venezuela au *laolaltă* o producție industrială de cinci ori mai mică decît a Angliei, deși teritoriul lor depășește pe al acesteia de aproape 50 de ori.

Rămînerea în urmă a țărilor în curs de dezvoltare este ilustrată în mod sintetic prin decalajul care există între produsul național brut pe locuitor al acestora și cel din țările capitaliste industrializate. Astfel, produsul național brut pe locuitor în țările capitaliste dezvoltate este în medie de 1 900 dolari, pe cînd în țările în curs de dezvoltare este de numai 130 dolari.

Programul de acțiune al decadei Organizației Națiunilor Unite pentru dezvoltare (1960—1970) și-a fixat ca obiectiv sprijinirea realizării unui procent minim de creștere anuală a venitului național global în țările în curs de dezvoltare, de 5 la sută, pînă la sfîrșitul acestui deceniu. Dacă procentul actual de creștere demografică rămîne același în aceste țări, chiar în condițiile atingerii obiectivului de mai sus, o creștere de două ori a actualului nivel de trai existent în țările în curs de dezvoltare se va asigura abia în circa 25—30 de ani. Aceasta este, desigur, insuficient dacă avem în vedere că venitul național pe cap de locuitor este acum de circa 100 dolari în țările în curs de dezvoltare; or, pentru a asigura populației acestor țări o viață la nivelul mediu al țărilor capitaliste industriale, este necesar ca acest venit să fie de cel puțin zece ori mai mare.

Deși unele din țările recent eliberate cunosc o oarecare dezvoltare industrială în momentul de față — ceea ce le îndreptățește să fie numite țări în curs de dezvoltare — totuși, pe ansamblul lumii capitaliste, decalajul economic dintre cele două grupuri de țări nu numai că se menține, dar are chiar tendința de a crește și a se accentua. După calculele specialiștilor O.N.U., dacă acum zece ani decalajul putea fi lichidat în circa 50 de ani, acum el ar putea fi micșorat, dar nu lichidat, în aproximativ un secol, dacă relațiile sociale dominante vor rămîne aceleași.

Rădăcini istorico-sociale

Decalajele dintre cele două mari grupuri de țări ale lumii capitaliste își au rădăcinile în istoria dominației coloniale și în metodele colonialismului politic și economic, folosite de către metropole în decursul vremii. Din rîndul acestor metode fac parte jaful colonial, schimburile neechivalente, concesionarea bogățiilor solului și subsolului, înființarea plantațiilor, concomitent cu izgonirea populației în rezervații etc. Metodele folosite au fost însă multiple. După cum scria Marx, „comoara strînsă în afara Europei prin jaf, înrobire și asasinat se întorcea în metropolă și se transforma aici în capital" *(Capitalul*, vol. I., p. 748).

Unii cercetători occidentali ai problemelor Africii, cum sînt B. Davidson, W. H. Woodword, savantul W.E.B. du Bois ș.a.

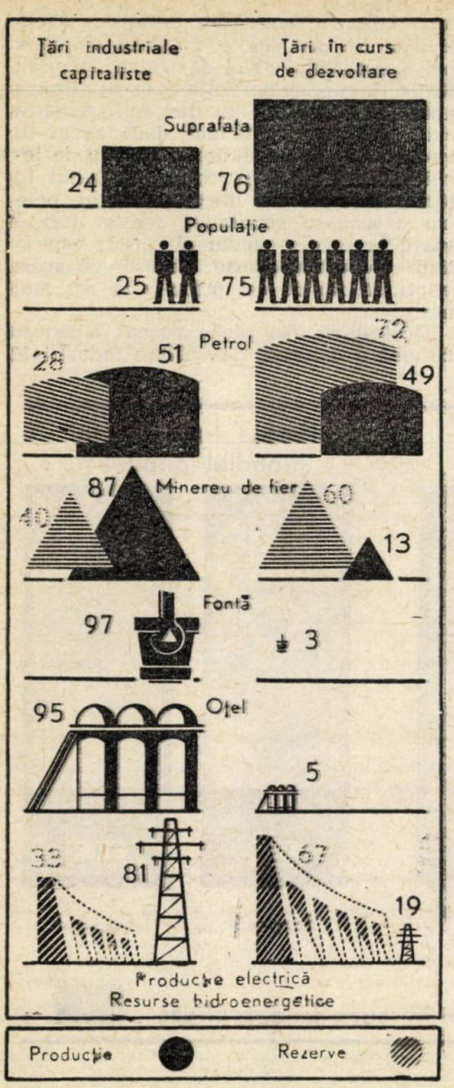

Total capitalist mondial = 100

arată că un rol de seamă în frînarea dezvoltării acestui continent l-a jucat politica demografică dusă de metropole în colonii, care s-a concretizat în exterminarea unor populații întregi și în primul rînd în comerțul cu sclavii negri care au fost transportați în America. Aceste metode, ca și altele asemănătoare, nu sînt caracteristice numai colonizării Africii, ci se întîlnesc și în colonizarea Americii, Asiei și Oceaniei.

Referindu-se la situația țării sale, J. Nehru scria: „dezvoltarea ei normală a fost oprită pe loc de către dominația colonială... Dezvoltarea industriei a fost oprită și, drept rezultat, s-a oprit și dezvoltarea ei socială... Cea mai mare parte din problemele care ni se pun astăzi se datoresc acestei opriri a dezvoltării" *(Descoperirea Indiei*, ed. rom., p. 331 și 580).

Așa-numitul „Pact colonial" — denumirea istorică dată în metropole relațiilor dintre acestea și colonii — a impus teritoriilor aflate sub dominația puterilor coloniale o orientare unilaterală a economiei. A fost elaborată o complicată legislație care interzicea construirea unei industrii proprii în colonii, de teama concurenței produselor acestora. Spania secolelor trecute a mers pînă acolo încît a interzis pînă și cultivarea viței de vie și a măslinului în coloniile sale.

Această frînare a dezvoltării a creat și accentuat diviziunea internațională a muncii caracteristică orînduirii capitaliste, care a împărțit țările lumii capitaliste în țări industriale (pe de-o parte) și în anexe agrare și baze de materii prime (pe de altă parte).

Perspective

Deși unii economiști occidentali consideră că aceste regiuni vor rămîne veșnic în actuala lor situație, o analiză oricît de sumară dovedește posibilitatea reală a lichidării decalajelor și înapoierii existente.

Pentru aceasta este necesară consolidarea independenței politice și economice a țărilor în curs de dezvoltare, înfăptuirea unor reforme agrare în interesul maselor largi ale țărănimii, lichidarea rămășițelor feudale, înlăturarea dominației monopolurilor străine în economie, crearea și dezvoltarea unei industrii naționale, dezvoltarea colaborării economice cu toate țările lumii. Totodată, este necesară o diversificare reală a economiei, bazată pe dezvoltarea multilaterală a industriei și agriculturii, pe creșterea randamentelor culturilor și pe sporirea productivității muncii.

Unii economiști occidentali pun la îndoială posibilitatea ca tinerele state să devină vreodată țări industriale. Ei afirmă că se opune, pe de o parte, „presiunea demografică", iar pe de altă parte, așa-zisa insuficiență a resurselor minerale și energetice.

Numeroase fapte dovedesc inconsistența acestor teze. Așa-zisa „presiune demografică", după cum arată demografi de renume, ca A. Sauvy, este doar relativă, în raport cu actualul nivel de dezvoltare economică a țărilor respective. În realitate, densitatea populației în țările insuficient dezvoltate este de multe ori mai mică decît în țările industrializate. Populația pe care ar putea s-o folosească și să o hrănească respectivele teritorii este, după aprecieri ale organelor O.N.U., de cel puțin 5—6 ori mai mare, chiar în împrejurările actuale, cu condiția punerii în valoare a resurselor de care dispun ele.

Cercetările specialiștilor în domeniul energeticii arată că în momentul de față în țările în curs de dezvoltare ale Asiei, Americii Latine și Africii resursele hidroenergetice nu sînt folosite nici măcar în proporție de 10 la sută. Nu trebuie uitat că țările în curs de dezvoltare dau imense cantități din producția mondială de cărbune, petrol, minereu de fier, bauxită, cupru, zinc etc., adică materii prime de bază în producția industrială. Și trebuie ținut seama că toate bogățiile acestor state nu sînt încă la ora actuală nici pe departe prospectate și puse în valoare.

Exemple numeroase pot veni în sprijinul tezei posibilităților de dezvoltare industrială. Importante întreprinderi siderurgice și metalurgice au fost și sînt create în India, Brazilia, Argentina. Mari construcții hidroenergetice sînt în curs în R.A.U., Ghana etc. Fabrici de ciment se ridică în Indonezia, India și alte țări în curs de dezvoltare. Toate acestea se înscriu în programele de dezvoltare economică, pe care unele din respectivele țări le-au elaborat în ultimii ani.

Deși au astfel de condiții prielnice, țările în curs de dezvoltare cunosc în momentul de față o creștere relativ înceată a producției, situație determinată de menținerea rămășițelor colonialismului în domeniul economic. La rîndul lor, actualele discrepanțe și anacronisme contribuie la menținerea dependenței economice față de puteri și monopoluri străine, dependență tot atît de nepotrivită cu epoca în care colonialismul cunoaște o prăbușire accelerată.

Pentru rezolvarea complexelor probleme ce stau în fața țărilor în curs de dezvoltare, numeroși oameni politici din aceste țări consideră că un rol de seamă îl poate juca succesul lucrărilor Conferinței O.N.U. de la Geneva. Găsirea soluțiilor practice care să ducă la intensificarea comerțului țărilor în curs de dezvoltare, la stabilizarea prețurilor și a relațiilor comerciale pe termen lung, la înlăturarea obstacolelor și barierelor artificiale, poate contribui la accelerarea dezvoltării unui imens număr de țări ale lumii.

Un important rol îl poate juca adoptarea de către Conferință a propunerii făcute de țara noastră cu privire la livrarea de utilaj industrial pe credit. După cum se știe, propunerea prevede ca plata acestor mijloace de producție să fie făcută, eșalonat, în cote-părți din produsele fabricate cu ajutorul respectivelor utilaje. O astfel de modalitate de plată ușurează industrializarea, deoarece permite cumpărarea de utilaje chiar de către acele țări cărora le lipsesc sumele necesare de devize folosite pe piața mondială. În plus, ea asigură desfacerea unei părți din producția noilor întreprinderi.

Înfăptuirea unor măsuri de felul celor menționate va duce totodată la întărirea independenței tinerelor state suverane, dîndu-le astfel posibilitatea ca într-o perioadă istorică relativ scurtă să lichideze înapoierea tehnică, economică și socială în care se zbat încă întinse regiuni ale globului.

N. S. STĂNESCU

ECONOMICE

În cadrul efortului de a dezvolta producția industrială a țării, oficialitățile Mexicului au hotărît construirea a două complexe petrochimice — unul producînd metan iar celălalt oxid de etilenă. Investițiile totale necesare se prevăd a se cifra la 8 milioane dolari.

În R.S. Cehoslovacă se prevede defrișarea și punerea în valoare pentru agricultură a unei suprafețe de 40 000 ha.

Publicația franceză La Conjoncture économique **reproduce în ultimul său număr o statistică a prefecturii de Sena, în care se arată că în Paris (care are peste 8 milioane locuitori) și departamentul Senei s-au construit în 1963 un număr de 33 772 apartamente. Statistica arată că această cifră este mai mică cu 14 la sută decît în 1962 și cu 37 la sută decît în 1959.**

Japonia a întrecut Anglia, R.F.G., Suedia și Italia în ceea ce privește producția de vase comerciale. În 1963 producția japoneză a atins aproape 2,5 mil. tone brute lansate, față de mai puțin de 500 mii tone în 1954. În schimb, Anglia, R.F.G. și Suedia au produs aproximativ 1 mil. tone brute fiecare.

Săptămînalul englez Tribune, **referindu-se la discuțiile recente în cadrul O.P.E.C. — organizație a unor țări producătoare și consumatoare de petrol din lumea capitalistă — arată că profiturile companiilor străine care exploatează petrol în Orientul Apropiat ajung pînă la 2 646 lire sterline calculat pe muncitor.**

De la dreapta la stînga : Rosamond Gilder (S.U.A.), Michel Saint Denis (Franţa), Arvi Kivimaa (Finlanda), Costache Antoniu

COLOCVIUL internaţional de teatru

Prima mea impresie sosind în Romînia a fost dominată de un sentiment scenic : un avion se opreşte, sîntem pironiţi de ochii incandescenţi ai reflectoarelor, în spatele cărora se înşiruie siluete umbrite, pe un fond sonor un crîmpei de muzică abia ghicită. Această imagine de decor pe care a avut-o JACK THOMAS BROOKING, profesor la Universitatea din Kansas (S.U.A.), coborînd scara avionului la aeroportul Băneasa s-a dovedit de scurtă durată. **Străzile largi cu care te întîmpină oraşul dv., copacii şi florile, nenumărate clădiri mari care îşi aruncă din loc în loc umbra peste biserici mici ghemuite ca nişte ciuperci, toate îmi spun că mă aflu într-un oraş minunat.** Urmează întîlnirea cu oamenii, pe stradă sau la teatru. **Am stat puţine zile, dar mi-a fost îndeajuns să văd că viaţa poporului dv. se desfăşoară într-un ritm foarte rapid, asemănător celui de la noi. Se munceşte mult şi munca este plină de inventivitate şi elan iar rezultatele sînt dintre cele mai eficace pe care le-am întîlnit, mai mult decît impresionante.**

Interesanta experienţă pe care o oglindesc aceste cuvinte au trăit-o oamenii de teatru din 24 de ţări veniţi la reuniunea de la Bucureşti, organizată de Institutul Internaţional de Teatru de pe lîngă UNESCO.

Pentru mulţi dintre oaspeţi, aceasta nu a fost prima întîlnire cu Romînia. MIHAIL ŢAREV şi VASILI TOPORKOV, artişti ai poporului din Uniunea Sovietică, ne-au mai vizitat. **Progresul realizat te întîmpină la tot pasul. Prieteneasca ospitalitate, oameni cu figuri deschise şi primitoare, armonia formelor arhitecturale, reuşita lucrărilor reuniunii — excepţional organizată, drumul creator pe care merge teatrul dv., toate ne-au încîntat şi pentru toate acestea vă felicităm din inimă.**

ROSAMOND GILDER (S.U.A.), vicepreşedinta Academiei naţionale americane de teatru, preşedinte al I.T.I., de asemenea pentru a doua oară în ţara noastră, vorbeşte cu o simplitate familiară, parcă povestind unor vechi prieteni. **Poporul dv. este un popor minunat. Într-adevăr mi se pare că aţi progresat mult. Vitrinele magazinelor sînt bogate, există mai multe bunuri de larg consum. În ceea ce priveşte teatrul, bogăţia, numărul şi calitatea spectacolelor care sînt accesibile tuturor, sînt impresionante, de invidiat.**

Dar Romînia nu o cunoşti numai la ea acasă. RENÉ HAINAUX (Belgia), redactor şef al ziarului „Théâtre dans le monde", ne spune : **Cunoşteam Romînia înainte de această vizită. Am de zece ani, prin corespondenţă, un contact permanent cu instituţiile de cultură de aici. Primesc broşuri de pictură şi de teatru şi de altfel consider Romînia una dintre ţările avînd publicaţii artistice de foarte bună calitate,** revista „L'Art dans la Republique Populaire Roumaine", **pe care o primesc, se înfăţişează la nivelul celor mai înalte exigenţe.**

Mulţi dintre interlocutori ne-au vorbit despre condiţiile în care se desfăşoară învăţămîntul artei dramatice la noi.

RUGGIERO JACOBBI, regizor şi director al Şcolii de artă dramatică de la „Piccolo Teatro", după vizita la Institutul de artă teatrală şi cinematografică relevă : **Aveţi condiţii tehnice de lucru pe care noi nu ni le-am imaginat niciodată. Pentru amicul meu Orazio Costa, profesor de regie la Academia de artă dramatică din Roma, şi pentru mine, un asemenea institut cu bibliotecă, fonotecă, multe săli, magnetofoane în fiecare sală — un institut care pune pe studenţi la adăpost de orice griji materiale — mi se pare un vis. Apoi organizarea şcolii, programa analitică, sînt, toate, la un nivel remarcabil.**

În urma aceleiaşi vizite, RENÉ HAINAUX ne declară : **Biblioteca I.A.T.C. este una dintre cele mai bune pe care le-am văzut vreodată şi pot spune că am vizitat multe biblioteci de teatru. Vă mărturisesc că am fost mai mult decît surprins găsind aici opere ale unor autori francezi şi englezi pe care le cunoşteam numai din auzite. Te poţi informa la fel de bine despre problemele de teatru din Franţa sau Italia, Germania sau Uniunea Sovietică, Cehoslovacia sau Polonia.**

Într-o convorbire plină de temperament şi exuberanţă, ENRIQUE BUENAVENTURA, profesor de interpretare, actor şi autor, membru al Comitetului Executiv I.T.I., reprezentînd Columbia, ne spune : **Institutul dv. de teatru este o şcoală model pentru studenţi. La noi, poate peste 50 de ani vom putea avea o astfel de şcoală. Pînă acum, cunoşteam foarte puţin despre dramaturgia romînă, şi anume numai piesa „O scrisoare pierdută" care a fost montată la Bogota. Am rămas profund impresionat de admirabila calitate a teatrului dv.**

Aprecierile se succed neîntrerupt, schimbul de păreri se face oriunde, la un colţ de stradă, într-un scurt antract, în faţa unei cești de cafea — principalul este să se spună cît mai multe, să se vadă cît mai multe. Teatrul stă în centrul preocupărilor tuturor, dar teatrul — toţi sînt de acord în a o afirma — îşi trage seva din viaţă. **După al doilea război mondial aţi făcut mari progrese în domeniul tehnic, economic, cultural,** spune ARVI KIVIMAA, directorul general al Teatrului Naţional din Finlanda, vicepreşedinte al I.T.I. **Romînia pulsează astăzi de viaţă. Faţa Romîniei s-a schimbat. În acest sens arhitectura este foarte grăitoare. Cînd mă aflu în Piaţa Palatului Republicii nu pot să nu admir puritatea şi eleganţa noilor construcţii. Şi sînt multe în ţara dv. care vorbesc despre respectul faţă de om şi totodată despre tradiţie.**

ALPHONSE GORIS, directorul teatrului naţional din Anvers, adaugă : **Am fost izbit de pregnanţa şi continuitatea caracterului naţional romînesc în artă, pe care am remarcat-o în picturile lui Andreescu la Galeria Naţională de Artă, în costumele naţionale sau în drumul spre Sinaia, admirînd peisajul.**

Felul în care se îmbină tradiţia de ieri cu progresul de astăzi nu a trecut neobservat nici de către ORAZIO COSTA, care, cu o vervă meridională, ne spune : **Ţara dv. îmi apare într-un efort constructiv ce se poate urmări clipă de clipă. Se vede că aţi avut greutăţi mari de înfrînt, dar acum îmi pare că aţi ajuns la un nivel de prosperitate. În orice se poate urmări mersul înainte ; ceea ce frapează este extrema vitalitate a tineretului, plin de curiozitate intelectuală.**

Da, toate acestea mărturisesc o autentică libertate umană, se alătură discuţiei MICHEL SAINT DENIS, regizor şi inspector general din partea Ministerului Culturii din Franţa. **Apoi varietatea de atitudini care exprimă marea posibilitate a poporului dv. de a exterioriza cu căldură sentimente profunde. Mărturisesc, am crezut că voi întîlni aici un realism strict, dar am găsit o tendinţă spre aprofundare care, plecînd de la o bază realistă, atinge o bogată fantezie în expresie.**

Gînduri asemănătoare ne-au comunicat JO DUA, profesor la Facultatea de teatru din Bruxelles ; JAN KOPECKY, profesor la Universitatea din Praga ; ARMIN-GERD KUCKHOFF, rector al Şcolii superioare de teatru din Leipzig (R.D.G.) ; ERIK VOS, regizor, profesor la Academia de artă dramatică din Amsterdam.

Şi acum iată cîteva dintre opiniile care se referă la eficacitatea reuniunii şi contribuţia ei la promovarea ţelurilor UNESCO. al cărui organism este şi I.T.I.

JOHN ZACHARIAS, director general al Teatrului Municipal din Norrkoeping, Suedia : **Sînt sigur că posibilitatea pe care am avut-o în Romînia de a întîlni oameni de teatru din diferite ţări şi legăturile de prietenie care au început aici, vor aduce o contribuţie la realizarea colaborării internaţionale.** La rîndul său, JEAN DARCANTE, secretar general al I.T.I., ne declară : **Consider reuniunea I.T.I. un succes. În afară de reuşita pe plan teatral reuniunea a deschis noi căi de înţelegere reciprocă în folosul păcii, fără de care nu există progres. De altfel, la această reuşită a contribuit din plin climatul de echilibru şi armonie pe care l-am întîlnit aici în Romînia, în toate domeniile vieţii.**

Adina DARIAN

CONGRESUL F. L. N.

În viața politică a Algeriei are loc un eveniment de importanță deosebită. La 16 aprilie se deschide, la Alger, Congresul Frontului de Eliberare Națională.

Ziarul Alger Républicain **a publicat Tezele Congresului, în care se face o amplă analiză a situației interne din Algeria, a stadiului și perspectivelor dezvoltării țării. Publicăm extrase din aceste teze:**

Înțelegerea actualei stări de lucruri din Algeria, se arată în primul capitol al tezelor, a luptei care se desfășoară aici, a contradicțiilor care trebuie lichidate, implică o justă apreciere a caracteristicilor sale. Algeria este o țară arabo-musulmană. Această definiție exclude orice referire la criterii etnice și se opune oricăror subaprecieri a aportului anterior pătrunderii arabe. Masele algeriene — se spune în teze — au luptat energic pentru a debarasa islamul de toate excrescențele și superstițiile care l-au înăbușit sau alterat. Lupta pentru triumful principiilor democratice a pătruns masele, a dat un imbold acțiunii lor și a determinat comportarea și perspectivele lor. Prin rezistența armată opusă imperialismului francez, ele au devenit conștiente de forța lor și de capacitatea lor de a-și rezolva singure problemele.

Întrucît pacea de la Evian a fost o „pace de compromis", se arată în teze, ea condiționează necesitatea unei oarecari revizuiri pentru a nu împiedica revoluția. De aceea, lupta pentru consolidarea independenței țării și lupta pentru triumful alegerii în favoarea socialismului sînt indisolubil legate între ele.

Algeria este caracterizată prin inegalitatea dezvoltării dintre diferitele regiuni. Această situație moștenită din trecut conferă o însemnătate reală fenomenelor regionaliste, rămășițelor feudale și altor forțe de inerție. Egalitatea în drepturi a tuturor algerienilor ar fi un principiu fără conținut dacă ea n-ar ține seama de dezvoltarea bazei materiale. Numai sporirea bogățiilor generale ale țării și dezvoltarea forțelor de producție în interiorul regiunilor rămase în urmă vor permite să se înlăture obstacolele din calea integrării lor naționale și vor stabili armonia necesară unei evoluții normale a țării.

Tezele subliniază necesitatea luptei pentru alianța dintre țărănimea săracă și muncitorii de la orașe și sate, ceea ce înseamnă crearea uneia din cele mai importante condiții pentru victoria socialismului.

Situația economică și socială după dobîndirea independenței

În diferite capitole ale tezelor se acordă un loc important situației economice și sociale a țării în perioada de după cucerirea independenței politice. Din colonizare decurg o serie de caracteristici ale economiei algeriene.

O înapoiere nerezolvată. Aceasta se exprimă prin ponderea agriculturii în economia națională, precara industrializare, folosirea incompletă a mîinii de lucru și inconsistența venitului individual al populației, în special a celei rurale, și slaba dezvoltare a tehnicii moderne. Utilizarea cuceririlor tehnice necesită procurarea de echipament industrial și un nivel cultural corespunzător.

Dualismul economic este consecința structurală cea mai pregnantă a regimului colonial. Ea se manifestă în existența concomitentă a unor sectoare evoluate și înapoiate. Ținînd seama de această situație, trebuie deci acționat în așa fel încît menținîndu-se nivelul de rentabilitate al sectorului modern în vederea ridicării sale ulterioare, să se asigure promovarea sectorului înapoiat.

Analizînd consecințele pe care le-a avut dominația colonialistă asupra economiei, tezele arată că dobîndirea independenței politice nu înseamnă și dispariția dintr-o dată a dependenței economice. În continuare, tezele relevă aspecte ale acestei dependențe.

Fără îndoială, în domeniul comercial această dependență apare tot mai evidentă. Dacă structura comerțului exterior al Algeriei dovedește dependența ei economică, analiza condițiilor de schimb vine să sublinieze și mai mult acest lucru.

Dependența economiei algeriene a determinat vulnerabilitatea sa.

Tot în legătură cu aceste probleme tezele subliniază că economia este neomogenă și, pe deasupra, dezorganizată și paralizată prin plecarea conducătorilor de întreprinderi și a tehnicienilor francezi, o economie asupra căreia apasă greutatea investițiilor realizate în cadrul planurilor colonialiste și neocolonialiste (planul de la Constantine).

Tezele se ocupă pe larg de problemele sociale generate de război și lupta pentru independență.

Perioada de tranziție

Analizînd dezvoltarea capitalismului în Algeria, tezele scot în evidență că ea a îmbrăcat două forme. Una a corespuns fazei coloniale, alta corespunde fazei actuale.

Capitalismul național algerian se situează în esență în două sectoare ale economiei: marile proprietăți agricole particulare și marile întreprinderi comerciale. Posibilitatea de acțiune politică a acestui capitalism național este destul de limitată, dacă el este redus numai la forța sa și dacă este evitată îmbinarea lui cu forțe antisocialiste străine.

Alături de acest capitalism algerian, se află o prezență mult mai amenințătoare, cea a capitalismului străin.

Cu privire la actuala „perioadă de tranziție", tezele prevăd obiective importante ale dezvoltării țării: suprimarea exploatării economice și desființarea raportului colonial și neocolonial, exproprierea capitalului străin dominant, revoluția agrară, socializarea mijloacelor de producție, care permite să se pună capăt anarhiei economice și face posibilă o planificare eficace și armonioasă în funcție de interesele reale ale comunității.

După ce se ocupă de „sarcinile economice ale construirii socialismului în Algeria", tezele afirmă că ansamblul măsurilor ce se vor lua ar trebui să creeze condiții pentru ca sectorul socialist să devină adevăratul motor al vieții politice și economice a țării și să micșoreze progresiv rolul și influența sectorului particular.

Într-o etapă următoare, se spune în teze, trebuie să devină posibil ca sectorul socialist să ia cu totul în mîinile lui principalele pîrghii ale vieții economice a țării. Această nouă etapă trebuie să fie străbătută în termenul cel mai scurt.

Țara a moștenit o masă de bogății materiale adaptate nevoilor și posibilităților unui grup privilegiat pe care l-a reprezentat minoritatea europeană. Este vorba de a se pune poporul algerian în măsură de a întreține și de a

utiliza acest potențial în funcție de nevoile actuale ale țării.

În legătură cu problema agrară, tezele Congresului F.L.N. susțin că reforma agrară trebuie să țină seama de aspirația țăranilor la proprietatea pămînturilor de care au fost frustrați prea mult timp. Relevînd că doar o simplă redistribuire ar apare ca ineficace din punct de vedere economic, tezele preconizează completarea ei prin măsuri care să înceapă cu depășirea acestei forme de împroprietărire. Într-un prim stadiu, organizarea unui sistem cooperativ pare cel mai bun mijloc de depășire a acestei forme de împroprietărire și de creștere a productivității generale, cu atît mai mult cu cît o tradiție comunală seculară favorizează o asemenea evoluție.

Acest sistem cooperativ trebuie să fie accesibil tuturor țăranilor săraci, care vor găsi în el mijloacele de a juca un rol din ce în ce mai important în viața și dezvoltarea economică a țării.

Menționînd slaba dezvoltare industrială din prezent a Algeriei, tezele susțin că apărarea, consolidarea și dezvoltarea sectorului în autogestionare trebuie să preocupe în primul rînd partidul și guvernul. În acest sens, se prevede ca o măsură importantă crearea de către stat a unor întreprinderi industriale noi, înființarea complexelor susceptibile să pună bazele creării industriei grele în Algeria.

Tezele se ocupă în continuare de probleme privind organizarea comerțului, a sistemului bancar, naționalizarea, în perspectivă, a bogățiilor minerale și energetice, planificarea economiei.

În legătură cu naționalizarea comerțului exterior, tezele arată că una dintre primele ei etape trebuie să cuprindă comerțul cu produsele pe care le exportă statul sau pe care are nevoie să le importe.

Pe plan politic, se spune în teze, planificarea implică independența reală, fără de care determinarea priorităților rămîne abstractă, economia țării rămînînd tributară planificărilor străine.

Tezele acordă atenție îmbunătățirii nivelului de trai și formației profesionale: așa cum subliniază bine formula „de la fiecare după capacități și fiecăruia după muncă", problemele folosirii brațelor de muncă și ale nivelului de trai ocupă un loc central în organizarea societății noi.

F. L. N.
Statul
și organizațiile
de masă

Dinamica globală a luptei sociale, așa cum s-a manifestat ea și imediat după eliberare, acționează în favoarea unei deschideri socialiste a revoluției.

Autogestiunea exprimă voința păturilor muncitoare din țară de a veni pe scena politico-economică și de a se constitui în forță conducătoare. Pe plan economic, autogestiunea a pus necesitatea extinderii reformei agrare și a naționalizărilor, atît în agricultură cît și în industrie.

Natura puterii revoluționare este de a fi apărătoarea intereselor maselor muncitoare care constituie baza sa socială. De aceea, ea nu poate să nu se ciocnească de păturile privilegiate care îi cuprind pe de o parte pe toți care stăpînesc într-o măsură mai mare sau mai mică mijloacele de producție și pe de altă parte burghezia birocratică. Față de aceste pături privilegiate, puterea revoluționară trebuie să adopte o politică bazată pe o deosebire între proprietatea particulară exploatatoare și proprietatea care nu se bazează pe exploatare. Puterea revoluționară nu-și poate permite nici o pauză în lupta împotriva proprietății particulare exploatatoare, atît la sate cît și la orașe.

Transformarea satului, se specifică în teze, trebuie să fie legată de consolidarea și de dinamica sectorului socialist agricol, de adeziunea voluntară la ea a micilor proprietari. Numai acțiunea conștientă a forțelor sociale conducătoare poate permite rezolvarea contradicțiilor economice, sociale și politice care rezultă de pe urma nivelului scăzut al forțelor de producție, a rămînerii în urmă a conștiinței sociale.

Tezele scot în evidență necesitatea de a se populariza în toate sferele activității intelectuale esența socialismului.

În capitolul despre F.L.N., tezele congresului proclamă că acesta trebuie să reprezinte avangarda maselor, iar organizarea lui să se axeze pe colectivitățile direct legate de producție și de activitatea economică esențială: uzina, întreprinderea, ferma autogirată. Astfel se evită ruptura între economie și politică, între problemele cotidiene concrete și problemele generale ale societății. Tezele arată că Programul de la Tripoli care consfințește alegerea partidului unic corespunde voinței adînci a maselor muncitoare dornice să mențină cuceririle războiului de eliberare și să asigure continuitatea Revoluției.

Tezele F.L.N. acordă atenție activității sindicatelor și rolului Uniunii femeilor din Algeria, precum și problemelor construirii unei uniuni țărănești și a mișcării unite a tineretului.

Tezele Congresului F.L.N. definesc rolul și importanța statului. Partidul a desprins liniile mari de principiu care stau la baza instituțiilor de stat din Constituție, ratificată de popor. Referirile la această Constituție trebuie să fie considerate drept referiri la un text fundamental al partidului.

Concepția statului algerian a fost exprimată în Constituție. Statul, este însuflețit și controlat de partid, care trebuie să asigure funcționarea lui armonioasă și eficace. Este necesar să se construiască un stat de tip nou, expresie a intereselor țăranilor și muncitorilor și devenind din ce în ce mai mult un organ de producție și nu de constrîngere.

Armata populară — se spune în teze — este unul din instrumentele de apărare a Revoluției.

Cu privire la bazele politicii externe se arată, printre altele că lupta pentru înlăturarea amenințării atomice, pentru încetarea și a experiențelor subterane ar da Tratatului de la Moscova sensul lui deplin. Apărarea păcii și dezarmarea, necesare pentru lărgirea colaborării între popoare, ar crea condiții favorabile reglementării problemelor litigioase. Coexistența între state cu sisteme economice și sociale diferite este de dorit. Respectarea independenței, a suveranității, a egalității în drepturi, a integrității teritoriale și a neamestecului în treburile interne ale celorlalte țări este un factor de progres și de intensificare a schimburilor la toate nivelurile între popoare.

Sediul guvernului algerian

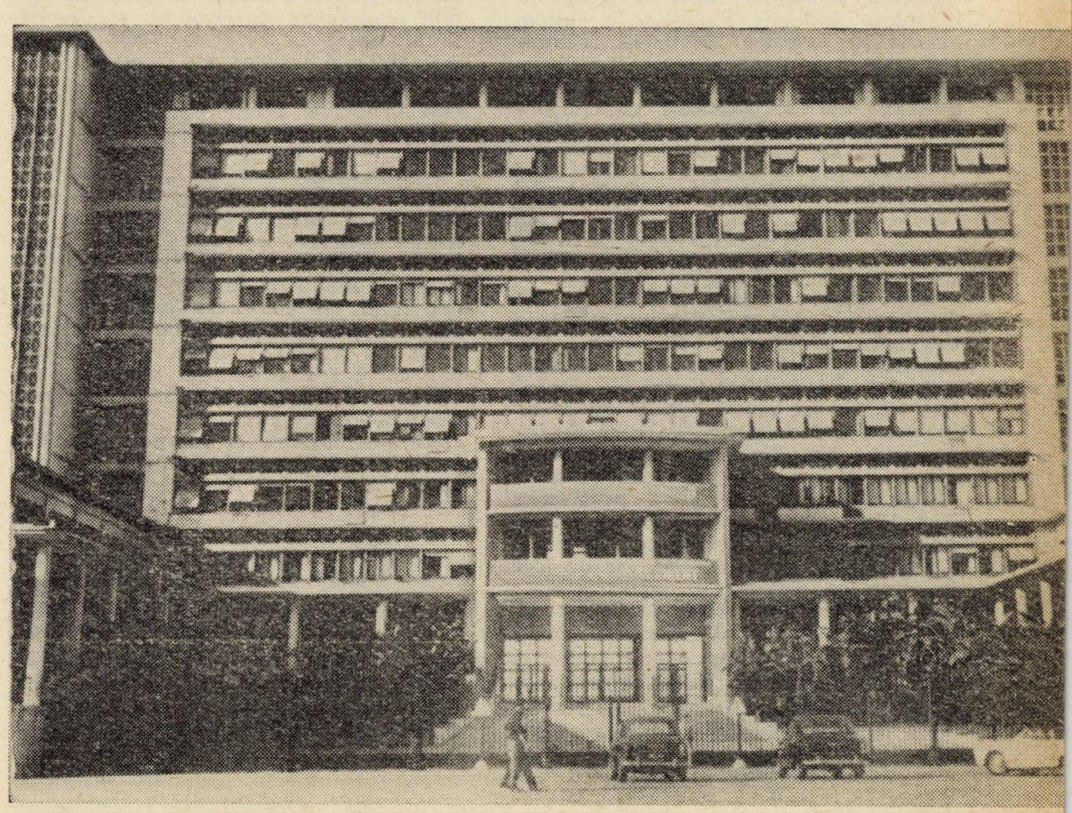

Indian aymara

ZIUA INDIENILOR DIN AMERICA LATINĂ

Indieni jivaros în fața „zeului"

Calendarul aniversărilor din America Latină a încetățenit o „zi indiană" — „El dia de los indios", la 19 aprilie

Calculele specialiștilor susțin că 10 la sută din populația Americii Latine o constituie indienii. Raportat la întreg, aceasta ar însemna 20 000 000. Integrarea acestor popoare în viața contemporană a continentului reprezintă una din cele mai dificile probleme sociale din America Latină.

OMUL DE LA TEPEXPAN

Mult timp, originea indienilor din America Latină a constituit un prilej de nebănuite controverse științifice. Azi, majoritatea înclină spre originea asiatică. George Vaillant, arheolog american, susține că acești oameni au ajuns aici urmărind animalele de care depindea viața lor. Deplasarea s-ar fi făcut neapărat în grupuri mici. Teza reușește să elucideze și alte două probleme: diversificarea limbajului și a tipului fizic. Prin Behring, peste mare, această migrație a ajuns în Alaska, iar de aici în America Latină.

Descoperirea *omului de la Tepexpan*, din Mexic, datorită lui Alfonso Caso, în 1945, a stabilit că pe aceste întinderi oamenii au vînat cu 10 000 de ani înaintea erei noastre. Scheletul de femeie de la *Midland*, din Texas, duce cu 5 000 de ani mai în urmă, iar radiocarbonul la unele vetre stabilește 35 000 de ani. La nivele inferioare urmelor de viață umană, același procedeu de datare a stabilit cultivarea porumbului și fasolei în Mexic și în Peru cu 5 000 de ani înaintea erei noastre. Azi, mai toți cercetătorii susțin venirea omului în America Latină în pleistocenul tîrziu, *probabil la mijlocul celei de-a patra glaciațiuni*.

Ajunse aici, popoarele indiene au împînzit continentul. Dispersate pe văi, retrase în păduri sau statornicite pe marile podișuri, evoluția lor pe treptele societății a dus la stratificări deosebite. Acolo unde pămîntul a fost mai fertil, ele au trecut la sistemul de viață sedentară, s-au dezvoltat mai repede, au construit orașe, și-au făurit culturi. Cei din adîncul pădurilor au rămas mai departe vînători și pescari. Diferențele sînt uluitoare: Cortés și Pizarro descopereau la începutul secolului XVI civilizații la nivelul Greciei antice, antropologii descoperă în secolul XX triburi indiene trăind în epoca pietrei.

În 1519, Teotihuacanul era un oraș care i-a uimit pe spanioli. Așezat în valea cu același nume, în Mexic, el avea 5 km lungime și 3 lățime. Pe toată această suprafață, *toltecii* așternuseră succesiv straturi de stuc. Între cele două piramide, a Lunii și a Soarelui (aceasta din urmă are o bază de 235 m și înălțimea de 65 m, fiind construită în taluzuri cu diferite înclinații, pentru a crea impresia unei suprafețe mai mari), arhitecții orașului înălțaseră, în terase, șiruri de clădiri. O serie întreagă de temple dispuse după un plan anume dădeau întregului un aer de măreție și solemnitate.

La Teotihuacan, apoi la Cholula sau Tenoctitlan (Mexico de azi), Cortés a distrus tot ce a putut, căutînd aur. Nenumărate opere de artă, a căror măiestrie mai poate fi apreciată doar cu imaginația, au luat forma lingourilor. O dată cu ele dispărea o întreagă civilizație, un întreg stat, cel al *aztecilor*, iar Montezuma, împăratul șovăielnic și înspăimîntat de puterea spaniolă, murea sub ploaia de săgeți și pietre aruncate de cei care cu puțin înainte îl purtaseră pe umeri, în litieră de aur.

La o distanță de 12 ani, în 1532, în Peru, Pizarro repeta gestul lui Cortés, distrugînd orașul Cuzco, iar mai apoi ocupînd întregul imperiu *incaic*, cel de-al doilea și ultimul mare leagăn al civilizației indiene din America Latină.

PARADISUL REFUZAT

Colonialiștii spanioli vorbeau mult despre atitudinea lor „înțelegătoare" față de indieni. Cîteva date noi, publicate recent de cercetătorul mexican José

Miranda *(Los indigenas de America en la epoca colonial* — Cuadernos Americanos, februarie 1964), merită să fie citate. *Monarhii spanioli* — spune José Miranda — *au procedat fără echivoc și cu energie. Ei au declarat pe indieni vasali liberi, situîndu-i la același nivel juridic cu ceilalți supuși.* Dar, *împotriva acestei doctrine au acționat curînd cîțiva factori de greutate:* diferența de civilizație, neîncrederea conchistadorilor în băștinași, necesitatea mîinii de lucru, interesul monarhiei spaniole de a se îmbogăți cît mai repede. Din aceste motive, tot ceea ce fusese așternut la început pe hîrtie a fost dat uitării. O dată cu colonizarea, spaniolii au început jefuirea și, de foarte multe ori, exterminarea. *No se permitió a los indios tener caballo* (nu li s-a îngăduit indienilor să aibă cai), nici să poarte arme și nici măcar să îmbrace haine spaniole. La întîlnirea cu primii conchistadori, băștinașii, care nu mai văzuseră cai, au crezut că aceștia fac un tot cu ființa umană, și au fost înfrînți cu mare ușurință. Acum însă, pricepuseră taina. Pe cai, ei ar fi putut străbate mai ușor distanțele, s-ar fi putut grupa. Cu armele ar fi putut lupta. Și toată puterea spaniolă s-ar fi prăbușit.

Semnificativă pentru cruzimea cuceritorilor spanioli ni se pare întîlnirea acestora cu Hautey, *casique* (șef) cuban. Înainte de a fi ars pe rug, acesta a fost sfătuit de către un misionar spaniol să treacă la creștinism pentru a putea merge în rai. Hautey l-a întrebat pe călugărul lui Carol Quintul dacă în rai sînt cumva și spanioli. La răspunsul afirmativ, el a refuzat categoric paradisul și a murit privind cerul albastru.

În cele trei secole de „civilizare", spaniolii au reușit să distrugă întreaga civilizație indiană și să-i extermine în multe din regiuni pe băștinași, supunîndu-i la munci forțate fie în agricultură, fie în întreprinderile miniere. Coroana spaniolă n-a permis, în același timp, așezările mixte, atitudine segregaționistă care a favorizat mai tîrziu alungarea indienilor. În același timp, sistemul de *encomiendas* și *repartimientos* din agricultură (prin care o proprietate putea fi vîndută împreună cu indienii care se aflau pe ea) a dus la transformarea acestora în sclavi. În Cadiz au ancorat pe atunci multe corăbii încărcate cu sclavi. Dintre traficanți, un don Alonso de Hojeda a deținut recordul.

LA TIERRA CHARRUA

La Montevideo, în plin centru al orașului, se află o statuie reprezentînd patru indieni. Sînt *los charruas*. Ultimii indieni *charruas*. Despre ei, cele mai multe lucruri le-am aflat din cartea de poeme *La tierra Charrua* a lui Americo Abad, care n-a inventat nimic. Uruguayul este singura țară din America Latină care nu are indieni. Prin 1516, Juan Dias de Solis, intrat pe actualul teritoriu al Republicii Uruguay, a pierit împreună cu toți ai săi sub grindina ucigătoare a săgeților *charruas*. După incidentul cu Solis, spaniolii n-au mai avut curajul să calce pe aici. Abia în 1724, Bruno de Zabala a fundat orașul Montevideo și a început colonizarea. În 1827, după bătălia de la Ituzaingó, Uruguayul devenea stat independent. La această victorie au participat și *los charruas*, care mai numărau doar cîteva sute. În 1833, la 25 februarie, Vaimca Pinu, Senaqué, Tacuabé și Guyanasa, ultimii patru *charruas*, erau îmbarcați la Montevideo cu destinația Europa, mai exact — Paris. Geofroy Saint-Hilaire voia să-și completeze cunoștințele antropologice. După ce i-a cercetat amănunțit, un întreprinzător samsar i-a cumpărat pentru a-i expune într-o menajerie, la Champs Elysées: ultima curiozitate. Peste cîteva luni, primii doi au murit. Vaimca Pinu, care luptase pentru independența țării alături de Artigas, s-a zdrobit de gratiile cuștii în care era arătat privirilor curioase. Tacuabé și Guyanasa erau soț și soție. În septembrie, Guyanasa a născut. Din nou vîlvă. Din nou *Le National* își sporea tirajul. Poate că Tacuabé a vrut ca neamul lui descins din *guarani* să supraviețuiască. Au fugit. Nimeni nu i-a putut găsi.

MISTERIOASA ZANZA

Neîndoielnic, populația indiană din America Latină este cu mult mai mare decît cea consemnată în statistici. Azi, în Mexic trăiesc peste 52 de grupe de triburi și populații indiene dintre care cele mai multe au rămas pînă azi pe vechile lor teritorii etnice. *Aztecii*, făuritorii acelor fantastice monumente, pe nedrept îndepărtate dintre minunile lumii antice, populează partea centrală a țării. *Otomii, mistecii* și *zapotecii* trăiesc în partea de sud, în special în statul Oaxaca. *Mayașii* — primii din toată istoria universală care, cu cuțite de obsidiană și oase de pește, au practicat chirurgia pe creier — sînt răspîndiți pe întreg teritoriul țării, apoi în Guatemala și Honduras.

Cea mai numeroasă populație indiană de pe continent este *quechua:* peste 7 milioane de locuitori, răspîndiți în Peru, vestul Boliviei (alături de triburile *aymară*), sudul Ecuadorului și regiunea de frontieră dintre Bolivia, Argentina și Chile. Liantul principal al formării acestei populații l-a constituit limba comună, la răspîndirea căreia a contribuit mult crearea unui sistem de scriere cu caractere latine. *Araucanii*, una dintre populațiile cele mai războinice, ocupă sudul și regiunile centrale ale statului Chile. Cîteva mii trăiesc în pampa argentiniană, în special în Patagonia. Trei grupuri principale: *ona, alacaluíos* și *yamanos* au coborît în Țara de foc. Din acestea, în 1930 mai existau 60, 70 și, respectiv, 20 de locuitori.

Acțiunea de exterminare dusă de către portughezi pe teritoriul actualei Brazilii, mai categorică decît cea spaniolă (după numai cîțiva ani, colonialiștii portughezi s-au trezit fără mînă de lucru și au fost obligați să aducă negri din Africa), n-a putut fi totală în condițiile geografice ale acestei țări. În Mato Grosso continuă să trăiască numeroase triburi de indieni descendenți ai războinicilor *caribi* sau ai familiilor *tupi-guarani* și *arawaca*. Bazinul Amazoanelor, cu nesfîrșitele lui jungle, ascunde o altă serie de triburi la fel de numeroase. Aici locuiesc *bororos* și *jivaros*. Ultimii sînt executanții unei îndeletniciri singulare: micșorarea capetelor. Doctorul american Wilbur A. Fergusson a petrecut 25 de ani printre *jivaros* pentru a afla taina obținerii misteriosului lichid *zanza*, prin care aceștia reduc la o cincime, păstrînd intacte liniile feței, capetele omenești. Prin *zanza*, doctorul Fergusson nădăjduiește să descopere medicamentul cancerului.

CIVILIZAȚIE ȘI BARBARIE

Împreună cu metișii, indienii din America Latină au reprezentat timp de secole, și continuă să reprezinte și azi, un element principal al mișcărilor sociale. Lupta de eliberare de sub dominația colonialistă spaniolă și pentru independența națională, începută în primele decenii ale secolului trecut, a fost dusă și de către aceste forțe.

În 1540, spaniolii au deschis la Somondoca, în Columbia, primele mine de smarald unde au supus la muncă forțată majoritatea populației *muiscos* și *pigaos*, descendenți ai legendarilor *chibchas*, precum și sclavi din Africa. O răscoală de proporții, care a izbucnit la puțini ani după deschiderea minelor, i-a obligat pe spanioli să le închidă și să se retragă din întreaga regiune. Pădurile, crescute peste aceste locuri, au astupat totul. Vechile mine de smarald

Machu-Pichu — orașul incașilor, descoperit în 1911.

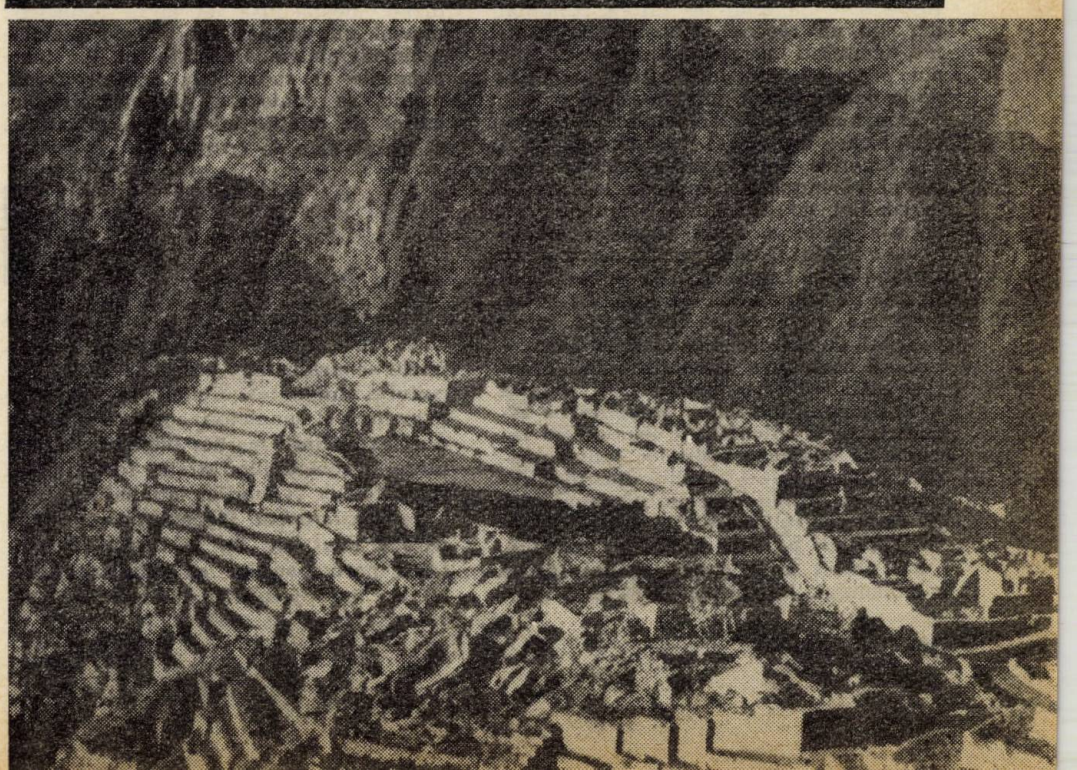

au putut fi găsite și redeschise abia acum 30 de ani.

Simón Bolivar, *el Libertador de America*, prin trupul căruia sîngele indian curgea năvalnic, a știut să-și formeze din aceste forțe o armată puternică, rezistînd de fiecare dată trupelor spaniole care debarcau grăbite și tot mai numeroase pe continent pentru a înăbuși nesfîrșitul șir de revolte de aici. Eliberînd la început Venezuela (patria natală), după aceea Columbia și Ecuadorul, apoi Peru și Alto Peru (Bolivia de azi), Bolivar a zguduit primul și definitiv temelia imperiului colonial spaniol, moment după care acesta nu s-a mai putut menține decît foarte șubred, prin aceleași sisteme de distrugere masivă. Din Argentina, unul dintre cele mai luminate capete ale secolului XIX, Domingo Faustino Sarmiento, cel care a fost, rînd pe rînd, perceptor, librar, miner, ziarist, general și președinte de republică a intuit, cu o uluitoare precizie, esența dominației colonialiste spaniole, definind această epocă

bătut păduri nesfîrșite, indianul *quechua* își desfășoară pe o bucată de pînză marfa: cîteva nuci, rădăcini de leac, vase de lut, un covoraș de lama. Prețul e stabilit de acasă. Tocmeală nu încape. El va rosti de fiecare dată același preț și nu va adăuga nici un cuvînt în plus. După un timp, uneori chiar cîteva zile, dacă nimeni nu i-a oferit prețul cerut, strînge și pleacă. Va reveni într-o altă zi, cînd norocul va fi alături de el.

Poate că nici cu secole în urmă aceste popoare nu erau prea zgomotoase. Pe atunci ele ridicau temple, dăltuiau munți întregi cu topoare din piatră, construiau orașe, descopereau medicina și focul, făceau să ajungă pînă la noi alimente de bază: cartoful, porumbul, fasolea. Nu prea departe de Cuzco, în 1911, exploratorul american Hiram Bingham a descoperit un oraș: Machu-Pichu. Tăcerea indiană îl ascunsese. Pizarro însă trecuse și pe aici: urmele jafului se disting bine.

Marea piramidă de la Chinchen Itza.

din istoria continentului latino-american drept o epocă a *civilizației și barbariei*. Ideile sale au avut pe întreg pămîntul din sud un răsunet deosebit de puternic, înarmînd masele subjugate cu una din primele arme ideologice, pregătindu-le pentru luptă, unindu-le.

Esența medievală și catolică a comunității care trebuia să-l salveze pe omul din America Latină, proiectată de Spania și Portugalia, a fost de la început în conflict cu aspirațiile populației din această parte a lumii. Vorbind despre *Spontaneitate și adaptare în dezvoltarea civilizațiilor*, Leopoldo Zea arăta, anul trecut, în septembrie, la cea de a 7-a Reuniune generală a Consiliului internațional de științe filozofice și umanistice, că din cauza colonialismului, America Latină a fost nevoită să-și întîrzie evoluția spre societatea modernă cu secole, întrucît colonialiștii spanioli au încercat să adapteze realitatea latino-americană la un ideal stabilit dinainte, retrograd și înrobitor, și nu au depus nici un efort pentru găsirea unui ideal adecvat realității pe care voiau s-o conducă.

S-a vorbit mult despre marea tăcere a indianului. La Cuzco, după ce a străToate marile documente, în majoritate de piatră, ale vechilor civilizații indiene, atestă însă un lucru principal: nimeni nu va descifra pe ele semnele neliniștii umane. De peste tot, din toate planurile și suprafețele acestor monumente, se conturează dimensiunile bucuriei de viață, înfrîngerea neputinței și marea sete de creație.

ULTIMA TRANȘEE

Indienii alungați în păduri continuă să-și ducă existența în triburi răzlețe, unele semisălbatice, ocupîndu-se cu pescuitul și vînătoarea. Ceilalți, în majoritate muncitori și muncitori agricoli, sînt supuși exploatării marilor întreprinderi miniere, a companiilor străine forestiere, a plantatorilor și marilor latifundiari.

La *Conferencia indigenista* din 1950, care a avut loc tot la Cuzco, majoritatea participanților au subliniat necesitatea împroprietăririi indienilor cu pămînt fertil, crearea de școli, acordarea de credite și asistență socială. Dar acestea nu sînt posibile fără realizarea unei reforme agrare, reformă care constituie pentru întreaga populație latino-americană una din principalele premise ale progresului.

Țara care a făcut mult pentru populația indiană este Mexicul. Formarea națiunii mexicane s-a făcut în deplină fuziune cu populația băștinașă. De altfel, de fiecare dată, mai ales la marile întîlniri cu caracter național se vorbește despre *nación azteca*, vrînd să se sublinieze în acest fel descendența. Benito Juaréz, conducătorul statului mexican din 1851, autorul unor reforme structurale cu caracter progresist, era indian. Emiliano Zapata și Pancho Villa erau de asemenea indieni.

În Mexic, un institut de antropologie și un altul, *Instituto Nacional Indigenista*, se ocupă îndeaproape cu descoperirile arheologice, cu studierea vechilor popoare și, respectiv, cu soluționarea problemelor pe care le ridică actuala populație indiană din țară. Limbile *aztecă* și *maya* sînt vorbite pe un teritoriu foarte mare, populația respectivă dispunînd de cărți și reviste în aceste limbi.

Bolivia are cel mai ridicat procent de populație indiană. Nu s-a făcut însă nimic pentru acești „cholos" analfabeți și exploatați, supuși regimului din minele de cupru de pe marile înălțimi unde numai indianul rezistă climei.

În Ecuador, din totalul populației de peste 4 436 000, jumătate sînt indieni. Pentru aceștia durata medie de viață nu depășește 30 de ani. Procentul analfabeților trece de 45 la sută, ceea ce înseamnă că dintre indieni rar se găsesc cunoscători ai literei. Sistemul *huasipungo* (parcelă de pămînt a cărei suprafață reprezintă mai puțin de jumătate din cît ar fi minimum necesar pentru ca o familie de patru persoane să poată trăi și pe care indianul are voie să stea în schimbul unor servicii pe care trebuie să le presteze în favoarea celor ce i-au acordat-o) continuă să subjuge majoritatea populației indiene. Un episod dramatic al vieții indienilor din Ecuador îl oferă Dolores Cacuango, femeie de limbă *quechua*, care, la vîrsta de 78 de ani, este primul conducător al țăranilor indieni din Ecuador în lupta lor pentru bunăstare. Pentru a plăti datoriile față de stăpîni, părinții ei au vîndut-o ca sclavă. După un timp, reușind să fugă, ea a organizat, în 1931, primul sindicat *indigenista*.

Nemaiputînd suporta mizeria și foamea, indienii peruvieni încep să coboare din munți. În jurul orașelor s-au format, în ultimul timp, cartiere de indieni. Toată truda de a-i alunga, ca odinioară, rămîne fără rezultat. În același timp, mari proprietăți din Chanchausi, Ayna, Jarijea, Chinchicocho, Junin etc. au fost invadate anul trecut de indienii care luptă pentru a rămîne pe ele. Acțiunile lor se bucură de sprijin din partea muncitorilor. Ca dintr-o ultimă tranșee, așa cum nota în 1962 scriitorul Fernando Benitez, într-o carte cu același titlu *(La ultima trinchera)* închinată indienilor, indienii își apără viața. Ei nu vor să aibă o singură zi în calendar, ci toate zilele — *todos los dias*.

Darie NOVĂCEANU

MAŞINA DE CONCEDIAT DE LA SAINT-NAZAIRE

Pe la începutul lui februarie, conducerea şantierelor navale din Saint-Nazaire a informat comitetul sindical în legătură cu hotărîrea sa de a pune în disponibilitate, începînd din luna martie, un număr de 650 de salariaţi, din care o parte vor fi concediaţi, iar alţii pensionaţi înainte de termen; va fi redusă totodată săptămîna de lucru, cu scăderea corespunzătoare a salariilor între 10 şi 20 la sută. Aşa s-a şi întîmplat. Doar cifrele nu au fost respectate întocmai. După ultimele informaţii, din cei 9 000 de muncitori ai şantierelor au fost afectaţi de măsurile luate 800, dintre care jumătate pensionaţi. Dar în lumea statisticilor de acest fel, mai bine-zis în lumea celor care le determină, o asemenea cifră are valoarea unui fapt divers.

Evenimentul de la Saint-Nazaire are însă un istoric de un inedit oarecum ciudat. Cu cîteva luni în urmă, printr-o dispoziţie a conducerii şantierelor s-a înmînat fiecărui salariat un formular pe care avea să-l completeze. La început, nimeni n-a bănuit rostul lui, şi au răspuns cu toţii la punctele din chestionar; erau în număr de şaptesprezece, exact atîtea cît s-a socotit că vor fi necesare şefilor de secţii pentru a întocmi o „fişă de apreciere" fiecărui muncitor. Pe aceste fişe erau consemnate vîrsta, situaţia familială, capacitatea profesională, figurau notaţii asupra caracterului, a firii muncitorului — schimbătoare sau stabilă, asupra temperamentului — timorat sau hotărît, asupra felului de viaţă etc. Datele au fost codificate şi transpuse de specialişti pe cartele perforate destinate unei maşini electronice.

Între timp, s-a răspîndit zvonul că se vor face concedieri. În sfîrşit, ceea ce fusese hotărît s-a întîmplat. La o comandă, maşina electronică a acţionat ireproşabil; în mai puţin de un minut a numit pe primii 264 de concediaţi.

Li se „explică" muncitorilor că la baza selecţionării listelor de concediaţi a stat criteriul suprem al „eficienţei" şi „randamentului" în muncă. Alegerea, chipurile, a fost obiectivă; maşina nu greşeşte; nu i-au trebuit decît şaptesprezece notaţii pentru a lua o hotărîre „justă". Dacă i se va cere, ea îşi va spune din nou cuvîntul şi nu va greşi nici atunci. Se fac chiar pronosticuri pe seama ei; pînă la sfîrşitul anului, i se va cere să întocmească o nouă listă — de o mie trei sute, iar în 1965 — o alta de nouă sute douăzeci şi şapte de salariaţi ai şantierelor. Sistemul de cartele perforate şi logica maşinii electronice vor răspunde unei noi comenzi cu aceeaşi rapiditate şi aceeaşi „eficienţă" de lucru. Ea va scuti de eventuale probleme de conştiinţă pe cei care, dacă n-ar fi ea, ar trebui să întocmească listele, făcînd alegerea şi scriind, unul după altul, sute de nume.

Evenimentele din Saint-Nazaire au semnificaţia gravă a unei alarme. Se prevede că, în sectorul industriei navale, din cei 40 000 de muncitori care lucrează astăzi pe opt şantiere, în 1970 nu vor mai rămîne decît 26 000, repartizaţi în trei şantiere, La Ciotat, Dunkerque şi Saint-Nazaire. S-a scris mult despre „drama de la Saint-Nazaire", au apărut reportaje şi comentarii. Într-unul din ultimele numere, suplimentul literar al ziarului *Le Figaro* vedea în Saint-Nazaire exemplul evoluţiei „inumane" a economiei franceze, pe care însă o acceptă şi o admite ca „inevitabilă".

Dar s-a văzut că muncitorii nu acceptă o astfel de „inevitabilitate". Creierul electronic al maşinii a fost cu siguranţă pus în grea încurcătură de notaţia înscrisă pe cartelele perforate privind temperamentul hotărît sau nu al muncitorilor. Maşina electronică de la Saint-Nazaire n-a putut prevedea că împotriva măsurilor administraţiei se vor ridica cu *hotărîre* nu numai victimele fişelor, ci *toţi* muncitorii şantierelor. S-a declarat grevă de protest, de solidaritate cu cei concediaţi. Li s-a răspuns, de astă-dată direct, fără intermediul maşinii electronice, prin lock-out, — concediere în masă, cu efect de timorare. Dar rezistenţa muncitorilor n-a putut fi înfrîntă. La apelul tuturor organizaţiilor sindicale şi democratice, au avut loc mari manifestaţii populare şi este semnificativ faptul că la una din acestea au participat 47 de primari din localităţile învecinate, în frunte cu primarul oraşului Saint-Nazaire. Împotrivirea a căpătat un adevărat caracter de masă.

Într-o atmosferă încordată, după îndelungi discuţii, prin înfiinţarea unui comitet interministerial, muncitorilor li s-au promis unele măsuri paliative: reintegrarea lor în alte industrii cu o eventuală recalificare şi ajutor bănesc pentru cei ce vor accepta; o orientare a comenzilor în sensul de a se crea în alte sectoare industriale noi locuri de muncă; măsuri pentru menţinerea efectivelor de muncitori în regiune (printre altele, se prevede comanda unui pachebot de 12 000 tone, livrabil în 1966). Totodată, a fost creat *Fondul naţional al muncii*, destinat să vină în ajutorul celor loviţi prin măsurile de „raţionalizare". Oficial se declară că scopul acestui fond este finanţarea măsurilor pentru garantarea locului de muncă, pentru asigurarea „mobilităţii" forţelor de muncă, a recalificării profesionale şi a întreţinerii muncitorilor şi a familiilor lor în perioadele de recalificare. Saint-Nazaire va fi proba de eficacitate a Fondului naţional al muncii. Dar crearea unui asemenea fond nu înlătură problemele şi nu le rezolvă dacă ele au apărut. Cererile sindicatelor sînt precise, în sensul că singura măsură serioasă este reducerea timpului de muncă, dar cu menţinerea cîştigului, ceea ce va permite păstrarea efectivului actual.

Faţă de cele făgăduite, muncitorii rămîn sceptici. „Ne-au dat afară — declară unul din ei reporterului de la *Le Figaro* — şi acuma ni se vorbeşte despre Fondul naţional; nu s-a făcut însă nimic practic şi nimeni nu ştie ce va mai veni. Totul nu-i decît improvizaţie. Vor avea ei grijă într-un fel şi de noi, dar e umilitor". Avînd o nouă comandă, se va mai construi un pachebot, la care, însă, cu metode şi maşini perfecţionate vor lucra muncitori mai puţini pentru a asigura „competivitatea" monopolurilor; „mobilitatea" forţelor de muncă de care se vorbeşte înseamnă „mobilitatea" locuinţelor şi, în multe cazuri, „mobilitatea unor drepturi cîştigate" după 20 sau 30 de ani de muncă în acelaşi loc. Memoria infailibilă a maşinii electronice n-a putut reţine însă nimic din toate acestea; fişele supuse controlului ei nu menţionau asemenea amănunte.

La 19 martie a încetat din viaţă Norbert Wiener, creatorul ciberneticii. El a demonstrat posibilitatea unei lumi în care progresul tehnic şi creaţia mecanică vor uşura viaţa oamenilor. Maşina electronică de concediat de la Saint-Nazaire i-a adus un trist omagiu.

Radu PASCAL

Grevă de solidaritate cu muncitorii concediaţi.

SCRISOARE DIN PARIS

DE GAULLE DESPRE N.A.T.O.

În nr. 14 din 2 aprilie, am publicat prima parte a articolului lui Jean Schwoebel „Franța și N.A.T.O." În rîndurile de mai jos, continuă expunerea punctului său de vedere asupra acestei probleme.

DE DOUĂ ORI PE AN — de obicei la începutul primăverii și la începutul toamnei — generalul de Gaulle definește țelurile Franței în cursul unor conferințe de presă solemne pe care le organizează în somptuoasele saloane ale palatului prezidențial Elysée, în fața mai multor sute de ziariști din diferite părți ale lumii.

Astfel, el a precizat în mod cît se poate de limpede, la 11 aprilie 1961, transformările care, din punctul său de vedere, trebuiau efectuate în cadrul Alianței atlantice. „Trebuie, spunea el, ca organizarea actuală a Alianței atlantice să fie modificată în trei puncte esențiale".

„În primul rînd, dreptul și datoria puterilor europene continentale de a avea un sistem de apărare național propriu". Șeful statului francez își explicase vederile asupra acestui punct pe larg cu doi ani mai devreme, într-un discurs rostit în fața elevilor Centrului de înalte studii militare și ai școlilor de război: „Trebuie — spunea el cu acel prilej — ca apărarea Franței să fie franceză. Lucrul acesta constituie o necesitate care nu ne-a fost prea familiară în cursul ultimilor ani. Știu acest lucru. Este indispensabil ca ea să redevină franceză. O țară ca Franța, dacă se întîmplă să intre într-un război, trebuie să-și ducă propriul său război. Trebuie ca efortul pe care l-ar face ea să fie propriul ei efort. Căci dacă ar fi altfel, țara noastră ar intra în contradicție cu tot ceea ce este și reprezintă ea de la originile sale, cu rolul său, cu stima pe care o are față de ea însăși, cu arta sa".

Sistemul integrării, adăuga imediat după aceea generalul de Gaulle, a fost poate util imediat după război, cînd țările europene erau slabe; astăzi se poate spune că acest sistem și-a trăit viața. De altfel, de ce Franța, care este o putere mondială, și-ar integra toate forțele în cadrul Pactului atlantic, în timp ce celelalte două puteri mondiale ale Occidentului, Statele Unite și Marea Britanie, nu fac la fel?

Al doilea punct: „Este necesar să se lămurească întrutotul problema folosirii armelor nucleare ale celor două puteri occidentale care posedă aceste arme, precum și problema folosirii armamentelor lor. Căci statele europene continentale trebuie să știe exact cu ce arme și în ce condiții este dispus aliatul lor de peste Ocean să lupte alături de ele".

Cu alte cuvinte, generalul de Gaulle nu admite ca, în cadrul Alianței atlantice, americanii să păstreze monopolul hotărîrii în ce privește folosirea armei atomice. Washingtonul insistă ca țările europene să-și sporească numărul diviziilor, în convingerea că superioritatea armamentelor clasice este astăzi decisivă în punctele primejdioase și litigioase ale globului. Nu acesta este și punctul de vedere al Franței, care se teme că Europa ar putea deveni obiectul unor tîrguieli între marile puteri în cazul în care ea nu ar avea propriile sale arme nucleare. Iată cauza pentru care generalul de Gaulle a refuzat să adere la acordurile din Bermude și să participe la forța multilaterală în cadrul Pactului atlantic — considerînd că acestea sînt formule care lasă în mîinile americanilor monopolul hotărîrii în domeniul atomic. Iată motivul pentru care, în ciuda tuturor dificultăților, tuturor presiunilor și tuturor criticilor care i-au fost adresate, Franța continuă punerea în aplicare a planurilor unei forțe de șoc franceze, pe care ea o va trece, cînd va veni ziua, la dispoziția Europei.

Generalul de Gaulle a precizat totuși în mai multe rînduri:

a. că sistemul de apărare francez trebuie combinat cu cel al aliaților săi. „Strategia noastră — a spus el — trebuie să fie conjugată cu strategia celorlalți";

b. că Franța ar renunța cu bucurie la armele sale atomice și la imensul efort pe care este constrînsă să-l depună pentru a le produce în cazul cînd aliații săi ar renunța de asemenea la ele;

c. că autonomia Franței „trebuie să aibă drept corolar o consultare mai strînsă cu puterile mondiale ale Occidentului, atît în ceea ce privește politica lor cît și în ceea ce privește strategia lor".

Acesta este cel de-al treilea punct expus de generalul de Gaulle: „De la crearea alianței, a declarat el la 11 aprilie 1961, primejdia războiului nu s-a limitat numai la Europa; ea se extinde asupra întregii lumi, printre altele în special asupra Africii și Asiei. În aceste condiții, pentru ca alianța să poată dăinui, ea trebuie să se extindă asupra unor sfere noi. Dacă nu ar face-o, ea ar pierde acea solidaritate elementară și strînsă a membrilor săi care-i este neapărat necesară".

Încă din septembrie 1959, adică numai un an după ce preluase puterea, generalul de Gaulle adresa președintelui Statelor Unite, generalul Eisenhower, faimoasa scrisoare care nu a fost dată niciodată publicității, dar în care se știe că se propunea crearea unui fel de comitet director anglo-franco-american care să determine strategia politică a Occidentului. Președintele american nu a răspuns acestei scrisori. Generalul de Gaulle a tras de aici concluzia că Statele Unite nu erau dispuse să-i considere cu adevărat pe aliații lor drept egali și să împartă cu ei răspunderile care le revin în lume. Ca atare, din acel moment, Franței nu-i mai rămînea altceva de făcut decît să dobîndească această egalitate prin propriile sale mijloace și să-și continue propria sa politică mondială. Este ceea ce a și făcut generalul de Gaulle. Astfel se explică faptul că el a retras flota franceză din Mediterana de sub comandamentul atlantic, că a refuzat instalarea unor stocuri de rachete nucleare americane pe teritoriul francez, că s-a opus intrării Marii Britanii în Piața comună, că nu a reintegrat în comandamentul european al forțelor atlantice trupele franceze repatriate din Algeria etc.

Toate aceste măsuri i-au făcut în cele din urmă pe americani să înțeleagă că generalul de Gaulle este inflexibil și că Alianța atlantică ar fi amenințată de o paralizie totală dacă ei nu s-ar hotărî să țină seama de voința de egalitate a Franței. În consecință, în ciuda ezitărilor lor crescînde față de generalul de Gaulle, conducătorii americani s-au pronunțat tot mai net, începînd din 1962, în favoarea unor relații de adevărat *partnership*, adică relații de colaborare ca între parteneri, între europeni și americani, în cadrul alianței.

Cu toate acestea, în ciuda bunăvoinței proclamate în acest domeniu de către președintele Kennedy, a cărui moarte tragică a îndoliat întreaga lume la sfîrșitul anului 1963, dialogul nu s-a legat între Franța și Statele Unite. Parisul și Washingtonul nu s-au apropiat unul de altul. Dimpotrivă. Adevărata cauză constă în faptul că americanii și francezii au o concepție fundamental opusă în ce privește alianța atlantică. Americanii doresc o adevărată comunitate atlantică, respectînd fără îndoială egalitatea între membrii săi, dar care să fie în realitate animată de către anglo-saxoni (adică de americani, englezi și canadieni), care sînt cei mai numeroși și cei mai bogați și care vorbesc englezește.

Este tocmai ceea ce respinge generalul de Gaulle, a cărui dorință principală este ca Europa occidentală, „leagănul cel mai de seamă al rațiunii, progresului, fraternității", să se trezească și să se unifice pentru a putea juca în lume rolul ce-i revine de drept. Este vorba, declara de Gaulle în 1961, „să contribuim la construcția Europei, care, unindu-și într-o confederație națiunile, poate și trebuie să fie, spre binele oamenilor, cea mai mare putere politică, economică, militară care a existat vreodată".

Europa pe care caută să o construiască generalul de Gaulle pe baza înțelegerii franco-vest-germane, va continua desigur să colaboreze strîns cu Statele Unite, mai ales în domeniul militar. Dar ea nu ar trebui să uite nici un moment că este cea care reprezintă adevăratele valori ale civilizației umaniste a Occidentului, și că ea are față de sine însăși, așa cum are față de întreaga lume, datoria să apere aceste valori împotriva deformărilor „materialiste" cărora le cad prea adesea victimă unii oameni din Statele Unite. Generalul de Gaulle gîndește, probabil, că ținînd seama de tot ceea ce reprezintă ea, adică de înțelepciunea, experiența, cultura și bogățiile pe care le-a acumulat de-a lungul secolelor, Europa are nu numai datoria să înceteze de a se mai alinia după Statele Unite, ci chiar să traseze calea pe care americanii să fie invitați să pășească o dată cu ea. Se înțelege deci că pozițiile Franței și ale Statelor Unite sînt greu de împăcat și că ele duc astăzi la înfruntarea dintre aceste două țări, fiecare dornică să-și impună punctul său de vedere și să ralieze pe ceilalți membri ai alianței la cauza sa.

Rezultă de aici, între Paris și Washington, o rivalitate pe care ne propunem să o discutăm în principalele ei aspecte într-un viitor articol.

Jean SCHWOEBEL

Paris, aprilie 1964

NEW YORK Herald Tribune

TĂCEREA LUI LODGE

ORICARE AR FI MOTIVELE poziției tot mai puternice a ambasadorului Lodge în rîndul alegătorilor republicani, el nu este vulnerabil la critici pe motiv că face politică de la o ambasadă din străinătate. Cînd a cerut președintelui Kennedy un post diplomatic, a fost probabil la fel de sigur ca oricare altul că se retrăsese pentru totdeauna din politica activă. Nu se poate ca el să se fi gîndit să candideze pe lista republicanilor împotriva lui John F. Kennedy, în favoarea căruia pierduse două alegeri.

Funcția de ambasador în Vietnamul de sud era aproape cel mai mic și cel mai dificil post diplomatic ce putea fi oferit oricui, și, cînd l-a acceptat, Lodge a dovedit, dincolo de orice posibilitate de îndoială, dîrzenia sa și sinceritatea spiritului său public.

Fără îndoială, forța politică pe care a manifestat-o în New Hampshire, și pe care acum pare s-o manifeste din nou în Oregon și California, se bazează în parte pe faptul că este un funcționar public patriot și că oamenii își dau seama de acest lucru. Dar acesta nu poate fi întregul izvor al sprijinului său, și putem fi siguri că o parte foarte considerabilă a lui se datorește oboselii publice față de Goldwater, Rockefeller și Nixon.

Fără îndoială, republicanii în căutarea unui candidat îi atribuie virtuțile și capacitățile pe care doresc să le aibă candidatul republican. Cu cît Lodge tace mai mult și cu cît Goldwater și Rockefeller vorbesc mai mult, cu atît este mai ușor idealizat acest om distins și atrăgător. Nu este de mirare că guvernatorul Rockefeller strigă că întrecerea este inechitabilă, că ambasadorul trebuie să iasă din sanctuarul său privilegiat de la Saigon, și să înceapă să strîngă mîini în supermarkets!

Este perfect adevărat că, dacă ar ieși din Saigon și ar începe să țină discursuri electorale, Lodge ar trebui să adopte o poziție asupra problemelor controversate care dezbină partidul republican întocmai după cum dezbină și țara. El ar trebui să se pronunțe asupra proiectului de lege cu privire la drepturile cetățenești, asupra campaniei împotriva sărăciei, asupra învățămîntului, asupra asistenței medicale pentru bătrîni, asupra renovării urbane și asupra Cubei și Vietnamului.

Întrucît senatorul Goldwater controlează un bloc mare de delegați republicani la Convenția de la San Francisco, lui Lodge i-ar fi tot mai greu să fie desemnat dacă ar exprima ceea ce este rezonabil să se presupună că gîndește.

Dar, firește, în privința acelui subiect pe care-l cunoaște cel mai bine, Vietnamul, îi este cu totul imposibil să adopte o atitudine partizană. Politica Johnson-McNamara din Vietnamul de sud este în mod inevitabil și politica Lodge.

După părerea mea, pentru el cea mai bună cale este să rămînă la postul său din Saigon, dacă și pînă cînd este desemnat de Convenția republicană. Nu există chestiune de onoare care să-i ceară să demisioneze înainte. Și, dimpotrivă, există toate motivele politice practice să se presupună că are mai multe șanse să fie desemnat dacă nu este un candidat activ decît dacă este.

Putem fi siguri că președintele Kennedy era pe deplin conștient de foloasele politice ale numirii unui asemenea republican proeminent ca Henry Cabot Lodge în Vietnamul de sud. Aceasta era pe linia obiceiului său de a neutraliza problemele publice căutînd un republican pe care să-l poată numi în posturile controversate. Lodge este încă unul din seria care îi cuprinde pe Dillon, McNamara, McCone.

Președintele Johnson folosește același sistem alegîndu-l pe ministrul de finanțe al generalului Eisenhower pentru a negocia în privința tratatului cu Panama.

Pozițiile deținute de republicani sînt posturi cheie în domeniile cruciale ale apărării, finanțelor și diplomației și nu se poate afirma că în marile probleme de stat republicanii nu sînt ținuți la curent. Odinioară ei obișnuiau să se plîngă că nu participă la decolări ci totdeauna la prăbușiri. Acum, ei participă la decolări.

Lodge este un exemplu vădit al tehnicii Kennedy. Dacă va fi desemnat candidat, el va fi beneficiat de pe urma ei. Căci fără să fi plecat la Saigon numele său cu greu ar fi apărut la San Francisco. Dacă nu va fi desemnat, nu se va datora faptului că păstrează tăcerea la Saigon. Se va datora faptului că timpul a trecut pe lîngă el.

Walter LIPPMANN

Newsweek

NEW YORK

DIALOG DEMOCRAT

SENATORUL de Arkansas, William Fulbright, a vrut să provoace o dezbatere de politică externă sfidînd unele din miturile care, chipurile, ar fi scumpe poporului american. În loc de aceasta, a întrunit o asemenea unanimitate încît situația a devenit penibilă. El a fost nevoit să tragă concluzia că o mare parte a opiniei publice se află pe poziții mai avansate decît Congresul, decît Administrația și chiar decît senatorul de Arkansas atunci cînd se pune problema de a deosebi mitul de realitate în domeniul problemelor externe.

Discursul său propunînd o atitudine mai flexibilă față de Uniunea Sovietică, China populară, Cuba, Panama și restul Americii Latine a atras cele mai numeroase scrisori primite de biroul său de la data cînd Fulbright a votat în sprijinul unei moțiuni de cenzură împotriva senatorului Joseph McCarthy. Majoritatea scrisorilor erau chibzuite și bine informate și se pronunțau în proporție de 4 la 1 în favoarea sentimentelor exprimate de Fulbright. Cu cîteva excepții (în special *The Chicago Tribune* și ziarele lui Hearst), presa a făcut și ea comentarii favorabile.

Această reacție părea să confirme din nou axioma că nimic nu are mai multă vitalitate decît o idee căreia i-a sosit timpul. Sosise în mod vădit timpul pentru ideile lui Fulbright.

Nimeni nu a fost mai surprins de corul de elogii decît Fulbright însuși. În calitate de președinte al Comisiei senatoriale pentru relațiile externe și de om care studiază în permanență problemele externe, el are obiceiul să-și exprime periodic părerile de la tribuna Senatului. Părerile sale sînt rareori convenționale și, din acest motiv, îi atrag mai des critici decît simpatie. El a propus o dată ca președintele Truman să renunțe la funcția sa întocmai cum ar proceda un prim-ministru britanic dacă partidul său ar pierde alegerile parlamentare. Truman a replicat că Fulbright, care are diplome de la Universitatea Rhodes și a fost președinte al Universității din Arkansas, a primit o pregătire intelectuală mult peste inteligența sa.

Nici un om care știe ceva despre cariera lui Fulbright nu ar trebui să facă greșeala de a presupune că el vorbea pentru Administrația Johnson sau lansa un balon de încercare în numele ei. Fulbright vorbește totdeauna pentru el însuși, și adesea spre nemulțumirea președinților democrați ale căror politici generale le sprijină. El s-a pronunțat împotriva invaziei de la Playa Giron atît înainte cît și după eveniment, spre dezamăgirea președintelui Kennedy, și nu este mai dispus să fie un purtător de cuvînt al președintelui Johnson decît era al lui Kennedy.

Totuși, senatorul Barry Goldwater, făcînd campanie pe coasta de vest a S.U.A., a declarat discursul lui Fulbright nu numai drept un program de împăciuire gen München, dar drept un adevărat indicator al „direcției politicii externe a S.U.A. sub actuala Administrație". Goldwater și-a manifestat în mod deosebit disprețul față de afirmația lui Fulbright că boicotul economic împotriva Cubei nu dă rezultate și nu poate da deoarece aliații noștri refuză să suspende comerțul cu Cuba. Goldwater a declarat că efortul pentru izolarea Cubei trebuie să continue.

Secretarul de stat Rusk, care vorbește într-adevăr pentru Administrație, s-a de solidarizat de poziția lui Fulbright cu privire la Cuba.

Unele părți ale discursului lui Fulbright, în special pasaje cerînd o comportare mai generoasă față de Panama, au condamnat cu o asprime neîndoielnică politica Administrației. Liderul democrat Mike Mansfield și fostul candidat democrat la vicepreședințe, John Sparkman, au avut de asemenea o atitudine critică. Dialogul serios de politică externă în acest an electoral se desfășoară în realitate între democrați, nu între democrați și republicani. Aceasta se datorește faptului că, după părerea democraților, republicanii, inclusiv candidații la președințe, șicanează mai degrabă decît discută.

Kenneth CRAWFORD

L'EXPRESS

PARIS

ACUZ...

SCURT TIMP înainte de a fi asasinat, președintele Kennedy semnase acordul de interzicere a experiențelor nucleare. Marea majoritate a americanilor erau în favoarea acestui acord, care trebuia să deschidă calea dezarmării. Congresul l-a ratificat cu o majoritate zdrobitoare.

Dar unele grupuri extremiste din S.U.A. au susținut că nu se poate coexista cu comuniștii.

În fruntea acestor grupuri se afla Societatea John Birch, susținută de Hunt și de alți miliardari texani. Ea afirma că însuși Kennedy este fără îndoială comunist. Ne reamintim violența manifestelor care au fost distribuite în rîndul studenților, în apropiere de Dallas, în ajunul asasinării lui Kennedy. Într-unul din ele, Kennedy era reprezentat din față și din profil, cum sînt criminalii, cu următoarea inscripție : „Urmărit pentru înaltă trădare".

Președintele era conștient de riscul pe care și-l lua venind la Dallas. Adlai Stevenson, șeful delegației americane la O.N.U., fusese nu cu multă vreme înainte îmbrîncit, huiduit și insultat în acest oraș. Potrivit săptămînalului Newsweek din 8 decembrie, grupuri repartizate în rîndul publicului din Memorial Auditorium din Dallas, unde luase cuvîntul Stevenson, scandaserâ : „Stevenson va muri. Inima lui se va opri, se va opri, se va opri și el va arde, va arde, va arde. În infern, Kennedy va plăti".

Stevenson i-a telefonat lui Arthur Schlesinger jr., unul din aghiotanții lui Kennedy, pentru a-l conjura să obțină anularea călătoriei la Dallas a președintelui. De ce nu a urmat oare Kennedy acest sfat ?

Poliția este cu noi

Răspunsul poate fi găsit fără îndoială în evenimentele care s-au desfășurat în 1861 într-un oraș în care mi-am petrecut cea mai mare parte a vieții și în care strămoșii mei s-au stabilit în urmă cu trei secole : Baltimore.

Ales președinte în 1860, Lincoln a început la 11 februarie 1861, cu trei săptămîni înainte de investitura sa, un turneu prin S.U.A. Baltimore era ultimul oraș pe care urma să-l viziteze. Pe măsură ce se apropia de acest oraș, populația lui era cuprinsă de o agitație îngrijorătoare.

Alan Pinkerton, din poliția căilor ferate, s-a dat drept un simpatizant sudist și a aflat astfel că un bărbier italian din Baltimore, pe nume Ferrandini, înființase o armată secretă și anunțase, în mijlocul aplauzelor oamenilor lui, că îl va omorî pe președinte.

Întrebat de Pinkerton cum va reuși să scape de poliție după asasinat, Ferrandini a răspuns : „Poliția este cu noi. M-am văzut cu colonelul Kane care o comandă ; putem să avem încredere în el". (Din cartea lui Carl Sandburg „Abraham Lincoln : Anii de război").

Paralel cu ancheta lui Pinkerton, șeful poliției newyorkeze a întreprins și el o anchetă. El a confirmat că se formaseră grupuri clandestine, ai căror membri declarau oricui că dacă Lincoln urma să fie asasinat, ei ar dori să fie asasinii lui.

Serviciul de siguranță a recomandat lui Lincoln și o parte a suitei lui să treacă prin Baltimore cu un tren de noapte al cărui orar să fie păstrat secret.

Înainte de Kennedy, Mattei

Lincoln a acceptat fără plăcere această propunere. El nu a întîrziat s-o regrete. Dușmanii săi l-au numit laș. „La primul semn de pericol, Lincoln a rupt-o la fugă", scria ziarul Louisville Courier. Baltimore Sun afirma : „Dacă am fi avut vreodată cel mai mic respect pentru dl Lincoln, nu ar mai rămîne nimic din el după ultima sa escapadă și am încerca regrete usturătoare".

Pe o altă pagină, același ziar relata despre primirea făcută trenului pe care Lincoln ar fi trebuit să-l ia în mod normal : „Cum s-a oprit trenul, mulțimea s-a năpustit pe platforme, s-a cățărat pe acoperișurile vagoanelor ca o hoardă de maimuțe, urlînd și făcînd tot felul de zgomote nepotrivite...

Atrasă de strigătele : „Iată-l ! e acolo", mulțimea unduia cu o forță irezistibilă ; mai multe persoane au fost aruncate de pe platforme și călcate în picioare, altora li s-au smuls hainele...".

Potrivit complotiștilor, care se înțeleseseră cu șeful poliției, în gară urmau să se afle numai cîțiva polițiști ; prin organizarea unor încăierări urma să se abată atenția acestora și să se lase cîmp liber oamenilor lui Ferrandini.

„Lista conspiratorilor — scria The New York Times — constituie un eșantion stupefiant de mari notabilități din sud. Celebritatea unora dintre ele depășește frontierele acestei țări. Planul a fost conceput de oameni de stat, aprobat de bancheri și urma să fie executat de aventurieri". (Peste patru ani, în 1865, Lincoln era asasinat de John Wilkes-Booth. Patru din complicii săi au fost executați.)

Atîta timp cît asasinii lui Kennedy se vor plimba în libertate printre noi, nu vom putea fi liniștiți. Într-adevăr, există motive să se creadă că ei nu sînt la prima lor crimă : înainte de Kennedy, a fost Enrico Mattei.

Puțini americani au auzit vorbindu-se despre el. Dar pentru petroliști, el era inamicul public nr. 1. Avionul său a explodat în plin cer, într-o zi de octombrie 1962. Toți pasagerii au fost uciși.

Sînt de părere că omul X care a organizat complotul împotriva lui Kennedy ar putea da lămuriri asupra cauzelor acestei explozii misterioase.

Mattei prezida un trust petrolier în valoare de 2 miliarde de dolari, comparabil cu imperiul petrolistului H. L. Hunt. Dar afacerea lui Mattei nu era particulară : trustul E.N.I. era monopolul statului italian asupra hidrocarburilor. Mattei îl construise cu mîinile sale, aproape singur, după cel de-al doilea război mondial.

Mattei fusese șef de partizani în lupta antifascistă. El a fost decorat de S.U.A. pentru curajul și „uimitoarea măiestrie" a acțiunilor sale de sabotaj și a atacurilor sale împotriva unor convoaie germane.

Ales deputat după război, el a fost însărcinat să lichideze E.N.I., afacere neînsemnată creată sub Mussolini, și care urma să fie cedată unor grupuri particulare. Dar Mattei, care avea, și el, pasiunea riscului, a căutat dimpotrivă să transforme E.N.I. într-o întreprindere rentabilă. Succesul său a fost atît de mare, încît E.N.I. în loc să fie lichidată a fost dezvoltată și a rămas o întreprindere naționalizată, spre marea indignare a societăților petroliere străine, care vedeau în ea o „concurentă neloială".

Mattei a creat o vastă rețea de stații de benzină, a redus prețul carburanților și, aclamat de consumatori, a silit societățile particulare să-l imite. Acuzat de „socialism" de către calomniatorii și concurenții săi, el a creat pe lîngă E.N.I. un grup de moteluri (hoteluri pentru automobiliști) și restaurante, a fondat un ziar, a construit una din cele mai mari centrale nucleare din Europa și a început să producă 90 000 de tone de cauciuc sintetic pe an, precum și îngrășăminte chimice, material de foraj, sulf, materiale plastice, articole de menaj, sticlă, săpun...

Avionul explodează în zbor

După ce a strîns cu ușa firmele petroliere străine pe piața italiană, Mattei le-a sfidat pe plan internațional. Pentru a-și asigura concesii petroliere în afara Italiei, el a oferit 75 la sută din beneficii țărilor producătoare, în loc de 50 la sută ca celelalte societăți internaționale. Pe această bază, el a semnat acorduri cu Iranul, India, Egiptul, Tunisia, Marocul, Somalia și Sudanul. Criticat cu furie de societățile particulare, Mattei ar fi fost fără îndoială linșat, dacă ar fi pus piciorul în Texas.

Mattei și-a adus adversarii în culmea indignării semnînd cu U.R.S.S. un acord pentru furnizarea a 12 000 000 de tone de petrol sovietic în termen de cinci ani, la un preț net inferior prețului american. În schimb, Italia urma să livreze 240 000 de tone de tuburi de oțel, 50 000 de tone de cauciuc sintetic, motoare diesel etc.

Enrico Mattei urma să invadeze piața britanică, creînd acolo o rețea de stații de benzină ; el a murit înainte de a fi putut să traducă în viață acest proiect. Fratele său afirmă, fără încetare, că el a fost asasinat. Majoritatea italienilor sînt de aceeași părere. Mattei primise adesea scrisori în care era amenințat cu moartea ; avionul său particular constituise obiectul mai multor încercări de sabotaj, toate descoperite la timp. Apoi, într-o zi de octombrie 1962, Mattei s-a suit în avionul său pentru a se înapoia dintr-o călătorie de afaceri în Sicilia. Aparatul a explodat în zbor. Cauza nu a putut fi stabilită niciodată.

Pînă acum, oamenii care au asasinat un președinte al S.U.A. nu au încercat niciodată să-și nege crima : ei au motivat-o și au justificat-o în mod public. Crima politică nu este eficace decît dacă motivele ei sînt clare și cunoscute de toți. Totuși, există o excepție de la această regulă : cînd moartea unui om de stat folosește în mod automat asasinilor săi, aceștia nu au nevoie să-și expună motivele pentru a-și atinge scopul.

Cine putea deci să obțină un beneficiu automat de pe urma dispariției lui Kennedy ? Iată întrebarea fundamentală. În loc să ne pierdem timpul cu psihanalizarea lui Oswald, care nu a fost decît un complice minor, trebuie să căutăm răspunsul la această întrebare ; el ne va furniza motivul crimei și ne va indica în ce mediu a putut să fie premeditată.

Cheia răspunsului va putea fi găsită în principalele deosebiri dintre politica lui Kennedy și cea care ar fi practicată de omul care i-ar urma în mod automat. În privința căror probleme se deosebeau deci cel mai mult Kennedy de Johnson ?

1. Problema rasială poate fi eliminată de la început : deși este un om din sud, Johnson nu este un dixicrat. După părerea generală, el urma să ducă politica de desegregare treptată. În plus, dacă extrema dreaptă din Dallas este pătimaș anticomunistă, ea nu se ocupă deloc de negri.

2. În politica externă, deosebirea dintre cei doi oameni este deja mai vizibilă. Spunînd aceasta, nu intenționez să afirm că Johnson va reveni în privința pașilor făcuți de Kennedy pe calea destinderii.

Kennedy nu „înțelegea"

Ceea ce contează, însă, este că extrema dreaptă americană îl consideră pe Johnson mai intransigent decît Kennedy. Potrivit generalului Walker, de pildă, „vor exista schimbări importante după moartea lui Kennedy, chiar dacă aceste schimbări nu apar imediat".

De ce înăsprirea politicii americane — prevăzută drept o consecință automată a dispariției lui Kennedy — putea să intereseze grupuri puternice de texani ? Iată de ce : o dezarmare ar amenința industriile de război care, de 15 ani, sînt principalul motor al economiei statului Texas, și în care cei mai mari petroliști au investit masiv. În plus, o destindere ar antrena riscul de naționalizare a concesiilor petroliere dobîndite în străinătate de principalii magnați texani.

Nu este inutil să reamintim aici o anchetă publicată de Newsweek la 19 februarie 1962 cu privire la consecințele economice ale dezarmării : „La prima vedere, problemele sînt gigantice. Producția militară reprezintă aproape 10 la sută din mîna de lucru. În plus, ea este puternic concentrată în anumite industrii și anumite regiuni...

Programul militar finanțează jumătate din cercetările științifice și tehnice. Fără el, tehnologia nu ar mai avansa decît cu viteza melcului. Chiar și bursa ar reacționa viu la perspectiva unei reduceri a comenzilor militare.

Exceptînd contramăsuri energice, o reducere a cheltuielilor militare cu 5 miliarde de dolari (10 la sută) ar putea reduce activitatea economică cu 10—12 miliarde de dolari".

3. Deosebirea cea mai netă dintre Kennedy și Johnson se referea însă la privilegiile fiscale ale petroliștilor texani. Kennedy le era ostil. Johnson, dimpotrivă, fusese ales de miliardarii petrolului pentru a-i urma lui Sam Rayburn drept apărătorul lor oficial la Washington.

Rayburn a fost principalul sprijinitor al actualului președinte la Convenția democrată din 1960. Dar învingătorul la această

Convenţie a fost un om din nord care nu-i „înţelegea“ pe texani : John F. Kennedy, senator de Massachusetts. Programul lui cuprindea angajamentul de a „suprima portiţele de scăpare ale sistemului fiscal, datorită cărora grupuri privilegiate evită să plătească partea lor justă de impozite“. „Printre portiţele de scăpare cele mai spectaculoase se află reducerile de impozite pentru reconstituirea zăcămintelor ; ele sînt contrare spiritului de echitate“.

Principalii conspiratori

În consecinţă, potrivit regulii clasice a lui „cui prodest“, instigatorii asasinatului ar trebui să fie căutaţi în cercurile petroliere texane. Ele aveau motive puternice să dorească să-l înlăture pe Kennedy. Motivele lor erau mai convingătoare, în orice caz, decît cele atribuite lui Oswald.

Acesta nu era decît omul ideal căruia urma să i se atribuie toată răspunderea crimei. El trebuia să fie lichidat cu arma în mînă. Dar după ce Oswald l-a doborît pe omul care avea misiunea să-l omoare, nu rămînea de făcut decît un singur lucru : Oswald să fie înlăturat înainte de a se putea vedea cu avocatul său şi de a putea să răspundă ziariştilor. Afacerea ar fi atunci închisă — poliţia din Dallas a proclamat într-adevăr că este închisă — şi nu ar exista o anchetă.

Poliţia din Dallas a făcut tot posibilul pentru ca afacerea să se oprească aici. Potrivit ei, Oswald nu putea să aibă complici. Ori de cîte ori această teză era infirmată de un fapt nou, versiunea oficială se schimba, se descopereau „dovezi“ noi, ca stupefiantul fragment de ţesătură care nu a fost detectat pe arma crimei decît după trecerea ei prin vreo 12 mîini.

Acuz pe următorii conspiratori de a-l fi ajutat pe omul X în executarea proiectului său, şi îi enumăr în ordinea vinovăţiei lor :

1. Poliţistul care a lansat un mandat de aducere împotriva lui Oswald într-un moment în care nimic nu permitea ca acesta să fie bănuit. Poliţia din Dallas cunoaşte numele acestui om. El era principalul conspirator după omul X însuşi.

2. Asasinul care a tras cel puţin un foc de pe podul de cale ferată, apoi s-a refugiat, gîfîind, într-un imobil vecin. Numeroase persoane trebuie să-l fi văzut fugind. Orice poliţist cinstit care s-a aflat la faţa locului ştie că pe pod sau în apropierea lui s-a găsit o armă şi că, apoi, această armă a dispărut. Ancheta poate să stabilească de ce, spre deosebire de situaţia obişnuită, podul nu a fost păzit.

3. Asasinul care a tras cel puţin două focuri de armă din depozitul de cărţi. Era fără îndoială un trăgător de elită. Poliţişti l-au văzut ieşind din imobil. Dacă nu i-au dat atenţie, aceasta se datorează fie faptului că el însuşi purta uniforma poliţiei, fie faptului că un ofiţer complice a ordonat să i se permită să treacă.

4. Complicele care era însărcinat să-l doboare pe Oswald cu sînge rece. El a eşuat. El scapă acum justiţiei oamenilor.

5. Lee Harvey Oswald, fost infanterist marin, şi fost agent al F.B.I.

6. Complicele care l-a lăsat pe Oswald să iasă din depozit în ciuda ordinelor şefului poliţiei, Curry. Şi poliţistul în civil care l-a filat pe Oswald timp de o oră şi nu l-a arestat, în ciuda mandatului de aducere lansat împotriva lui.

Aceşti doi oameni nu se pot adăposti în spatele ordinelor primite. În cursul procesului de la Nürnberg, procurorii americani au susţinut neîncetat că există ordine contrare legii şi că un om nu este uman decît dacă refuză să le execute.

7. Mulţi anchetatori ai poliţiei municipale şi federale.

Zeci, poate sute de martori au primit instrucţiuni din partea unor funcţionari asupra modului în care trebuie să-şi facă depoziţiile.

Reamintesc acestor cetăţeni că orice funcţionar care le cere să comită acest delict nu este — şi nu poate fi — un apărător al „intereselor superioare ale ţării“.

Nu de lumină trebuie să ne temem, ci de întuneric !

Thomas BUCHANAN

In Europa Centrală continuă să se desfăşoare „Marşurile de primăvară“ pentru pace şi dezarmare nucleară. În fotografie, un aspect din timpul marşului organizat la Korneuburg, lîngă Viena.

IZVESTIA
SOVETOV DEPUTATOV TRUDIAŞCIHSA SSSR

MOSCOVA

PREOCUPĂRI IMPORTANTE

ASUPRA ACESTOR DEZBATERI şi-a pus pecetea influenţa timpului — acesta este tonul presei din Stockholm care comentează dezbaterile de politică externă începute la 8 aprilie în Riksdagul suedez. A devenit o tradiţie ca înaintea începerii dezbaterilor să se dea citire unei declaraţii cu privire la politica externă a guvernului suedez. Ea sublinia importanţa politicii de neutralitate pe care o desfăşoară de mulţi ani Suedia. Se constată că anul trecut au fost dobîndite anumite succese în slăbirea încordării internaţionale, guvernul suedez remarcă necesitatea de a se căuta şi pe viitor soluţii ale principalelor probleme internaţionale. După părerea guvernului suedez, eforturile pentru realizarea unui progres în domeniul dezarmării nu trebuie slăbite.

Cea mai importantă sarcină este considerată a fi împiedicarea răspîndirii armei nucleare. Acest lucru este subliniat în mod special în declaraţie. Guvernul suedez asigură că va sprijini şi pe viitor încheierea unor acorduri internaţionale eficiente care să împiedice răspîndirea armei nucleare.

Acest lucru arată încă o dată cît este de actuală în zilele noastre sarcina creării unor zone dezatomizate, menite să creeze o stavilă antiatomică. Dar tocmai această parte a declaraţiei a stîrnit indignarea liderilor opoziţiei partidelor burgheze. Această opoziţie se explică într-un mod simplu : anumiţi oameni de stat suedezi nu sînt interesaţi în încetarea cursei înarmării nucleare, ci în crearea unei bombe atomice suedeze.

Desfăşurînd o politică paşnică de neutralitate, Suedia are posibilitatea nu numai de a se pronunţa activ pe arena internaţională, ci şi de a contribui la slăbirea încordării. Această idee a fost subliniată atît în cuvîntările anumitor parlamentari, cît şi într-o serie de ziare. Într-un editorial, ziarul guvernamental *Stockholms Tidningen* subliniază că participarea activă la viaţa internaţională nu diminuează ci, dimpotrivă, sporeşte şansele unor ţări ca Suedia de a juca un rol pozitiv, printre altele, în rezolvarea problemei dezarmării. Dînd o ripostă liderilor dreaptă, ziarul scrie : „E limpede că în actuala situaţie internaţională este important să nu se producă arma nucleară şi în alte ţări“.

În declaraţie se scoate în evidenţă faptul că menţinerea păcii şi securităţii în nordul Europei este o sarcină importantă pentru toate ţările din această regiune. Crearea unei zone dezatomizate în nordul Europei ar fi o bază foarte importantă pentru consolidarea păcii în întreaga Scandinavie.

Dar, după cum se ştie, în Suedia, ca şi în Danemarca şi Norvegia, există adversari ai creării unei asemenea zone. Ei se străduiesc prin toate mijloacele să înmormînteze ideea unei zone dezatomizate în nordul Europei. Pentru slăbirea încordării internaţionale este importantă atît contribuţia ţărilor mari, cît şi contribuţia ţărilor mici. Uniunea Sovietică a declarat nu o dată că este gata să colaboreze cu Suedia şi cu celelalte ţări din nordul Europei pentru rezolvarea pozitivă a problemelor internaţionale. Şi dacă Suedia, ca ţară neutră, foloseşte activ posibilităţile ei în scopuri paşnice, ea va găsi sprijin în Ţara Sovietică.

I. GOLOŞUBOV

THE SCOTSMAN

EDINBURGH

INFLAȚIA, O PROBLEMĂ SERIOASĂ

VORBIND la televiziune, premierul Georges Pompidou a arătat clar că, la șase luni după lansarea programului de austeritate, Franța nu s-a vindecat încă de amenințarea inflației. Lupta împotriva creșterii prețurilor trebuie să continue și, în ciuda recentelor greve din serviciile publice, majorările de salarii trebuie să fie menținute la o cifră rezonabilă.

Pompidou și-a exprimat părerea că o majorare a salariilor cu 3 la sută ar fi „normală", cu condiția ca prețurile să rămînă stabile. Și, în cadrul unei încercări de a dovedi ce rău grav este inflația, premierul a avertizat că dacă programul de stabilizare nu reușește, Piața comună europeană se va prăbuși.

Franța ar fi nevoită să ia măsuri pentru a împiedica inundarea pieței ei cu produse vest-germane.

Avertismentul, deși în discordanță cu imaginea pe care președintele de Gaulle o crea în același timp pentru el și pentru Franța în America Latină, nu trebuie privit cu ușurință. Inflația a devenit o problemă europeană serioasă. Prin reducerea tarifelor vamale și altor bariere între țările Pieței comune, inflația a devenit mai contagioasă decît în trecut.

Italia luptă deja împotriva unei doze serioase de inflație, iar Franța, deși are un guvern mai puternic, nu a reușit încă să-și pună economia supraîncălzită sub un control deplin.

Olanda s-a molipsit de germenele inflaționist, iar R.F. Germană, cu un surplus de valută străină neplăcut de mare, se teme să nu se molipsească și ea. Pînă și Elveția, care nu e membră a Pieței comune, dar din punct de vedere geografic se află în mijlocul nenorocirii, este amenințată și ea de inflație.

Comisia Pieței comune lansează S.O.S.-uri de aproape un an și speră că se vor lua măsuri împotriva inflației la nivelul Comunității.

Este prima dată cînd Comunitatea în ansamblu întîmpină dificultăți economice reale. Rezultatele Pieței comune au fost obținute în condiții general favorabile de expansiune. Situația ar fi oare aceeași dacă inflația ar duce la o recesiune? Răspunsul lui Pompidou părea să fie un „nu" hotărît.

Dar, cu condiția să i se pună capăt înainte de a putea să dăuneze prea mult, actuala criză inflaționistă s-ar putea dovedi un stimulent pentru o integrare și mai strînsă a celor șase țări. Pînă în prezent, Comisia Pieței comune a avut puțin succes în a stimula guvernele să se îndrepte spre o strînsă coordonare a politicilor lor economice, monetare și comerciale, care va fi esențială atunci cînd toate barierele dintre cele șase țări vor fi fost înlăturate, adică cel mai tîrziu pînă în 1970.

Guvernul francez spera, pare-se, că măsurile antiinflaționiste introduse în septembrie trecut vor pune, încet dar sigur, inflația sub control, fără aplicarea unei frîne prea puternice asupra expansiunii.

Dar în prezent oficialitățile par mai puțin optimiste decît în urmă cu cîteva luni, deoarece cifrele pe 1963 arată că inflația a și afectat situația balanței de plăți a Franței, anterior trandafirie.

Ceea ce îngrijorează pe economiști este că surplusul comerțului exterior al Franței a scăzut de la 485 milioane de dolari în 1962 la numai 50 milioane de dolari anul trecut. Motivul este clar. În 1963, exporturile franceze au crescut cu 11 la sută dar importurile au sporit considerabil: cu 21 la sută. Surplusul balanței de plăți vizibil sănătoase din cursul anului a fost în mare măsură rezultatul unui aflux de capital străin, care ar putea lesne să se retragă dacă situația economică generală s-ar înrăutăți.

William MILLINSHIP

LA RAZON

BUENOS AIRES

„BRAZILIA — O BOMBĂ CU EXPLOZIE ÎNTÎRZIATĂ"

În structura socială a Braziliei există contradicții care îi explică criza. Țara suferă de un ritm inegal de dezvoltare economică. Are „insule" de mare progres industrial, dar numai unul din fiecare zece muncitori este ocupat în aceste insule. Majoritatea națiunii trăiește într-o economie agricolă cu caracter feudal. Există o distanță astronomică între săraci și bogați.

LA ÎNCEPUTUL secolului nostru populația Braziliei era de 18 milioane. Astăzi, ea este apreciată la 66 de milioane. Este cel mai ridicat ritm de creștere din lume. Întîlnim aici un paradox care nu trebuie să fie trecut cu vederea de nici un cercetător al problemelor sociale. Brazilia este țara latino-americană cea mai dezvoltată din punct de vedere industrial, în special începînd din 1940, proces care s-a accentuat sub guvernul lui Juscelino Kubitschek (1955—1960). Are o industrie metalurgică înfloritoare care se bizuie pe cea mai mare oțelărie a continentului, Volta Redonda, care livrează pieței 750 000 tone de oțel anual. Producția textilă și industriile alimentară și de pielărie sînt bine dezvoltate. Totuși, toate aceste industrii se pierd în imensitatea populației sale pînă la un asemenea punct, încît numai unul din fiecare zece muncitori brazilieni este ocupat în regiunile industriale; trei fac parte din sectorul „servicii", iar ceilalți șase activează în agricultură, creșterea vitelor sau mine. Aceasta arată că Brazilia continuă să fie o țară subdezvoltată, cu o economie agrară și rare insule de dezvoltare industrială modernă. Toate racilele subdezvoltării domnesc pe vasta suprafață a celor 8,5 milioane kmp ai săi: există un procent ridicat de natalitate, dar și un indice impresionant al mortalității care în regiunile din nord-est atinge 50 la sută. Aceasta face ca numai 4 la sută din populație să ajungă la vîrsta de 60 ani. Asistența socială este foarte redusă și se apreciază că 37 milioane locuitori nu știu nici să scrie, nici să citească. Desigur că un asemenea cadru economico-social indică existența unor largi mase sărăcite și lipsa unei legături între diferitele clase. Trecerea din categoriile inferioare în categorii superioare nu a avut niciodată loc în Brazilia.

Există o elită foarte cultă a păturii conducătoare. Dar dedesubt zace marea mulțime fără speranțe. În Brazilia oamenii sînt sau foarte bogați sau foarte săraci și aci sărăcia înseamnă direct foame.

Nu trebuie să ne lăsăm înșelați de diferitele nume nespaniole, Kubitschek sau Brizola, între marii conducători politici din ultimii ani. Adevărul este că în Brazilia nu s-au produs niciodată curente de migrație masive. Din 1891 nu au intrat în țară mai mult de 5 milioane de emigranți europeni. În schimb, în etapa de formare a națiunii braziliene au sosit pe meleagurile sale, aduși de negustorii de sclavi, 5 milioane de negri africani care s-au amestecat cu minoritatea de origine portugheză și cu ceva sînge indian pentru a crea tipul de „alb brazilian" cu păr negru, ochii măslinii, tenul brun și buzele groase. Reminiscențele africane ne-ar putea face să credem că în Brazilia nu există probleme rasiale. Din nefericire nu acesta este cazul. Hotelurile de lux din Rio de Janeiro și Sao Paulo nu primesc clienți de culoare. Adesea negrilor și mulatrilor nu li se permite în marile clădiri să folosească ascensoarele „sociale", adică cele rezervate pentru înalta societate. Cercuri ca de pildă, oficialitățile aristocratice ale marinei sau diplomația braziliană, sînt absolut închise oamenilor de culoare. Cercurile conducătoare acceptă această situație deoarece ambasadele și vasele de război, spun ele, reprezintă națiunea în exterior și păstrează astfel imaginea Braziliei ca o țară albă.

Această situație nu trebuie confundată cu prejudecățile rasiste care domnesc în sudul Statelor Unite sau care au existat în Germania nazistă, unde trebuia studiată genealogia fiecărui individ pentru a se constata dacă există cea mai mică picătură de sînge „impur". În Brazilia un asemenea sistem nu ar avea nici un sens, deoarece ingredientele de culoare se găsesc în aproape totalitatea locuitorilor săi. Ca urmare, apartenența la cutare sau cutare grup etnic a ajuns să depindă în special de categoria socială a persoanei respective. Omul de culoare care, fără a fi negru complet, urcă pe scara socială, este considerat alb chiar și în datele statistice. Ultimele statistici afirmă că populația Braziliei se compune într-o proporție de 60 la sută din albi, 11 la sută negri și 26 la sută metișii. Dar oricine călătorește într-un autobuz sau în tramvai la Rio de Janeiro va descoperi mult mai mulți negri decît sugerează aceste cifre, deși marea metropolă braziliană este unul din orașele care primește cei mai mulți imigranți europeni.

Adevărul este că, în sinteză, Brazilia suferă de tensiuni acute în structura ei socială, proiectate în trei domenii fundamentale: 1) ritmul inegal de dezvoltare economică în diferitele regiuni geografice; 2) diferența astronomică între clasa

bogată și clasa săracă ; 3) factori rasiali care agravează resentimentele de clasă. Nu este greu de înțeles cum s-a ajuns la o asemenea situație. În primul rînd din punct de vedere lingvistic și cultural, Brazilia este o insulă pe continentul sud-american — singura țară colonizată de portughezi — ceea ce favorizează impermeabilitatea ei față de schimburile cu țările înconjurătoare. Ea a fost ultima țară din America Latină care și-a cucerit independența pe plan politic.

A fost și ultima care a emancipat pe sclavii negri și ultima care s-a proclamat republică. În timp ce procesul de democratizare a început în rîndul națiunilor sud-americane în toiul luptei pentru independență, Brazilia s-a eliberat de Portugalia prin tratative diplomatice și plătind o despăgubire — păstrarea intactă a privilegiilor portugheze. Sclavia nu a fost desființată deodată, printr-un salt brusc, ca în Argentina, de pildă. Dimpotrivă, cruzimea instituției sclavagiste a fost redusă puțin cîte puțin pînă cînd a fost pusă în afara legilor. Prejudecățile împotriva negrilor constituie o ultimă manifestare a sistemului sclavagist.

Iată de ce Brazilia continuă să fie țara latino-americană unde structurile sociale anacronice sînt cele mai vii. În plin 1964 țăranul din nord-estul subdezvoltat plătește un „foro", adică tribut, „seniorului" feudal, stăpîn al pămîntului. Muncitorul cu brațele continuă să fie plătit cu așazise „vales de barracao", adică bilete cu circulație numai în limitele latifundiei respective. Muncitorii sînt datori latifundiarului zile gratuite de muncă, care uneori se ridică pînă la 200 pe an. Cînd o asemenea stare de lucruri se combină cu o perioadă de criză economică și survine foametea, întreaga societate se găsește expusă unei bombe cu explozie întîrziată. Acesta este fondul pe care se desfășoară ciocnirile patronate de un Getulio Vargas, Janio Quadros, Joao Goulart.

Handelsblatt
DEUTSCHE WIRTSCHAFTSZEITUNG

DÜSSELDORF

NESIGURANȚĂ POLITICĂ ÎN CONGO

ÎN FAȚA vieții politice și implicit economice a Republicii Congo stă un mare semn de întrebare. La 30 iunie, trupele O.N.U. vor părăsi țara. Armata generalului Mobutu va fi oare suficient de puternică pentru a menține ordinea ? Sub impresia acestei incertitudini, în pofida devalorizării monedei efectuată la sfîrșitul anului trecut, situația economică este nesatisfăcătoare. Devalorizarea nu a pus capăt inflației. În decursul ultimelor două luni prețurile celor mai importante alimente au continuat să sporească considerabil deși guvernul a luat măsuri pentru combaterea speculei. Pînă la sfîrșitul lunii ianuarie autoritățile au mai reușit să îngrădească repercusiunile reformei monetare blocînd prețurile mărfurilor importate sau pe cale de a intra în țară. Această blocare a prețurilor a trebuit însă anulată în momentul cînd au intrat în țară mărfurile cumpărate cu monedă devalorizată, iar astăzi prețurile pentru mărfurile de import sînt de trei sau de patru ori mai mari decît în noiembrie 1963.

Prețurile produselor indigene au crescut de asemenea foarte mult. Un kg de cartofi costă astăzi 40 de franci congolezi, 1 kg de carne 400—600 franci congolezi, o pîine de 400 gr — 20 franci congolezi. În comparație cu salariile, prețurile sînt extrem de mari, deoarece salariul minimal este menținut la suma de 3 250 franci congolezi.

În pofida devalorizării, piața ilegală a devizelor continuă să existe. În momentul de față, pe această piață paralelă se plătește pentru un dolar 300 de franci congolezi, în timp ce cursul oficial este de 180 de franci.

În sectorul comercial, desfacerea s-a redus la minimum. Magazinele din Leopoldville sînt pe jumătate goale ; numeroase articole nu se mai găsesc nici măcar la negru.

În sectorul industrial, în schimb, situația a rămas oarecum stabilă. Întreprinderile mari, cum ar fi Union Minière du Haut-Katanga (cupru) și Minière de Bakwanga (diamante) continuă să lucreze normal. Este adevărat că întreprinderile au de luptat împotriva unei lipse din ce în ce mai mari de forțe calificate, dar producția lor se va menține probabil și în lunile viitoare la nivelul de pînă în prezent. Ele au dreptul să păstreze o parte din devizele pe care le încasează pentru a putea importa material și piese de schimb.

În viitorul apropiat însă se vor ivi greutăți în aprovizionarea întreprinderilor mici și mijlocii care furnizează mărfuri pieței congoleze ; multe din aceste întreprinderi vor fi constrînse să-și reducă producția. Stocurile lor de piese de schimb se apropie de sfîrșit și ele nu dispun de devize pentru a le completa.

Nesiguranța politică împiedică orice reînviorare a economiei. Cercurile economice sînt deosebit de îngrijorate de „rebeliunea lumumbistă" din provincia Kwilu, chiar în fața porților orașului Leopoldville. În provincia Kiwu situația continuă de asemenea să fie neliniștită. Pentru a pacifica țara se proiectează încă pentru anul acesta o acțiune mare ; 9 miliarde de franci congolezi, adică 25 la sută din cheltuielile globale ale statului au fost puse la dispoziție în scopuri militare, în comparație cu numai 4 miliarde de franci congolezi în anul 1963. Deși S.U.A. vor lua asupra lor cea mai mare parte a acestei poveri noi, umflarea bugetului va presa totuși asupra economiei.

Înainte de toamna acestui an nu se va obține o privire clară asupra evoluției politice și economice a acestei țări, iar pînă atunci nu se poate conta pe o reînviorare a investițiilor private.

DIE TAT

ZÜRICH

COPILUL CARE PROVOACĂ CELE MAI MARI GRIJI WASHINGTONULUI

PENTRU Washington puciul militar din Brazilia nu a venit prin surprindere ; în pofida politicoasei tăceri oficiale, neoficial această lovitură de stat a fost întîmpinată cu bucurie, deoarece consilierul special al președintelui Johnson pentru problemele Americii Latine, Thomas C. Mann, remarcase cu cîteva zile înainte, deviind accentuat de la politica guvernamentală americană de altădată, că în viitor S.U.A. nu vor face mare deosebire între guvernele legale din America Latină și acele guverne care au smuls puterea în mod ilegal. Rebeliunea militarilor brazilieni coincide poate numai întîmplător în timp cu remarca lui Thomas Mann, dar nimeni nu știe ce efecte au avut declarațiile consilierului președintelui Johnson.

Un puci nu poate rezolva problemele Braziliei. Washingtonul știe că ele au rădăcini mai adînci. Problemele Braziliei rezidă într-o vastă alianță a oligarhiei marilor moșieri cu puternice interese industriale și bancare care, la rîndul lor, se împletesc cu interesele unor militari superiori. Față în față cu această alianță a unei subțiri pături sus-puse stă o masă uriașă și absolut săracă, a cărei viață devine din ce în ce mai insuportabilă, datorită inflației și celei mai mari creșteri a populației din lume. Thomas C. Mann acordă astăzi însă o importanță mai mare intereselor egoiste ale S.U.A., punînd un accent mult mai mic asupra amplelor reforme sociale și economice preconizate de președintele Kennedy pentru această regiune a lumii, zguduită de explozii economice și sociale.

Washingtonul speră că puciul din Brazilia va fi în sfîrșit urmat de ruperea rapidă a relațiilor acestei țări cu Cuba. O altă consecință ar putea să fie răcirea remarcabilă a simpatiei celei mai mari țări din America de Sud față de politica lui de Gaulle, înainte ca președintele Franței, cu prilejul vizitei sale, să aibă posibilitatea de a-și propaga, personal, ideea despre o a treia forță neangajată între cele două mari puteri mondiale.

Evident că Washingtonul a pus pe planul al doilea misiunea sa privind reformele sociale în America Latină, îndreptîndu-și atenția principală asupra intereselor sale imediate ; Washingtonul speră că noul guvern al Braziliei, vehement anticomunist, va susține mai bine decît pînă în prezent politica S.U.A.

Thomas C. Mann și președintele Johnson sînt de părere că președintele Kennedy a sperat prea mult de pe urma „Alianței pentru progres", deoarece aceasta nu a putut duce nicidecum la reformele totale care ar fi necesare pentru „a realiza dreptul tuturor popoarelor de a participa din plin la progresul nostru". Îndeosebi în Brazilia aceste reforme se vor lăsa probabil așteptate multă vreme. Trebuie să știm că această țară bolnavă are nevoie de o perioadă îndelungată de convalescență economică și politică.

Washingtonul este de părere că evenimentele din Brazilia au determinat o reducere vizibilă a grijilor sale în America Latină. Brazilia este cea mai mare țară a acestui continent, iar efectele evenimentelor din Rio de Janeiro se vor face simțite pe o rază mare. Să nu uităm că cele 20 de republici ale Americii Latine constituie cea mai mare piață pentru produsele S.U.A. Abstracție făcînd de investițiile pentru petrolul din Orientul Apropiat, 80 la sută din banii destinați „ajutorului de dezvoltare" din partea S.U.A. sînt îndreptați spre America Latină. Pe lîngă aceasta, Washingtonul are dintotdeauna cele mai puternice interese strategice în această regiune a lumii. Aceste interese și-au găsit expresie în doctrina Monroe, care urma să excludă influența Europei asupra emisferei occidentale, doctrina concentrîndu-se astăzi asupra creării unei poziții comune a acestei emisfere împotriva Cubei. Interesul Washingtonului se manifestă de asemenea în dificila problemă pe care o constituie viitorul Canalului Panama.

În pofida sentimentului de ușurare ce se manifestă acum, Washingtonul știe destul de bine că greutățile Americii Latine nu pot fi soluționate prin răsturnarea unor regimuri mai mult sau mai puțin slabe. Această regiune a lumii, potențial atît de bogată, devine din ce în ce mai săracă în raport cu dezvoltarea țărilor industrializate. 30 la sută din populația Americii Latine — care reprezintă peste 200 de milioane de oameni — trăiesc în afara sferei economiei normale, schimbînd o recoltă slabă contra celor necesare pentru modestul lor trai. O pătrime din populație este subalimentată. 90 la sută din veniturile de pe urma exportului sînt realizate în urma vînzării de materii prime, ale căror prețuri scad, în timp ce prețurile mașinilor necesare cresc în permanență. America Latină cere Washingtonului taxe vamale preferențiale și o piață mai mare pentru produsele ei finite. În toate cele 20 de republici domnește o efervescență politică.

Puciuri militare după exemplul Braziliei pot interveni în fiecare zi în Argentina și Venezuela. Neliniștea mocnește în masele largi, deseori șomere, ale Argentinei, Braziliei, Boliviei și Republicii Panama, precum și în rîndurile țărănimii din Peru. Inflația galopantă macină structura economică a Argentinei, Braziliei, Republicii Chile, Boliviei, Columbiei și altor state.

America Latină continuă să rămînă și de acum încolo copilul care provoacă Washingtonului cele mai mari griji. Evoluția din Brazilia este urmărită în momentul de față cu o atenție mai mare decît toate celelalte focare, inclusiv Vietnamul de sud. La urma urmei, pentru americani sud-estul Asiei este o regiune destul de îndepărtată, în timp ce America Latină se află situată în imediata vecinătate. De aceea, spasmele și convulsiunile în America Latină se resimt deosebit de puternic în S.U.A.

Die Presse

VIENA

IRAN — UN GUVERN NOU ÎN FAȚA UNOR PROBLEME VECHI

LA CEREREA șahului Iranului, guvernul Assadollah Alam din Teheran a demisionat, cedînd locul unui guvern sub președinția secretarului general al partidului „Iranul nou", Mansur, în vîrstă de 40 de ani. Schimbarea era așteptată de mai de mult, dar a fost necesar ca șahul să se întoarcă din Europa. Ea este considerată o nouă dovadă a faptului că acei prim-miniștri ai Iranului, care nu reușesc să înlăture greutățile financiare și să dea impulsul necesar economiei, sînt în pericol de a fi scoși, mai devreme sau mai tîrziu, din funcția lor.

În perioada celor doi ani de guvernămînt ai lui Assadollah Alam au fost realizate în bună parte planurile reformatoare ale șahului dar, în pofida prețurilor mai mult sau mai puțin stabile, a unei balanțe de plăți destul de echilibrate și în pofida sporirii permanente a veniturilor realizate din producția de petrol, primul ministru nu a reușit să scoată economia din starea de stagnare care a început cu trei ani în urmă. Ajutoarele de dezvoltare au fost folosite pentru acoperirea altor cheltuieli, iar grijile bugetare au rămas atît de apăsătoare încît nimeni nu a mai fost dispus să preia funcția de ministru de finanțe și, de aceea, primul ministru însuși a fost nevoit să ocupe și acest post. Din partea noului guvern se așteaptă ca el să vadă cea mai stringentă sarcină a sa în orînduirea finanțelor statului și impulsionarea economiei.

La Teheran se presupune că, prin remanierea guvernului, șahul mai urmărește și un țel politic. Cu asentimentul său, noul șef al guvernului, care este și deputat al orașului Teheran, a înființat anul trecut un nou partid politic, partidul „Iranul nou", reușind să încadreze în rîndurile acestuia 140 de deputați din numărul total de 198. În consecință, el dispune de majoritatea absolută în parlament. Din rîndurile lor se recrutează majoritatea tehnocraților care se ocupă cu reformele; ei sînt considerați, evident, ca un „trust al creierului".

Pînă în momentul de față, partidul suferă datorită faptului că este lipsit de orice organizații în afara capitalei, precum și de sprijinul public general. Acest sprijin nu va fi ușor de cîștigat. Experiența arată că toate încercările depuse de un partid oficial, sprijinit și înființat la sugestia șahului, de a cîștiga sprijinul popular au eșuat pînă în prezent. Așa s-a întîmplat în anul 1957 și la fel s-a întîmplat și în anul 1960. De aceea, nici noul prim-ministru nu este considerat ca un om căruia i s-au încredințat afacerile statului pe baza forței partidului din care face parte, ci ca un om numit de șah în funcția de șef al guvernului. În aceste împrejurări este improbabil că poziția rezervată a opiniei publice va dispărea.

Mansur, care provine dintr-o familie respectabilă și care a mai deținut în repetate rînduri funcția de ministru, este considerat un om moderat și cît se poate de prudent. Se afirmă despre el că ar fi mai indicat pentru sarcinile care stau în fața sa decît predecesorul său. El a înaintat parlamentului un proiect de buget care prevede un deficit relativ mic, promițînd că va reorganiza temeinic administrația statului, și va da un imbold economiei. Dar în Iran nu se așteaptă schimbări radicale într-un viitor apropiat. Ba, mai mult, lumea se îndoiește dacă noul prim-ministru va avea mai mult succes decît predecesorul său.

Ultimele luni au arătat că realizarea reformelor de stat, economice și sociale nu este un lucru chiar atît de ușor cum s-a crezut în toiul primului elan. Punctul critic în această mare acțiune încă nu a fost depășit. Este greu de a face o apreciere justă asupra situației, dat fiind că nu există informații oficiale. Familiile mari, date la o parte, continuă să opună toată rezistența posibilă, iar burghezia orașelor nu are încă o atitudine favorabilă față de ideea reformelor.

Problema cea mai dificilă rămîne efectuarea celei de-a doua faze a reformei agrare. Firește că împărțirea proprietății marilor latifundiari a fost realizată în cea mai mare parte, dar pînă în momentul de față dintre numeroasele cooperative agricole, prevăzute pe hîrtie, nu funcționează decît foarte puține; despre o evoluție rapidă a țărănimii nici nu poate fi vorba. Abandonarea vechilor concepții asupra conducerii statului și economiei s-a dovedit a fi cît se poate de dificilă. Cauza cea mai importantă a acestor greutăți rezidă poate în faptul că încă nu există premisele pentru o realizare rapidă și fără fricțiuni a proiectelor privind reformele.

Reformatorii se ghidează după exemplul Europei. La Teheran nu se vorbește mult despre țările afro-asiatice. Grijile sînt însă de aceeași natură, iar în Iran construcția nu costă mai puțin decît în alte țări slab dezvoltate.

H. L. KASTER

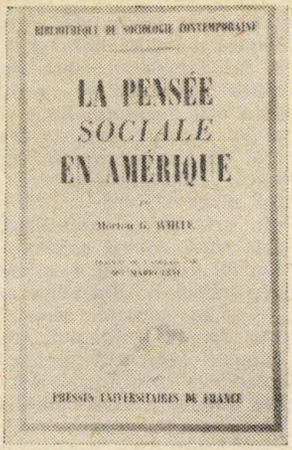

DEPLASĂRI ÎN GÎNDIREA SOCIAL-POLITICĂ AMERICANĂ

Conducerea colecției „Bibliothèque de sociologie contemporaine", editată de „Presses Universitaires de France", a pus la dispoziția publicului european, în versiunea franceză datorată d-nei Mario Lévi, ediția a doua, sensibil remaniată de autor, a cărții lui Morton G. White: *Gîndirea socială în America: revolta împotriva formalismului — cu o nouă prefață și o postfață* *). Autorul este profesor de filozofie la Universitatea din Harvard. În afară de această lucrare, el a scris *Originea instrumentalismului lui Dewey* (1943), *Era analizei* (1955), *Spre o întîlnire în filozofie* (1956). Cartea care ne preocupă este partea I-a dintr-o amplă *Istorie critică a filozofiei politice liberale americane din secolul al XX-lea*, în curs de elaborare.

Adept al unei sociologii idealiste — el crede că ideile sînt generate de trăirile psihologice, de reacția oamenilor la evenimentele care le afectează existența — Morton G. White ignoră sau contestă determinismul economico-social al pozițiilor ideologice și al modificărilor care se petrec în configurația lor. De unde, interesul mai mare pe care îl prezintă, în volumul de care ne ocupăm, consemnarea stărilor de fapt, decît explicațiile pe care autorul ei le dă. El redactează, cu nedisimulată amărăciune, un adevărat „certificat de deces" pentru unele din concepțiile politice și sociale burgheze americane și, în același timp, refuză să acorde „certificat de naștere" unor teorii recente, calificate ca „neoliberale" și „neoconservatoriste", care, după el, s-au născut pur și simplu moarte. Ce a decedat și ce nu s-a putut naște viabil în gîndirea social-politică burgheză americană contemporană — simptom al unei crize ideologice profunde — iată conținutul „dramatic" al cărții lui Morton G. White.

Liberalismul s-a născut din nevoile specifice ale burgheziei în ascensiune și ale capitalismului premonopolist („concurențial" cum i se spune în S.U.A.), din nevoia de a lichida barierele feudale, de a asigura libera concurență în toate domeniile vieții economice. Cu ivirea capitalismului monopolist, liberalismul s-a aflat depășit de dezvoltarea structurii economice a societății americane. Acesta este substratul noilor orientări ideologice, al încercărilor de a făuri o nouă filozofie politică — de unde și numele de „neoliberalism" și „neoconservatorism" care li se aplică, după cum autorii se afirmă păstrători, în esență, ai principiilor „liberale", sau recurg la „modernizarea" unor concepții conservatoriste. Morton G. White definește deplasările din gîndirea social-politică americană de azi raportîndu-le la experiența ultimului război mondial, la teama de un conflict atomic, la încordarea internațională etc. Toate acestea lasă, firește, urme în conștiința oamenilor; dar ele sînt mai mult efecte decît cauze, astfel încît o explicație științifică nu se poate opri la nivelul lor. Să examinăm însă faptele.

În primele patru decenii ale veacului al XX-lea, cărțile de filozofie politică cele mai citite de către intelectualitatea burgheză americană țineau, după expresia lui Morton G. White, de „acel tipar intelectual ale cărui elemente constitutive se numesc pragmatism, instituționalism, behaviorism, pozitivism juridic, determinism economic, noua istorie". Azi editurile americane nu mai publică lucrări cu astfel de orientări și, exceptînd pe istoricii gîndirii, ele nu mai sînt citite nici în edițiile din epoca lor de glorie. Morton G. White adaugă: „Dacă avem în vedere lista marilor nume care ilustrează aceste tradiții — John Dewey, Thorstein Veblen, Oliver Wendell Holmes, Charles A. Beard, James Harvey Robinson — avem și mai limpede conștiința unui sfîrșit de epocă" (pag. 1).

Ce spun „certificatele de deces"?

Intelectualitatea burgheză contemporană din S.U.A. părăsește *instrumentalismul* lui Dewey, care susținea că ideile sînt scheme de acțiune — nu, după cum se știe, reflectări ale realității — și că, pornind de la această premisă, filozofia trebuie să se „elibereze de metafizică", pentru a se dedica organizării societății. John Dewey a fost multă vreme liderul necontestat al idealismului subiectiv din țara sa, care a luptat nu numai împotriva tuturor concepțiilor politice revoluționare, dar și împotriva materialismului de orice fel. El a fost foarte prețuit de intelectualitatea burgheză reacționară din S.U.A. din cauza eforturilor meșteșugite de a masca falsitatea democrației burgheze, preconizînd concepția „posibilităților egale de dezvoltare", negînd structura de clasă a societății capitaliste și rolul luptei de clasă ca forță motrice a dezvoltării sociale. Apologet al „americanismului", adică al orînduirii sociale capitaliste sub forma „modului de viață american", John Dewey a încercat să justifice pe plan filozofic cultul „reușitei", al „forței" etc.

Concepția antisocialistă a lui John Dewey a fost înfrîntă nu de adversarii ei din tabăra burgheză, care apără în fond aceeași orînduire socială, ci de triumful tot mai ferm al socialismului și de prestigiul crescînd al marxism-leninismului.

Intelectualitatea burgheză americană dă uitării și *instituționalismul* lui Veblen, care stăruia asupra însemnătății unui studiu empiric al relațiilor dintre instituțiile economice și celelalte aspecte ale societății, propunînd un program de reformă socială bazat pe „două instituții fundamentale" (!): „ingineriі și sistemul prețurilor". Dezvoltînd aceste opinii, el a încercat să demonstreze dispariția proprietății particulare în cazul marilor întreprinderi capitaliste pe acțiuni, așa-numitele „societăți anonime". Veblen a oferit americanilor, ca o diversiune împotriva marxismului, un materialism economic... sterilizat. Dar ficțiunea aceasta nu a mai putut dăinui în mintea oamenilor după revoluțiile socialiste desfășurate după cel de-al doilea război mondial: acestea au dezmințit practic, prin însăși desfășurarea legică a istoriei, afirmațiile calomnioase după care socialismul ar fi o „utopie" sau un fenomen „specific rusesc".

Intelectualitatea burgheză americană de azi abandonează și alte teorii, mai puțin importante, ca „realismul" lui Holmes (fost președinte al Curții Supreme a S.U.A.), după care legea juridică este „făcută de judecător", independent de clasa socială pe care o slujește; ca doctrina lui Beard, care afirma determinismul luptelor politice de către relațiile de proprietate, negînd însă necesitatea de a suprima proprietatea individuală a mijloacelor de producție pentru a depăși criza fără leac a capitalismului; ca opiniile lui Robinson, după care istoria nu este o simplă cronică a trecutului, ci un mijloc practic pentru abordarea prezentului și stăpînirea viitorului, refuzînd însă să recunoască legile obiective ale dezvoltării sociale.

Cu toată aparența lor diversitate, concepțiile filozofico-politice enumerate au apărut în cadrul unor pretenții comune de a combate „abstracționismul politic", ca o „revoltă împotriva formalismului". Concepțiile politice mai vechi, care au furnizat revoluțiilor burgheze binecunoscuta lozincă „libertate, egalitate, fraternitate", porneau de la un om abstract, desprins de contextul și determi-

*) Paris, 1963, 277 pag.

nismul istoric, de la o societate abstractă, dedusă din rațiune și nu din realitate; de la un drept abstract, pur rațional, fixat o dată pentru totdeauna, elaborat logic, fără posibilitatea nici unei retușări, nici unei modificări. Acest abstracționism politic, de ordin teoretic, nu a putut să ducă decît la un formalism politic în ordinea practică. A susține, de exemplu, „egalitatea" tuturor oamenilor într-o societate scindată în clase sociale antagoniste, în care inegalitatea economico-socială ține de însăși structura economică, însemnează în chip inevitabil transformarea dreptului într-o simplă ficțiune, pe care practica legislativă și judiciară va trebui să o calce cu brutalitate zi de zi. De fapt, doctrinele numite „liberaliste", reprezentate de Dewey, Veblen, Holmes, Beard, Robinson etc., nu au făcut decît să înlocuiască un formalism tradițional, de esență raționalistă și iluministă (creat în sec. al XVIII-lea), cu un formalism nou, de esență voluntaristă și practicistă, afirmînd că „viața științei, a economiei și a dreptului nu este determinată de logică, ci de experiența socială" (pag. 9).

Vechea intelectualitate burgheză americană, elaborîndu-și doctrinele înainte de Revoluția din Octombrie, înainte de ivirea sistemului mondial socialist, a putut nesocoti perspectiva viitorului, lăsînd să se creadă că orînduirea capitalistă ar fi faza finală, cea mai înaintată cu putință, a dezvoltării sociale. Intelectualitatea burgheză americană de azi se găsește în fața altor realități social-politice decît predecesorii ei și e nevoită să adopte o altă filozofie politică, mai adecvată intereselor actuale ale lumii capitaliste.

Două sînt principalele modalități apologetice pe care le adoptă în acest scop. Una constă în a „demonstra" cu orice preț că societatea socialistă nu este cu nimic mai bună decît cea capitalistă; alta, în susținerea tezei că cele două orînduiri sociale sînt deopotrivă de îndreptățite, fiecare fiind potrivită pentru o anumită categorie de țări și popoare. Prima soluție a fost încercată de teologul protestant Reinhold Niebuhr prin „doctrina păcatului originar", a doua de către binecunoscutul publicist Walter Lippmann prin „doctrina dreptului natural". Ele sînt viu contestate de Morton G. White și considerate ca inferioare față de toate doctrinele filozofico-politice din trecut. Prima este etichetată ca „neoliberală", din cauză că susține necesitatea de neînlăturat a concurenței dintre oameni (liberalismul fiind prin definiție doctrina liberei concurențe); a doua ca „neoconservatoristă", pentru că încearcă să valorifice, după interese actuale, o veche concepție conservatoristă elaborată de filozofia scolastică medievală.

[redacted] Niebuhr militează pentru o teorie sumbră despre „natura umană", natură umană care ar face imposibilă vreo organizare socială de tip superior. După Niebuhr, omul este o ființă damnată, care se naște în păcat și trăiește sub povara blestemului divin; de aceea este iremediabil „egoist și egocentric", „fiu al întunericului", care „nu cunoaște nici o lege în afară de binul său plac și de interesul său". Niebuhr afirmă pînă la obsesie „caracterul etern și definitiv al egoismului uman în orice societate posibilă", considerînd „răul social" ca pe ceva „inevitabil în istoria umană" (vezi *Copiii luminii și copiii întunericului*, New York, 1950; *Ironia istoriei americane*, New York 1952, ca și cartea mai veche: *Natura și destinele omului*, Londra, 1941). Întreg acest eșafodaj teologic, întreagă această antropologie filozofică luciferică se îndreaptă însă cu totul spre alte țeluri decît lămurirea naturii umane. Niebuhr utilizează învățăturile anacronice ale Bibliei, fără ocol, împotriva ultimelor cuceriri sociale ale umanității, împotriva comunismului. Scopul principal urmărit de Niebuhr este combaterea marxism-leninismului prin mijloace iraționale, mistice, care fac apel la credințele și prejudecățile religioase ale oamenilor. De bună seamă, atîta timp cît mai există oameni care cred în legendele biblice și se orientează religios în treburile publice, propaganda desfășurată de Niebuhr nu este lipsită de teren social. Pentru oamenii de știință de pretutindeni însă — inclusiv pentru cei americani, cum o dovedește indignarea sinceră a lui Morton G. White — doctrina „păcatului originar", transformată în instrument ideologic al exploatării de clasă, este pur și simplu o aberație.

[redacted] Concepția social-politică a lui Walter Lippmann se definește pe alt plan și în altă direcție. Experimentatul publicist — care în problemele vieții internaționale știe deseori să privească într-o perspectivă realistă evenimente și situații — are o optică sensibil diferită în problemele societății și statului. După el, „marele rău" al timpului nostru îl constituie... presiunea crescîndă pe care masele o exercită asupra guvernelor occidentale. Guvernanții — afirmă Walter Lippmann — nu trebuie să țină seama de „voința populară", de tendințele și aspirațiile maselor electorale, ci numai de necesitățile superioare ale statului, pe care nu le pot cunoaște în toată complexitatea lor decît un număr restrîns de „aleși" sau „inițiați". Pentru a întemeia acest punct de vedere, el a recurs, în cartea *Filozofia vieții publice*, la teoria, de mult perimată, a „dreptului natural". Într-o variantă renovată ad-hoc a acestei doctrine, Walter Lippmann militează pentru o ocîrmuire independentă de mase și, „la nevoie" — ceea ce este inevitabil pentru orice orînduire scindată în clase sociale antagoniste — împotriva maselor. Teoria „dreptului natural" astfel amenajată proclamă deci „dreptul" celui mai tare asupra celui mai slab, „dreptul" exploatatorilor asupra exploataților, „dreptul" țărilor înaintate asupra celor slab dezvoltate, „dreptul" țărilor industriale asupra țărilor agrare etc. — consacră, cu alte cuvinte, ca forme eterne, imuabile, toate inegalitățile. Dar nu există drept în natură, ci numai în societate: dreptul este un produs social, un fenomen istoric. A recurge la ideea unui „drept natural" într-o perioadă în care se răspîndește din ce în ce mai mult adevărul despre natura social-istorică a dreptului, înseamnă a te situa pe o poziție cel puțin ingrată.

Contrar aparențelor, între doctrina teologală a lui Niebuhr și doctrina juridică a lui Lippmann, una bazată pe „credință", cealaltă pe „rațiune", înrudirea este atît de mare, încît rădăcina lor socială comună iese la iveală după cea mai elementară analiză critică. Unul invocă „păcatul originar", celălalt „dreptul natural", dar amîndoi apără ideologic orînduirea capitalistă. Ne găsim în fața unei dovezi evidente a crizei ideologice, reflectare a crizei structurale a capitalismului din zilele noastre.

Cartea aceasta, scrisă de un american despre americani, constituie un document interesant pentru înțelegerea mai exactă a transformărilor și frămîntărilor ideologice ale intelectualității burgheze contemporane. Alți ideologi — pe care Morton G. White nu-i menționează — au pornit de la o formație filozofică oarecum asemănătoare (cazul, de pildă, al sociologului C. Wright-Mills) și au izbutit totuși, mai liberi de prejudecăți, să investigheze realitatea social-politică a lumii în care trăiesc cu un ochi clarvăzător, chiar dacă nu să și întrevadă cum se pot rezolva problemele contemporane ale societății americane. Istoric burghez al ideilor burgheze, Morton G. White nesocotește de altfel faptul esențial că adevărata luptă de idei, pe planul marilor decizii ale istoriei, nu se duce între „liberali" și „neoliberali" sau „neoconservatoriști", între adepții lui Dewey, Veblen, Holmes, Beard, Robinson, pe de o parte, și adepții lui Niebuhr și Lippmann, pe de altă parte, ci între ideologia burgheză și ideologia proletară, între partizanii capitalismului și partizanii socialismului.

Traian HERSENI

Presa acum 50 de ani

Alegeri în Franța. Printre aleșii în parlament se numără și Barthou, Briand, Millerand, Renaud.

Curtea de casație din Paris a emis o hotărîre prin care se tăgăduiește femeilor dreptul de a fi înscrise în listele electorale. Conform acestei sentințe, numai bărbații pot să se folosească de sufragiul universal. Un plebiscit organizat de ziarul „Le Journal" a avut însă următorul rezultat: din 296 739 femei, doar 62 s-au declarat împotriva acordării drepturilor electorale femeilor.

Fostul președinte al Statelor Unite, Theodore Roosevelt, se înapoiază la New York după o expediție științifică făcută în pădurile virgine ale Braziliei. Expediția a descoperit, între altele, un nou trib primitiv, tribul Panha. Datorită alimentației insuficiente și condițiilor grele în care au călătorit — 40 de zile prin păduri seculare unde nu pătrund razele soarelui — membrii expediției sînt bolnavi.

Consiliul federal din Berlin anunță că sprijină propunerea făcută de o asociație în vederea organizării unei armate coloniale.

Ziarul „Giornale d'Italia" scrie că în Yemen a izbucnit o revoltă. Cauza: otrăvirea șeicului Azzen din îndemnul guvernatorului turc Samma. Răscoala s-a întins în mai multe districte, una din companiile otomane trimise împotriva răsculaților fiind distrusă.

În Congo, răscoala negrilor a luat o mare amploare. Răsculații sînt stăpîni pe țară — funcționarii coloniali se refugiază. Legăturile telefonice și telegrafice au fost distruse.

HAROLD WILSON

Plin de optimism în ce privește rezultatul alegerilor generale din toamnă, liderul partidului laburist din Anglia, Harold Wilson, desfășoară în prezent o intensă activitate politică, urmărită cu interes de presa internațională. Interesul e cu atît mai justificat cu cît concepțiile pe care Wilson le face acum cunoscute vor constitui, în eventualitatea victoriei partidului laburist în alegeri, principalele jaloane ale politicii interne și externe a viitorului guvern.

Expunînd platforma laburistă în discursurile pe care le rostește cu o frecvență sporită pe măsura apropierii alegerilor, Harold Wilson apelează la calitățile sale — unanim recunoscute — de excelent orator. După cum scria revista New Statesman, cu prilejul recentei apariții la Londra a unui volum de discursuri politice ale lui Wilson, „el își prezintă punctele de vedere argumentat și lucid, adresîndu-se mai degrabă intelectului decît pasiunilor... Din cînd în cînd, în discursurile sale răzbate cîte o notă de indignare morală, pe lîngă frecvente tonuri ironice".

O sumară trecere în revistă a concepțiilor sale în domeniul politicii externe scoate în evidență o atitudine favorabilă dezarmării, îmbunătățirii relațiilor internaționale, intensificării relațiilor comerciale între Est și Vest etc. Planul de dezarmare pe care Wilson l-a elaborat recent — și care a fost expus în revista noastră — se înscrie pe aceste coordonate, fiind apreciat de presa engleză ca „util, deși nu prezintă propuneri noi" (Times).

Întărirea și sprijinirea N.A.T.O. intră totuși în obiectivele politicii preconizate de Wilson, care se opune însă planului S.U.A. de creare a forțelor multilaterale. Liderul partidului laburist se declară ostil autonomiei nucleare britanice, arătînd că Anglia trebuie să renunțe la ideea de a deveni o putere nucleară independentă. În schimb, el se pronunță pentru întărirea forțelor convenționale, astfel încît „Anglia să-și poată îndeplini rolul atît în cadrul N.A.T.O. cît și față de Commonwealth și de aliații ei".

În mult discutata problemă a aderării Angliei la Piața comună — pentru care guvernul Macmillan și-a pus în joc întreg prestigiul — Wilson, exprimînd poziția partidului său, susține că „Anglia nu trebuie să intre în această organizație în condiții care ar putea atrage după ele o reducere substanțială a importului de produse din țările Commonwealthului".

Pe plan intern, criticînd politica economică a partidului conservator, Wilson se pronunță pentru o politică adecvată condițiilor obiective ale țării, care să mențină un nivel ridicat al folosirii brațelor de muncă și al producției. În acest sens el susține necesitatea aplicării unei „revoluții științifice" în economia britanică, atrăgînd atenția asupra imposibilității realizării ei fără asigurarea în prealabil a proprietății publice asupra industriei și fără planificare. Ca atare, el susține un program de naționalizare mai larg decît predecesorul său, Gaitskell (care, după cum se știe, a încercat chiar să elimine din statutul partidului laburist articolul 4, privind necesitatea naționalizării mijloacelor de producție).

Născut în 1916 la Huddersfield (Yorkshire), Wilson își face studiile la Oxford, ca bursier. La vîrsta de numai 21 de ani obține titlul de docent și este chemat să țină cursuri la universitatea pe care o absolvise de curînd. Cariera sa politică începe în timpul celui de-al doilea război mondial, cînd intră ca funcționar superior în Ministerul Combustibilului și Energeticii, ajungînd în scurt timp șef al Direcției de economie și statistică din acest minister. În această calitate conduce o anchetă de stat privind condițiile de lucru din mine, publicînd în anul 1945, pe baza materialului cules, lucrarea „New Deal for Coal", în care expune politica partidului laburist în domeniul industriei miniere.

În anul 1945 este ales deputat în Camera Comunelor. În continuare se remarcă tot mai mult în viața politică engleză și, în octombrie 1947, la vîrsta de 31 de ani, este ministru al comerțului în guvernul laburist. Cu aceasta se încheie prima parte a carierei sale politice, întrucît în anul 1951 demisionează din guvern, intrînd în opoziție față de conducerea de dreapta a partidului. Prin această demisie și-a exprimat protestul împotriva sporirii cheltuielilor militare, în detrimentul celor pentru serviciile sociale.

Fără a se identifica cu aripa stîngă a partidului, el adoptă o orientare care, după propriile sale afirmații, îl situează pe o poziție „ceva mai la stînga de centru". În timpul acestei opoziții susține o luptă permanentă cu reprezentanții aripei de dreapta din partid. În 1954, de exemplu, prezintă o moțiune împotriva reînarmării Germaniei occidentale, pe care fracțiunea parlamentară laburistă o respinge cu o majoritate de numai două voturi.

Din anul 1956 această opoziție încetează și este cooptat ministru al economiei, iar apoi (1962) ministru de externe în „guvernul fantomă" laburist. Consolidîndu-și poziția și influența în partid, Wilson deține în această perioadă și diferite funcții de răspundere în conducerea partidului, printre care pe cea de președinte al comitetului executiv.

După moartea lui Hugh Gaitskell, la începutul anului 1963, este ales lider al partidului laburist, întrunind 144 de voturi, față de cele 103 ale principalului său oponent, George Brown, reprezentant al aripei de dreapta. Analizînd deosebirile dintre noul lider laburist și predecesorul său Gaitskell, ziaristul englez Ken Coates face o sugestivă caracterizare a lui Wilson, afirmînd că „sub o presiune suficient de puternică el s-a înclinat întotdeauna spre stînga, pentru a reveni la verticală îndată ce presiunea a încetat".

O dată cu alegerea sa în funcția de lider al partidului, Wilson și-a îndreptat întreaga activitate spre asigurarea victoriei laburiste în alegeri, victorie care l-ar aduce în funcția de prim-ministru al Marii Britanii.

N. I.

CODIFICAREA PRINCIPIILOR COEXISTENȚEI PAȘNICE

De curînd, președintele sesiunii a XVIII-a a Adunării Generale O.N.U. a numit membrii Comitetului special cu privire la principiile de drept internațional referitoare la relațiile prietenești și cooperarea dintre state. Din comitet fac parte 27 de țări printre care și R. P. Română. Ținînd seama de caracterul special al subiectului ce va fi examinat de acest organism — care se va întruni probabil la vară — și de sarcina sa de a formula principiile de drept internațional ale coexistenței pașnice, comitetul va fi alcătuit din juriști specialiști în dreptul internațional.

Înființarea acestui comitet special al Adunării Generale constituie rezultatul unor eforturi consecvente, depuse la O.N.U., de țările care militează de mulți ani pentru codificarea principiilor de drept internațional ale coexistenței pașnice.

Încă la sesiunea a XVI-a a Adunării Generale O.N.U., 12 state, între care și Romînia, au luat inițiativa unei propuneri în acest sens.

Propunerea celor 12 delegații privind studierea aspectelor de drept internațional ale coexistenței pașnice s-a bucurat de o mare atenție în dezbaterile Comisiei juridice a Adunării Generale.

Proiectul de rezoluție propus de cele 12 state a fost adoptat în unanimitate de Adunarea Generală.

La cea de-a XVII-a sesiune a Adunării Generale, în urma unor ample discuții, un număr de 37 de state, printre care și R.P. Romînă, au prezentat un proiect de rezoluție care a fost adoptat, de asemenea, în unanimitate, și care marchează un serios pas înainte pe calea examinării principiilor de drept internațional ale coexistenței pașnice. Rezoluția sublinia marea însemnătate a codificării și dezvoltării progresive a dreptului internațional și a principiilor de drept internațional referitoare la relațiile prietenești și cooperarea între state, conform Cartei, și hotăra ca Adunarea Generală să examineze la sesiunea a XVIII-a următoarele principii :

a) Principiul conform căruia statele trebuie să renunțe, în relațiile lor internaționale, la amenințarea cu forța sau la folosirea forței împotriva integrității teritoriale sau a independenței politice a oricărui stat sau în orice fel, incompatibil cu scopurile Națiunilor Unite ;

b) principiul că statele își vor rezolva diferendele internaționale prin mijloace pașnice, astfel ca pacea, securitatea și justiția internațională să nu fie puse în primejdie ;

c) obligația de a nu interveni în afacerile interne ale altor state ;

d) principiul egalității suverane a statelor.

La sesiunea a XVIII-a, problema principiilor de drept internațional ale relațiilor prietenești și cooperării dintre state a prilejuit dezbateri foarte îndelungate la care au luat parte aproape toți delegații statelor reprezentate în Comisia juridică a Adunării Generale. Reprezentanții țărilor socialiste și numeroși reprezentanți afro-asiatici au subliniat necesitatea dezvoltării progresive și a codificării principiilor de drept internațional ale coexistenței pașnice. Ei s-au pronunțat în favoarea dezvoltării principiilor juridice ale Cartei O.N.U. și a aplicării lor creatoare pentru a putea fi puse în concordanță cu schimbările ce au avut loc în lume. Ei au cerut elaborarea acestor principii și includerea lor într-o declarație internațională, care să fie adoptată de Adunarea Generală în anul 1965, la cea de-a XX-a aniversare a înființării O.N.U.

Comitetul special, recent înființat, urmează să prezinte Adunării Generale la sesiunea a XIX-a concluzii și recomandări în vederea codificării principiilor coexistenței pașnice dintre statele cu orînduiri sociale diferite.

A. AURELIU

Breviar

1—7 aprilie

La Roma, la sesiunea Comisiei interimare a Federației internaționale „Apimondia", la propunerea prof. Veceslav Harnaj, președintele Asociației crescătorilor de albine din R.P.R., s-au aprobat noul statut și noul regulament de organizare a congreselor internaționale de apicultură. S-a hotărît ca cel de-al XX-lea Congres al Federației „Apimondia" să aibă loc la București în anul 1965.

7—8 aprilie

Al. Lăzăreanu, ambasadorul Republicii Populare Romîne la Reykjavik, a fost primit în audiență de președintele Republicii Islanda dr. Asgeir Asgeirsson și de primul ministru Bjarni Benediktsson, cu prilejul prezentării scrisorilor sale de acreditare.

8 aprilie

La Budapesta s-a încheiat cel de al VIII-lea Congres al Asociației internaționale a juriștilor democrați. Din R.P. Romînă a participat o delegație condusă de Ion Constant Manoliu, ministrul justiției.

9 aprilie

Gustaf Adolf al VI-lea, regele Suediei, a primit în audiență pe dr. Petru Manu, care și-a prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasador extraordinar și plenipotențiar al R.P. Romîne în Suedia.

— A sosit la Londra delegația Sfatului popular al orașului Galați, care vizitează Anglia la invitația Consiliului municipal din Coventry.

10 aprilie

— Președintele Consiliului de Stat al R.P. Romîne, Gheorghe Gheorghiu-Dej, a primit pe ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al R. P. Chineze la București, Liu Fan, care și-a prezentat scrisorile de acreditare.

— La sediul U.N.E.S.C.O. are loc o reuniune de experți, reprezentînd 50 de state, pentru a elabora propuneri concrete în vederea Deceniului hidrologic internațional, care trebuie să permită studierea timp de 10 ani a resurselor de apă din lume.

Ing. Sorin Dumitrescu, directorul Institutului de studii și cercetări hidrologice, a fost ales președintele unuia din cele 3 grupuri de lucru ale reuniunii.

— Intre 6-11 aprilie 1964, vicecancelarul Austriei, dr. Bruno Pittermann, a făcut o vizită în țara noastră, la invitația guvernului Republicii Populare Romîne.

11 aprilie

— Prof. Tiberiu Morariu, membru corespondent al Academiei R.P.R., a prezentat la Sorbona pentru Asociația geografilor francezi conferința „Metodele de cercetare geomorfologică în Carpații din R.P.R.".

— A avut loc la București cea de-a VI-a sesiune a Comisiei mixte pentru aplicarea Convenției privind pescuitul în apele Dunării. La lucrările sesiunii au participat delegațiile R. P. Bulgaria, R.S.F. Iugoslavia, R. P. Romînă, R. P. Ungară și U.R.S.S.

13 aprilie

S-a reîntors în Capitală, venind de la Geneva, vicepreședintele Consiliului de Miniștri, Gogu Rădulescu, conducătorul delegației R. P. Romîne la Conferința Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare.

POȘTA REDACȚIEI

În numărul 15, în cadrul rubricii „Dosar", anunțîndu-se că în Olanda se construiește cel mai lung pod din Europa, de aproape 6 kilometri, se precizează că „cel mai mare pod din lume, San Francisco-Oakland (S.U.A.) are o lungime de 6 200 metri" (lungimea exactă este de 6 199 metri). În aceeași zi, „Romînia liberă", anunțînd catastrofa de pe lacul Maracaibo din Venezuela, precizează că podul de pilonul căruia s-a izbit petrolierul accidentat are o lungime de 9 600 metri și este cel mai mare din America Latină.

IOAN FAUR

București

În Almanahul „Știință și tehnică" pe anul 1961 se afirmă că cel mai lung pod din lume este podul peste lacul Pontehartvein aflat în stînga fluviului Mississippi. Rugăm a preciza unde este greșeala.

I. STOICA

Bălcești-Oltețu

În micul atlas geografic apărut în anul 1962 sînt enumerate următoarele poduri în ordine descrescîndă a mărimii : San Francisco-Oakland (S.U.A.) — 6 199 m ; Cernavoda-Feteşti (R. P. Romînă) — 3 850 m ; Sena-Zambezi (Mozambic) — 3 677 m ; Venezia (Italia) — 3 601 m ; Galveston (S.U.A.) — 3 390 m ; Tsinan-Hwangho (R. P. Chineză) — 3 247 m ; Godavari (India) — 2 772 m ; Montreal-St. Lawrence (Canada) — 2 637 m ; Firth of Forth (Marea Britanie) — 2 466 m ; Cairo-Ohio (S.U.A.) — 2 319 m.

Afirmîndu-și politica de neaderare la blocuri militare, respectul pentru O.N.U. și dorința ca toate problemele litigioase să fie rezolvate pe cale pașnică (cu ajutorul O.N.U. și al tratativelor), Organizația Unității Africane își propune totuși să-și creeze forțe armate proprii. De ce are nevoie de aceste forțe ? De asemenea, de ce era necesară crearea unei uniuni regionale a sindicatelor africane ? Oare tendința țărilor africane de a promova organizații „închise" cu caracter strict regional, african, nu periclitează unitatea de acțiune a sindicatelor și, mai tîrziu poate, a altor organizații mondiale ?

Ing. ADRIAN MUNTEANU

Brăila

Unele realități specifice continentului african, decurgînd în special din moștenirea colonială, fac necesare, după părerea conducătorilor noilor state, crearea unor instrumente politice, economice, militare etc. în scopul desăvîrșirii și consolidării independenței recent dobîndite. Este, de pildă, cazul forțelor armate ale O.U.A. ai căror inițiatori susțin că ele vor trebui să vegheze la împiedicarea unor conflicte armate între state africane ca urmare a unor litigii de frontieră postcoloniale. În felul acesta, noile state nu vor mai fi nevoite să recurgă în împrejurări de acest fel, la ajutorul forțelor armate ale fostelor puteri coloniale, așa cum s-a întîmplat recent cînd Tanganica a solicitat sprijin militar britanic. Despre problemele unității sindicale africane am publicat recent (nr. 9/1964) un articol care lămurește problema ridicată de dv. În legătură cu alte aspecte ale chestiunii vom mai reveni.

V-aș ruga să scrieți despre contribuția adusă la distrugerea militarismului japonez în perioada 1942—45 de trupele americane care luptau în Oceanul Pacific sub comanda generalului Douglas MacArthur decedat în seara zilei de 5 aprilie a.c.

IOAN FRASIN

Bacău

Puteți citi în numărul de față al revistei o scurtă însemnare biografică despre MacArthur cuprinzînd și perioada la care vă referiți.

Ionel Nedelcu — comuna Ianca, raionul Făurei. Primul secretar general al O.N.U. a fost Trygve Lee (norvegian).

În majoritatea articolelor de politică externă sînt citate agenții de presă care uneori pot fi cu greu localizate într-o țară sau alta. Ar fi necesară o inițiere fie chiar sumară asupra lor.

S. GREGORIAN

București

Principalele agenții de presă internaționale (care au corespondenți în zeci de locuri și transmit știri din întreaga lume prin procedeele cele mai moderne de telecomunicații) sînt : Agenția telegrafică a Uniunii Sovietice denumită prescurtat TASS, agenția franceză France Presse, cu indicativul A.F.P., agenția britanică Reuter, agențiile americane Associated Press (A.P.) și United Press International (U.P.I.). Există, de asemenea, agenții naționale care transmit cu precădere informații despre țările respective. Citățm dintre ele Agenția austriacă de presă (A.P.A.), agenția M.E.N. de la Cairo, agenția japoneză Kyodo Tușin, agenția indoneziană Antara, agenția poloneză P.A.P., agenția iugoslavă Taniug, agenția italiană A.N.S.A., agenția ungară M.T.I., agenția cehoslovacă C.T.K., etc.

N. Colometz — Moinești. Criminalul de război Mengele, despre care se afirmă că trăiește în Paraguay, nu a fost extrădat spre a fi judecat pentru crimele de genocid săvîrșite în timpul celui de-al doilea război mondial.

Virgil Thorand — București. Cutremurul din Alaska a fost de gradul 8,5, după scara Richter.

B. Ivănescu — Cîmpina. Limbile folosite în Cipru sînt greaca și turca. În Malta, populația vorbește un dialect propriu. Limba oficială este engleza. Este răspîndită, de asemenea, limba italiană.

Nicola Dragoș — București. „Umbrela nucleară" este o formulă care exprimă sintetic o propunere a Uniunii Sovietice la Conferința pentru dezarmare de la Geneva. Venind în întîmpinarea cererilor delegațiilor occidentale, Uniunea Sovietică propune ca în primele etape ale dezarmării puterile să păstreze o cantitate limitată de armament nuclear. Avînd în vedere că ar fi vorba de un stoc cu scopul de a proteja aceste state împotriva unui eventual atac, el a fost supranumit „umbrela nucleară".

Părerile dv. despre coperta revistei noastre nu coincid cu cele exprimate de I. C. Popescu din Arad și Constantin Diaconu din Baia de Arieș, raionul Cîmpeni. Am primit și în trecut sugestii în această privință, dar ele sînt atît de diverse, încît ne dăm seama că ar fi greu să-i mulțumim pe toți cititorii.

În legătură cu ultima problemă ridicată de dv. adresați-vă Rectoratului Universității.

E. Podariu — Cluj. În ce privește procesul lui Ruby vă informăm că tribunalul din Dallas urmează să se pronunțe la sfîrșitul lunii asupra întîmpinării depuse de avocatul Burleson, care a cerut rejudecarea. Se crede că întîmpinarea va fi respinsă și în acest caz avocații lui Ruby se vor adresa Curții de Apel a statului Texas.

Ne-am notat de asemenea propunerile făcute de Vasile Pavelescu, București, Aron Mihuț — Com. Balșa, raionul Orăștie și Iordache Codreanu — Bîrlad.

Întrebări și răspunsuri

La 30 martie în Republica Somalia s-au desfășurat alegerile pentru desemnarea deputaților în Adunarea Națională, primele alegeri de la proclamarea independenței. Și-au desemnat candidați 18 partide politice. Care sînt principalele partide politice somaleze ?

„Liga Tineretului din Somalia" (S.Y.L.), partid de guvernămînt, înființat în 1943. Acest partid se pronunță pentru decolonizarea țării și crearea unei economii independente, iar pe plan extern pentru o politică de neutralitate și dezvoltarea relațiilor de prietenie cu toate țările. „Congresul Național din Somalia" (S.N.C.), partid de opoziție, condus de Ibrahim Egal, fostul prim-ministru al Somaliei britanice și Giumale Barale, dizident din S.Y.L. și înfrînt în alegerile prezidențiale din 1961. „Uniunea Democratică Somaleză (S.D.U.), partid progresist în al cărui program electoral figurau reforme afectînd structura socială și economică a Somaliei. În alegerile politice de la sfîrșitul lunii martie învingător a ieșit partidul de guvernămînt, „Liga Tineretului din Somalia".

Ce este S.E.A.T.O. și care sînt membrii acestei organizații ?

South East Asia Treaty Organization (Organizația Tratatului Asiei de sud-est) este un pact militar din care fac parte S.U.A., Anglia, Franța, Australia, Noua Zeelandă, Pakistanul, Tailanda și Filipinele.

Recent, la Geneva, s-au dus tratative între Algeria și reprezentanții Organizației țărilor exportatoare de petrol. Ce reprezintă această organizație, și care sînt membrii ei ?

În 1960, la invitația guvernului irakian, o conferință reunea la Bagdad reprezentanți din Venezuela, Iran, Kuweit, Arabia Saudită și Irak, care au căzut de acord asupra creării unui organism denumit O.P.E.C. (Organization of the Petroleum Exporting Countries), cu scopul de a coordona politica petrolieră a țărilor membre în vederea apărării intereselor lor. La scurt timp Indonezia, Qatarul și Libia s-au alăturat membrilor fondatori. Sediul organizației se află la Geneva.

Eforturile pentru reglementarea situației din Laos se desfășoară sub supravegherea Comisiei internaționale de control instituită de Conferința de la Geneva din 1954. Care sînt membrii acestei comisii ?

Membrii Comisiei internaționale de control pentru Laos sînt Canada, Polonia și India.

lumea

Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Populară Romînă

Redactor șef GEORGE IVAȘCU

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

producție a studioului cinematografic „BUCUREȘTI“

DRAGOSTE LUNGĂ DE-O SEARĂ

Cu: Silvia Popovici, Grațiela Albini, Ilinca Tomoroveanu, Nunuța Hodos, Octavian Cotescu, Sandu Sticlaru, Traian Stănescu, Ion Bănăceanu, Lulu Cruceanu, Elefterie Mihalache.

Scenariul : Alecu Ivan Ghilia
Regia : Horea Popescu
Imaginea : Nicu Stan
Muzica : Liviu Glodeanu
Decoruri : Arh. Liviu Popa

2 lei

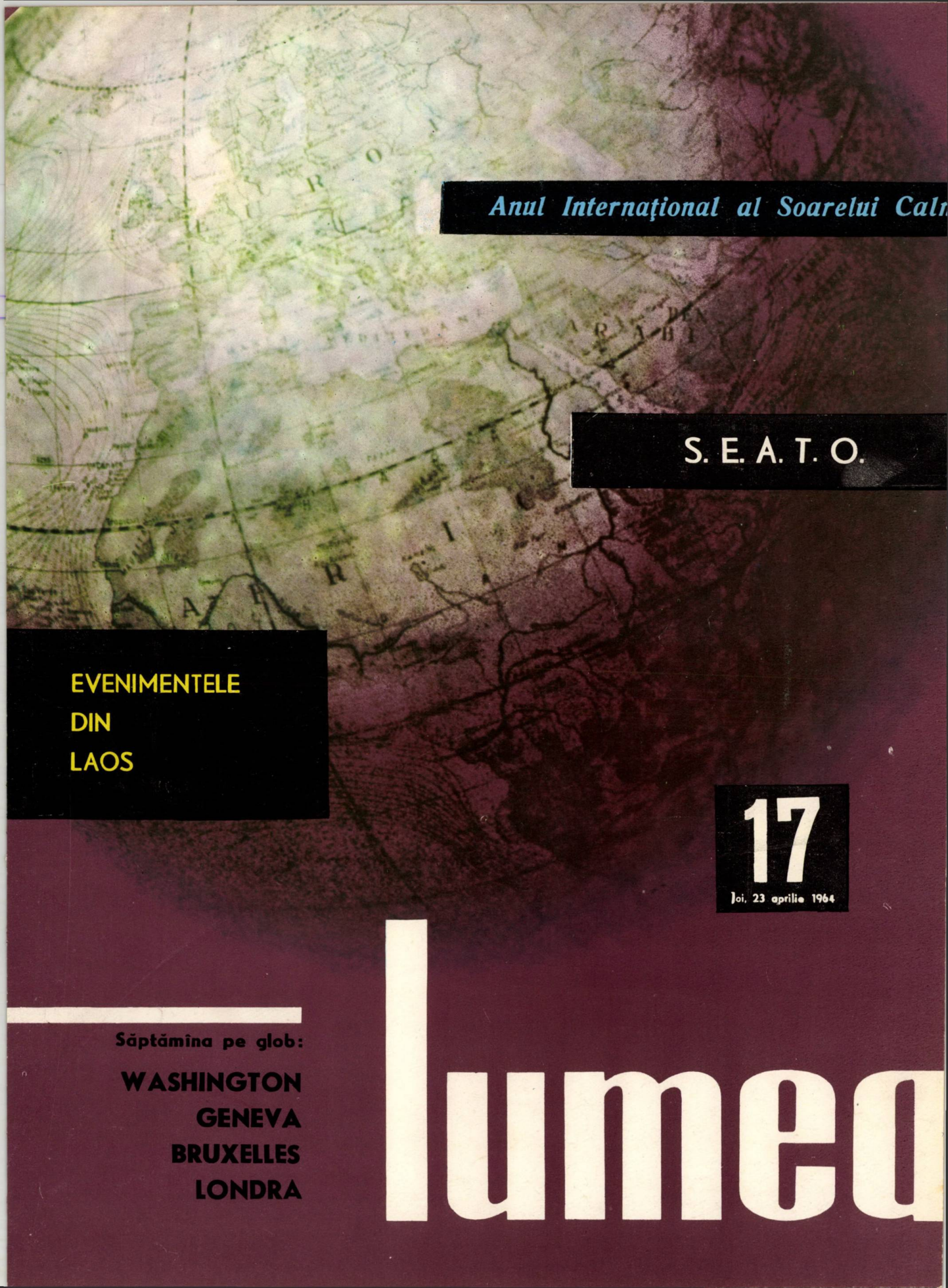

Anul Internațional al Soarelui Calm

S. E. A. T. O.

EVENIMENTELE
DIN
LAOS

17
Joi, 23 aprilie 1964

Săptămîna pe glob:

WASHINGTON
GENEVA
BRUXELLES
LONDRA

lumea

„Expoziția cărții romînești",
deschisă recent la Stockholm.

Conferința internațională de la Londra, pentru aplicarea sancțiunilor economice împotriva Africei de Sud. La tribună, Oliver Tambo, președintele Congresului Național African.

Anul II
nr. 17 (26)

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIȘTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ

lumea

joi
23 aprilie
1964

sumar

Săptămîna pe glob

p. 2 În continuarea unei politici realiste, de **N. Pătrașcu**
3 VIENTIANE — Lovitura de stat, de **Eugeniu Obrea**
4 PARIS — Ecourile unui discurs, de **Paul Charrier**
5 LONDRA — Sancțiuni economice, de **John Gritten**
7 WASHINGTON — Noi dispute pe o temă veche, de **Ștefan Cornu**
8 BRUXELLES — Jumătăți de acorduri, de **Z. Florea**
9 GENEVA — Comisia economică O.N.U. pentru Europa, de **D. Miculescu**
10 NICOSIA — Activitatea mediatorului, de **Eugen Phoebus**

Articole

p. 12 Amintiri despre Lenin, de **A. R. Williams**
14 Algeria 1964, de **Henri Alleg**
16 Reuniunea pentru destindere internațională, de acad. prof. dr. **Gh. Mihoc**
18 S.E.A.T.O. după zece ani, de **Sergiu Verona**
20 Expoziția internațională de la New York, de **Mircea Ivănescu**

Convorbiri

p. 17 Oaspeți italieni despre Romînia
22 Anul Internațional al Soarelui Calm — interviu cu prof. univ. **Călin Popovici**

Puncte de vedere din presa mondială

p. 25—30 Stern, Le Monde, New York Herald Tribune, Hufvudstadsbladet, Novoie Vremea, Süddeutsche Zeitung, L'Express, Combat

Lumea în cărți și reviste

p. 24 Harold Rasch: Republica Federală și Europa răsăriteană, de **Riana Lupu**

Profil, Fișier

p. 31 Jens Otto Krag
Convenția împotriva discriminărilor în învățămînt

Poșta redacției

V. I. Lenin

de la a cărui naștere se împlinesc 94 de ani a fost evocat în amintirile multor revoluționari ruși și simpatizanți de peste hotare ai Puterii Sovietice, în memoriile scriitorilor și ziariștilor care au avut fericitul prilej de a-l cunoaște. Publicăm la pag. 12 un episod din februarie 1918, așa cum s-a întîpărit în amintirea publicistului american A. R. Williams.

Opțiunea

Algeriei pentru o cale nouă, necapitalistă, de dezvoltare este explicată de cunoscutul ziarist Henri Alleg, directorul ziarului *Alger Républicain* (pag. 14). Congresul F.L.N. care s-a desfășurat în aceste zile în capitala Republicii Algeria a avut menirea de a preciza această orientare.

Expoziția de la New York

care s-a deschis la 22 aprilie își propune să înfățișeze „realizările multilaterale ale omului în universul în continuă dezvoltare". Publicăm la pag. 20 un reportaj documentar despre expoziție.

A 10-a aniversare

a pactului militar S.E.A.T.O. a adus o confruntare a punctelor de vedere referitoare la problematica Asiei de sud-est. Articolul pe această temă (pag. 18) explică divergențele actuale dintre membrii pactului în lumina evoluției situației din această parte a lumii.

Aspirațiile

acelei părți a opiniei publice vest-germane care dorește ca R.F.G. să ducă o politică externă realistă sînt oglindite în lucrarea profesorului Harold Rasch „Republica Federală și Europa răsăriteană", a cărei recenzie o publicăm la pag. 24.

În continuarea unei linii realiste

Presa mondială a publicat marți și miercuri declarațiile conducătorilor guvernelor Uniunii Sovietice, Statelor Unite și Marii Britanii referitoare la măsurile în vederea reducerii producției de materiale fisionabile destinate scopurilor militare. Potrivit observatorilor, apariția acestor documente este rezultatul unor îndelungate schimburi de păreri pe canalele diplomatice între cele trei guverne.

Declarațiile făcute de N. S. Hrușciov, președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., L. Johnson, președintele Statelor Unite, și A. Douglas-Home, primul-ministru al Marii Britanii, încadrează această măsură în seria acțiunilor de natură să îmbunătățească înțelegerea reciprocă între marile puteri. Ea este considerată ca o continuare a orientării inaugurate în relațiile internaționale de Tratatul pentru interzicerea experiențelor nucleare în atmosferă, în spațiul cosmic și sub apă.

„Sîntem convinși că acest nou pas, deși nu reprezintă încă o dezarmare reală, va fi apreciat de către popoare drept continuarea liniei adoptate cu prilejul încheierii Tratatului privitor la interzicerea experiențelor cu arma nucleară și va contribui la însănătoșirea continuă a situației internaționale". (N. S. Hrușciov). „Pacea va fi promovată prin înțelegeri concrete și limitate, prin dezvoltarea treptată a intereselor comune, prin conștiința crescîndă a primejdiilor noi, prin dezvoltarea încrederii într-o bună credință axată ferm pe o viziune rațională asupra lumii". (L. Johnson). „Această știre va întări încrederea care este atît de indispensabilă dacă vrem ca Tratatul pentru interzicerea experiențelor nucleare să aibă urmări concrete". (Douglas-Home).

De la încheierea Tratatului de la Moscova, o serie de alte eforturi comune s-au materializat sub forma unor înțelegeri internaționale, care au contribuit la crearea unei atmosfere mai favorabile încetării cursei înarmărilor. Printre acestea pot fi menționate acordul sovieto-american care interzice plasarea pe orbită a obiectelor avînd la bord arme nucleare, precum și unele reduceri ale bugetelor militare pe anul în curs.

În ce constă importanța noilor măsuri paralele adoptate de cele trei puteri nucleare? Uraniul-235 și plutoniul sînt materialele de bază pentru producția armei nucleare. Între acumularea unor stocuri de materiale fisionabile și producția armei atomice există un raport direct. În aceeași măsură, reducerea producției de materiale fisionabile poate contribui la o încetinire a cursei înarmărilor nucleare.

Primele ecouri înregistrate în lume relevă satisfacția cu care a fost întîmpinată această înțelegere sovieto-americano-engleză. Aceste hotărîri constituie o manifestare a încrederii reciproce și o „continuare firească a Tratatului de la Moscova" — a declarat secretarul general al O.N.U., U Thant. La Washington hotărîrea guvernului american și declarația guvernului sovietic au făcut obiectul unor comentarii în cercurile Congresului. Poate fi de pildă citată părerea senatorului William Fulbright, președintele comisiei senatoriale pentru afaceri externe, și anume că acțiunea comună a celor trei puteri reprezintă încă un pas spre destindere. În general, hotărîrea a fost salutată ca un pas pe calea reducerii în continuare a încordării. „Unii observatori — transmite din capitala Statelor Unite corespondentul agenției *Reuter* — au declarat că aceasta ar putea constitui cel mai important progres în relațiile Est-Vest de la încheierea, în cursul anului trecut, a acordului pentru sistarea parțială a exploziilor nucleare". La Londra, autoritățile britanice „au întîmpinat cu satisfacție" *(Associated Press)* declarația sovietică și cea americană. „Orice act de acest fel care contribuie la o adevărată încetinire a cursei înarmărilor nucleare este foarte folositor" — a declarat o înaltă oficialitate britanică.

Salutată în cercurile conferinței pentru dezarmare, hotărîrea este apreciată la Geneva în felul următor: „Ceea ce izbește este mai ales consecința morală a acestei triple hotărîri anunțată acum, precum și manifestarea răsunătoare a principiului coexistenței pașnice pe care o reprezintă..."

După declarațiile făcute de reprezentanții sovietic și american, alți membri ai Comitetului celor 18 au salutat măsura adoptată. Ideea comună intervențiilor din ședința de marți este aceea că măsurile luate trebuie să acționeze în direcția dezarmării, favorizînd atmosfera tratativelor de la Geneva. Luînd cuvîntul, delegatul R. P. Romîne a spus printre altele:

„Acest nou pas pe calea deschisă de acordurile realizate anul trecut, nu poate decît să promoveze eforturile îndreptate spre soluționarea problemelor esențiale ale dezarmării și în primul rînd ale dezarmării nucleare, pentru care comitetul nostru trebuie să-și consacre în continuare toate eforturile". El și-a exprimat speranța că aceste importante hotărîri vor fi urmate de alte măsuri concrete de dezarmare.

În comentariile presei internaționale se exprimă ideea că, deși reducerea producției de materiale fisionabile nu slăbește prin sine însăși pericolul unui război nuclear întrucît potențialele nucleare rămîn la cel mai înalt nivel, măsurile adoptate pot contribui la înlesnirea realizării altor acorduri orientate spre dezarmare: „În problemele internaționale, scrie ziarul *Guardian* — cu cît atmosfera este mai caldă cu atît este mai ușor s-o încălzești și mai mult. Aspectul dătător de speranță al declarațiilor de luni constă, bineînțeles, în faptul că ele pot contribui la crearea unei atmosfere în care să se poată încerca învingerea obstacolelor realmente dificile". Din nou se încetățenește în terminologia internațională expresia „metoda exemplului reciproc" sugerînd acțiuni mutuale care să concure spre țelul urmărit — dezarmarea generală și totală. O asemenea metodă nu se poate bucura decît de sprijin și popularitate.

Hotărîrile adoptate în aceste zile la Moscova, Washington și Londra reprezintă continuarea pașilor concreți făcuți spre destinderea încordării internaționale.

N. PĂTRAȘCU

N. S. HRUȘCIOV:

„Guvernul sovietic a adoptat următoarea hotărîre:

1. — Încă de pe acum, să înceteze construcția a două noi mari reactoare atomice pentru producția de plutoniu.
2. — În cursul următorilor cîțiva ani să se reducă substanțial producția de uraniu-235 pentru arma nucleară.
3. — Să fie îndreptate în modul corespunzător mai multe materiale fisionabile pentru folosirea lor în scopuri pașnice —la centralele atomo-electrice, în industrie, agricultură, medicină, pentru realizarea proiectelor tehnico-științifice importante, inclusiv în domeniul desalinării apei marine."

L. JOHNSON:

„Am ordonat o reducere substanțială a producției noastre de uraniu înnobilat, care va fi pusă în aplicare pe o perioadă de patru ani. Ținînd seama de reducerile anterioare, aceasta va însemna o scădere globală a producției de plutoniu de 20 la sută și de uraniu înnobilat de 40 la sută. Aducînd producția la nivelul necesităților, reducem încordarea, menținînd totodată întreaga noastră forță necesară".

A. DOUGLAS-HOME:

„Producția de plutoniu în scopuri militare va lua sfîrșit treptat. Proiectele noastre nu prevăd folosirea nici unei cantități din plutoniu produs de reactoarele noastre civile în programul de armament al Marii Britanii. Astfel, prin politica pe care am adoptat-o și pe care continuăm să o aplicăm, Anglia contribuie pe deplin la inițiativa pe care o iau acum președintele Johnson și domnul Hrușciov".

VIENTIANE

Lovitura de stat

Din Bangkok, *France Presse* transmitea că „potrivit unor surse din apropierea guvernului tailandez, de la Vientiane pare să fi sosit o informație care anunță că în Laos s-a produs o lovitură de stat". Știrea a fost răspîndită vineri în zori. Lovitura de stat a avut loc de abia duminică dimineața, la ora patru.

O juntă militară și-a atribuit denumirea de „comitet revoluționar al armatei naționale" și a proclamat hotărîrea de a-și asuma „răspunderea menținerii ordinii, pentru a rezolva problemele în favoarea poporului".

Locuitorii orașului Vientiane au fost treziți la o oră matinală de concertul armelor automate iar apoi, deschizînd aparatele de radio, au putut asculta comunicatele numerotate cu meticulozitate de autorii lor. Cel de-al zecelea comunicat din serie anunța demisia premierului Suvanna Fumma. Organizatorii loviturii de stat păreau dispuși să-și celebreze victoria, convinși fiind — cel puțin după comunicate — că dețin puterea. Cine erau ei? După *France Presse*, un grup de ofițeri tineri dintre care majoritatea abia au depășit vîrsta de 30 de ani. Conducătorul lor — generalul Kuprasith Abhay — are 32 de ani. Convingerile lor politice îi situează, fără echivoc, la dreapta. Rebelii numărau 70—75 ofițeri din totalul celor o sută care formează efectivul garnizoanei Vientiane.

Lovitura de stat din Laos, învăluită de altfel de o confuzie generată de multe elemente contradictorii, a prilejuit numeroase supoziții. Problema care a preocupat în mod deosebit a fost aceea a legăturilor stabilite de militarii rebeli. Unele agenții apusene subliniază insistent că Fumi Nosavan nu poate fi implicat în pregătirea și desfășurarea loviturii de stat. Rămîne totuși cert faptul că autorii loviturii de la Vientiane îi sînt apropiați din punct de vedere politic.

Măsura în care ei au acționat sau nu din propriu impuls nu poate fi deocamdată verificată. Puținele informații care parvin din Laos nu permit, la ora cînd scriem aceste rînduri, să desprindem concluzii. După 24 de ore se vorbea despre lovitura de stat ca despre o acțiune vizibil ratată. Suvanna Fumma împreună cu Nosavan, însoțiți de o suită din care n-a lipsit liderul loviturii de stat, a efectuat o călătorie la Luang Prabang. („Cercurile autorizate americane consideră încurajator faptul că generalul Fumi Nosavan îl însoțește pe prințul Suvanna Fumma în această misiune" — informează *France Presse*). Convorbirile cu regele au vizat, după cîte se pare, ideea constituirii unui nou guvern de coaliție națională.

După ce agențiile de presă apreciau lovitura de stat ca ratată, telegramele din Vientiane au vădit o schimbare de ton. Potrivit agenției *Associated Press*, Suvanna Fumma continua să se afle marți sub stare de arest. Accesul la primul ministru a fost interzis chiar și reprezentanților copreședinților conferinței de la Geneva pentru Laos — ambasadorii U.R.S.S. și Marii Britanii. Liderul laoțian apărea uneori în balconul reședinței sale, de unde a răspuns la cîteva întrebări ale ziariștilor aflați în stradă. De ce a fost iarăși arestat Suvanna Fumma? Intențiile exacte ale autorilor loviturii de stat nu sînt tocmai lesne de descifrat.

După agenția *Reuter*, Nosavan i-ar fi propus premierului să constituie un guvern compus numai din neutraliști și reprezentanți ai dreptei, excluzînd stînga — Patet Lao. În mod cert, propunerea lui Nosavan se înscrie pe orbita unei politici cu atenție elaborată. Dreapta laoțiană are proaspete în memorie înfrîngerile militare pe care le-a suferit în înfruntarea pe cîmpul de luptă cu forțele unite ale neutraliștilor și Patet Lao. Armistițiul din 1962 și apoi soluțiile adoptate la Geneva pentru normalizarea situației din Laos au dus la crearea unui guvern în care și-au găsit reprezentarea cele trei tendințe politice. Părea, după o lungă perioadă de război civil sîngeros, că Laosul va cunoaște o dezvoltare pașnică, garantată de statutul de neutralitate. „După febra politică din ultimele zile, Vientiane își capătă treptat, treptat aspectul său normal..." — transmitea în acele zile un corespondent al agenției *France Presse*. Normalizarea reală și profundă a întîrziat totuși să se producă. După puține săptămîni de acal-

REFLECTOR

La New York, reprezentanții țărilor neangajate au hotărît să ceară amînarea sesiunii Adunării Generale a O.N.U., care trebuie în principiu să înceapă la 15 septembrie. Această hotărîre este explicată prin deschiderea lucrărilor celei de a doua conferințe a țărilor neangajate la Cairo, la începutul lunii octombrie. Amînarea sesiunii este considerată convenabilă în S.U.A. și Marea Britanie unde vor avea loc alegeri la 3 noiembrie și, respectiv, după 15 octombrie.

■

Revista americană Newsweek afirmă că la conferința primilor miniștri ai țărilor membre ale Commonwealthului, care va avea loc în iulie la Londra, premierul Douglas-Home va propune stabilirea unui „moratoriu al înarmărilor" în Africa. Revista crede că guvernul britanic a și început să facă sondaje pe lîngă guvernele țărilor africane care fac parte din Commonwealth.

■

La începutul săptămînii au început la Sofia convorbirile greco-bulgare pentru rezolvarea litigiilor dintre cele două țări. În cadrul primei ședințe plenare, locțiitorul ministrului afacerilor externe al R. P. Bulgaria, Ivan Popov, a declarat: „Între cele două țări ale noastre nu există probleme ce nu ar putea fi rezolvate dacă cele două părți dau dovadă de bunăvoință". Răspunzînd, Ikonomu-Guras, fost ministru de externe al Greciei, a subliniat: „Vă pot da asigurarea că, de partea noastră, veți întîmpina cea mai mare dorință de înțelegere". Reprezentantul grec a menționat că încununarea cu succes a acestor convorbiri va constitui o nouă dovadă a faptului că coexistența pașnică este nu numai posibilă ci și indispensabilă.

■

La Alger a luat sfîrșit primul congres al Frontului de Eliberare Națională din Algeria.
Ahmed Ben Bella a fost ales, în unanimitate, secretar general al partidului.

■

La Belgrad își desfășoară lucrările cel de-al V-lea Congres al sindicatelor din R.S.F. Iugoslavia.
Congresul a fost salutat de delegați ai sindicatelor dintr-o serie de țări. În numele C.C.S. din R. P. Română, tov. Martin Isac, președintele C.C.S., a transmis congresului un călduros salut.

Armandino Rodriguez Armada, care în procesul înscenat lui Julian Grimau a fost avocatul acestuia, a anunțat că intenționează să ceară anularea sentinței pronunțate de tribunalul militar, care în aprilie 1963 l-a condamnat la moarte pe patriotul spaniol.

■

Vizita pe care o întreprinde în Anglia o delegație sovietică în frunte cu ministrul aviației Dementiev are drept scop adoptarea unor măsuri complete în vederea unei mai strînse colaborări între U.R.S.S. și Marea Britanie în domeniul aviației. Sunday Times scrie că se vor discuta acorduri în ce privește achiziționarea de către fiecare din părți de material aviatic, schimburi de experți în domeniul aeronauticii, permisiunea acordată unor linii aeriene britanice de a folosi aeroporturi sovietice etc.

■

Măsurile antiinflaționiste anunțate mai demult de guvernul italian au căpătat putere de lege. În unele domenii, relatează săptămînalul britanic The Economist, ele au dat rezultate însă, „în mod descurajator, comerțul exterior al Italiei a înregistrat în luna ianuarie un mare deficit echivalînd cu aproximativ 300 000 000 lire sterline, ceea ce constituie un record pentru o singură lună". „Guvernul ia acum în considerare noi măsuri, cum ar fi scutirea de impozite, condiții mai favorabile pentru acordarea de credite, și pentru stimularea exporturilor — scrie mai departe revista. Devalorizarea lirei a fost respinsă atît de cercurile de afaceri cît și de guvern ca fiind o măsură nerecomandabilă în contextul economic al Italiei și primejdioasă din punct de vedere social și politic. Se consideră că singura soluție pe termen lung pentru problemele comerțului Italiei stă în sporirea productivității. Toate celelalte măsuri sînt paliative..."

■

Poate obosit după activitatea depusă în ultima vreme, guvernatorul statului Guanabara, Carlos Lacerda, a părăsit miercuri Brazilia. El va vizita Europa, Africa și Statele Unite. În cursul acestei călătorii, care pare să aibă un caracter neoficial, Lacerda va vizita Franța, Italia, Grecia și alte țări. Guvernatorul nu a indicat în mod concret decît unul din obiectivele călătoriei sale (surprinzător și acesta): el dorește să asiste la inaugurarea barajului de la Assuan. Probabil că Lacerda dorește să-și afirme interesul pentru activitățile constructive.

mie, încordarea s-a resimțit iarăși la Vientiane. Colaborarea celor trei forțe politice laoțiene se vădea anevoioasă, neîncrederea creînd obstacole în găsirea unui limbaj comun. Pașii înainte existau, dar erau mici, pași de pitic. Problemele esențiale, legate de dezvoltarea politică și economică, rămîneau în stadiul unor proiecte ce suscitau interminabile discuții. Trecutul, firește, nu putea fi șters cu buretele. Mai ales că exista și prezentul. Ce se întîmplase? Dreapta laoțiană își schimbase tactica, dar nu și obiectivele. Ea își întemeia calculele pe faptul că neutraliștii nu reprezintă un grup politic omogen, că în rîndurile lor acționează tendințe uneori aflate în neconcordanță. Intenția dreptei a fost de a izola gruparea neutralistă de stînga laoțiană, de a șubrezi și lichida alianța celor două forțe. Acțiunea ultrareacționarilor s-a desfășurat pe două planuri. Mai întîi un șir de atentate au pus capăt vieții unor lideri neutraliști care înclinau spre stînga. Primul atentat — Quinim Folsena, ministrul de externe în guvernul de coaliție. Într-o noapte de aprilie, pe cînd se întorcea de la o recepție oferită de rege, Folsena a fost ucis în curtea locuinței sale. Climatul politic laoțian a cunoscut o bruscă înrăutățire. Paralel cu o campanie teroristă pusă pe seama unui fanatism imposibil de controlat, s-au înregistrat o serie de dezertări ciudate din armata lui Nosavan. Ofițeri de toate gradele treceau la neutraliști. Deseori, cu subordonații lor și întregul echipament. Curînd, compoziția trupelor neutraliste a cunoscut modificări substanțiale. „Dezertorii" deveniseră extrem de numeroși și împînzeau posturile de comandă, statele majore, dețineau poziții-cheie. Neutraliștii de dată recentă au trecut la acțiuni directe împotriva formațiilor comandate de neutraliști cu ferme convingeri progresiste, într-o încercare de a ocupa Valea Ulcioarelor. Planul a eșuat, dar un mare semn de întrebare avea să plutească asupra viitorului șubredului guvern de coaliție. Repetatele abuzuri săvîrșite de reprezentanții dreptei la Vientiane împiedicau activitatea normală a ministerelor. Miniștrii reprezentînd Patet Lao s-au retras în zona controlată de trupele lor. Înrăutățirea situației s-a exprimat în ciocniri destul de violente, dar oprite la timp pentru a nu degenera în ostilități pe scară națională. Eforturile pentru a bara drumul primejdios către care se îndreptau evenimentele au avut drept rezultat un statu-quo plin de dificultăți. În ajunul loviturii de stat, o întîlnire tripartită în Valea Ulcioarelor între Suvanna Fumma, Sufanuvong și Fumi Nosavan avea să se soldeze cu o nereușită. Deprimat, Suvanna Fumma amenința cu demisia. După cîteva ore a intervenit lovitura de stat...

Tabloul politic laoțian este întrucîtva modificat în raport cu momentul armistițiului. Neutraliștii sînt divizați, relațiile lor cu Patet Lao au slăbit, iar prin aceasta cîmpul de manevră al dreptei s-a lărgit. Poate de aici provine calculul ce a condus la organizarea loviturii de stat. Dreapta însă nu poate acapara singură puterea. (Ea a încercat să-și întărească pozițiile externe prin recente contacte cu diriguitorii de la Saigon).

Marile puteri cărora acordurile de la Geneva le-au atribuit responsabilități privind menținerea păcii în Laos au dat dovadă de unanimitate în repudierea promptă a loviturii de stat. Se apreciază că activitatea lor hotărîtă a îngrădit posibilitățile de acțiune ale grupului rebel.

Din Londra, agenția *France Presse* transmite că „guvernul britanic a înfierat oficial lovitura de stat". R. A. Butler, ministrul britanic al afacerilor externe, a anunțat că i-a transmis colegului său sovietic A. A. Gromîko un mesaj privind evenimentele din Laos. Punctul de vedere al U.R.S.S. a fost exprimat într-o declarație TASS care sublinia că „guvernul sovietic condamnă acțiunile forțelor reacționare urmărind zădărnicirea acordurilor de la Geneva și a rezolvării pașnice a problemei laoțiene" și „sprijină guvernul de coaliție al Laosului în frunte cu prințul Suvanna Fumma și eforturile ce se depun pentru realizarea păcii și concilierii naționale în țară pe baza acordurilor de la Geneva". De asemenea, la indicația președintelui Johnson, secretarul de stat adjunct William Bundy a sosit la Vientiane pentru a constata la fața locului mersul evenimentelor.

Consultările dintre marile puteri vizează găsirea unei soluții pașnice care să normalizeze situația și să creeze climatul necesar îndeplinirii acordurilor de la Geneva.

După ce știrile apreciau că lovitura de stat din Laos ar trebui trecută la capitolul naufragiilor politice, relatările privind detențiunea lui Suvanna Fumma au ridicat noi întrebări, momentan fără răspuns. Nota de confuzie de la Vientiane s-a accentuat. De aici, posibilitatea unor evoluții acum neprevizibile.

Eugeniu OBREA

PARIS

Ecourile unui discurs

La mijlocul săptămînii trecute, posturile de radio și televiziune franceze au retransmis o scurtă cuvîntare a președintelui Republicii, de Gaulle, reprezentînd o trecere în revistă a situației economice a Franței în ultimii ani. Președintele a afirmat că politica dusă de regimul său în cei aproape șase ani de la instalare a urmărit „dezvoltarea Franței", considerînd că în aceasta rezidă „condiția independenței, forței și influenței franceze". Referindu-se la date statistice oficiale, el a arătat că — chiar dacă se ține seama de devalorizarea relativă a monedei franceze și de creșterea prețurilor înregistrate în ultimii ani, — se poate vorbi de sporirea puterii de cumpărare a salariilor. „Dacă deducem din totalul sporului veniturilor publice sumele necesare pentru investiții, pentru achitarea datoriilor naționale, care erau apăsătoare, pentru asigurarea unei rezerve de aur și devize, și dacă ținem seama și de creșterea populației Franței — se spunea în cuvîntarea șefului statului — nivelul de trai al francezilor a crescut. În perioada dintre 1958 și sfîrșitul anului 1963, nivelul de trai a crescut cu 21 la sută, adică în medie cu 4 la sută anual". Vorbitorul a examinat, de asemenea pe baza cifrelor oficiale, situația diferitelor categorii de salariați, afirmînd că ea s-a îmbunătățit și că „oricare ar fi fost creșterea prețurilor în acest interval, s-a înregistrat o sporire a puterii de cumpărare efective".

În esență, președintele Republicii și-a afirmat intenția de a continua politica economică de pînă acum în toate capitolele ei principale. El a apreciat că nu există altă soluție, întrucît orice modificare ar expune economia țării primejdiei inflației. Cea mai mare parte a alocuțiunii a fost de fapt consacrată discutării acestei primejdii și a felului în care, dacă s-ar permite inflației să se concretizeze, viața economică și politică a Franței s-ar dezorganiza complet. Aceasta, a adăugat președintele, cu atît mai mult cu cît „Piața comună, care instaurează între cele șase țări membre o stare de concurență continuă, nu ar putea integra multă vreme o economie franceză în cadrul căreia ar acționa inflația, dezechilibrînd balanța de conturi, de schimburi și de plăți".

Pe de altă parte, președintele Republicii a afirmat că nu intenționează în nici un fel să renunțe la două din capitolele bugetare împotriva cărora a menționat că se formulează critici acerbe: creditele pentru constituirea unei „forțe de șoc atomice" franceze și pentru finanțarea programului de ajutor pentru străinătate. Pentru a face față acestor cheltuieli, și pentru a răspunde revendicărilor prezentate de sindicatele salariaților, el a declarat că „este necesară o politică de venituri, care să comporte un ansamblu de măsuri coerente, integrate în planul de dezvoltare națională, și în nici un caz dispoziții grăbite și discordante, adoptate în salturi, în ramuri separate ale economiei, la întîmplare, după presiuni sau după contingențe fragmentare. Legea epocii în care trăim, — se spunea în alocuțiunea șefului statului — nu mai este lupta permanentă și sistematică de interese, ci organizarea solidarității economice și sociale".

Cuvîntarea a fost oarecum neașteptată și în primele comentarii pe marginea ei s-a exprimat mai ales surpriza în legătură cu faptul că președintele de Gaulle a vorbit de data aceasta parcă pentru a se justifica. „Discursul președintelui de Gaulle a fost, pentru prima dată de la instaurarea sa la putere, un discurs defensiv. De Gaulle a încercat, declarîndu-se autosatisfăcut, să-și justifice politica, spunea Gaston Defferre, lider al partidului socialist, care după cum se știe intenționează să se prezinte ca adversar al lui de Gaulle la viitoarele alegeri prezidențiale. Ajunge o singură privire în jur, a adăugat el, pentru a ne da seama că reușita invocată de șeful statului este considerată de către toți cei interesați ca cel puțin insuficientă".

În același timp, un lider al unei grupări situate mult la dreapta partidului socialist, René Pleven, (independent), remarca același lucru: „Am fost surprins de faptul că alocuțiunea generalului de Gaulle lasă în ansamblu impresia de a fi fost o măsură de defensivă".

Dincolo de remarcile formulate în ce privește tonul general al discursului, observatorii politici și economici au căutat să interpreteze ceea ce se desprinde din declarațiile șefului statului. Evident, toată lumea a remarcat că această cuvîntare a intenționat să exprime hotărîrea de a continua neschimbată politica de pînă acum. Totodată, numeroase comentarii și aprecieri vizează faptul că

președintele nu a vorbit concret de măsurile pentru combaterea pericolului de inflație. „În timp ce partidul gaullist U.N.R. și majoritatea guvernamentală aplaudă de pe acum succesul planului de stabilizare — scrie ziarul *Le Monde* — opoziția reproșează guvernului faptul că se referă mai mult la efectele și nu la cauzele răului semnalat." Sînt discutate, de asemenea, numeroasele cifre citate de vorbitor, și oratorul este acuzat chiar că ar fi prezentat „o imagine deformată" a situației. În acest sens, reprezentanții marilor centrale sindicale au făcut declarații în care își exprimă dezacordul total cu afirmațiile șefului statului și cu îndemnurile sale la „solidaritate economică și socială". În numele conducerii Confederației Franceze a Muncitorilor Creștini, secretarul general adjunct, Laurent Lucas, a spus: „Sîntem tot atît de dornici ca și oficialitățile să menținem stabilitatea prețurilor, însă așteptăm din partea președintelui de Gaulle să ne vorbească și despre profiturile, supraprofiturile și plusvaloarea încasate de diferite cercuri și despre a căror stabilizare nu se vorbește de loc. Sîntem îndemnați la o politică mai judicioasă a veniturilor? În primul rînd însă am vrea să vedem că se asigură ameliorarea situației celor mai defavorizați astăzi". O declarație asemănătoare a făcut și secretarul centralei sindicale Force Ouvrière, Veillon: „Se vorbește mult mai puțin de beneficiile încasate de anumite cercuri, de speculații, precum și de reformele de structură care se impun pentru a se ajunge la stabilizarea reală a monedei și a prețurilor...".

Același fruntaș sindical a atras atenția asupra unui aspect pe care l-au subliniat și ziarele: „Procentajele, a spus el, au exact valoarea pe care vrem să le-o dăm. Ceea ce trebuie spus cînd se citează asemenea procente este faptul că chiar cu un spor de 25 la sută al salariului lor în timp de cinci ani, muncitorii mai vechi rămîn încă foarte cu mult sub minimul vital". Sub titlul „Elocvența cifrelor", ziarul *Le Monde* scrie că președintele de Gaulle „a dorit să arate numai atuurile de care dispune" și că, de altfel, unele cifre invocate de el în cuvîntarea sa sînt contestate. (Conducătorul uneia din organizațiile sindicale ale muncitorilor agricoli, F.N.S.E.A., Bruel, a făcut o declarație în care pune sub semnul întrebării cifra de 5 la sută citată de de Gaulle ca reprezentînd ritmul de creștere a veniturilor agricultorilor francezi în decursul ultimilor cinci ani). „Oricum, se spune în articolul citat mai sus din *Le Monde*, dacă vorbim prea mult de medii și procente, riscăm să uităm că tocmai categoriile cele mai defavorizate, muncitorii de pe treptele cele mai de jos ale scării salariilor și mai ales cei cu familii numeroase, și-au văzut nivelul de trai crescînd în măsura cea mai mică în această perioadă dintre 1958 și 1963".

Au fost formulate critici la fel de hotărîte, ca și în trecut, față de intenția declarată în cuvîntarea șefului statului, de a nu se renunța la creditele costisitoare pentru arma atomică franceză. Nu numai reprezentanții cercurilor de stînga, ci și ziare care susțin în esență politica „afirmării personalității Franței", condamnă această intenție. Astfel, *Le Monde* sub semnătura lui Sirius (pseudonim sub care scrie redactorul șef al ziarului, *Beuve-Méry*) spunea a doua zi după cuvîntare: „Suportabile astăzi la rigoare, cheltuielile angajate pentru imensa forță de șoc vor apăsa cu fiecare an mai greu asupra economiei țării".

Îndată după retransmiterea cuvîntării, șeful statului francez s-a internat, fără nici un fel de publicitate, într-un spital parizian, unde a doua zi dimineață a suferit o intervenție chirurgicală. Buletinele medicale afirmă că situația pacientului este absolut satisfăcătoare și că nu există nici un motiv de îngrijorare, iar ziarele arată că șeful statului își va putea relua activitatea oficială în cîteva săptămîni. Pînă atunci, unele din atribuțiile președintelui au fost preluate de primul ministru Pompidou și nu, așa cum prevede Constituția, de către cel de-al doilea personaj important al statului, președintele Senatului, Gaston Monnerville. Acesta din urmă este un adversar politic al lui de Gaulle și președintele Republicii nu și-a ascuns niciodată intenția de a-i limita cît mai mult atribuțiile.

Paul CHARRIER

Paris, 21 aprilie

LONDRA

Sancțiuni economice

În timp ce în Rhodesia de sud evenimentele se precipită către o criză, la Londra, săptămîna trecută avea loc o conferință internațională pentru elaborarea măsurilor practice care ar putea avea o influență decisivă asupra vecinului sudic al Rhodesiei de sud, Republica Sud-Africană. Aceste măsuri ar trebui, de asemenea, să aibă repercusiuni asupra întregii probleme a relațiilor dintre oamenii de rase diferite de pe continentul african.

După patru zile de discuții intense și după ce experții în domeniul economiei și dreptului internațional au prezentat rapoarte documentate și bine argumentate, conferința internațională pentru adoptarea unor sancțiuni economice împotriva Africii de sud a recomandat boicotarea totală a comerțului cu această țară de către toate țările lumii pînă cînd politica de apartheid — segregație rasială — a guvernului Verwoerd va fi părăsită.

Importanța conferinței ar putea fi apreciată și în funcție de delegațiile participante — reprezentanți oficiali a 30 de țări, precum și șefi ai misiunilor diplomatice la O.N.U., ca și participarea oficială a Comitetului special al O.N.U. care se ocupă cu politica apartheidului, în frunte cu Diallo Telli, reprezentantul permanent al Guineei la Organizația Națiunilor Unite.

Conferința a primit, de asemenea, mesaje speciale de la șefi de guverne ca de pildă primul ministru al Indiei, Nehru, și premierul Kenyei, Jomo Kenyatta.

„Guvernul Indiei — se spune în mesajul lui Nehru, speră că hotărîrile conferinței dv. vor duce la o recunoaștere mai deplină de către guvernele și popoarele lumii a faptului că practicile nefaste ale discriminării rasiale constituie nu numai o insultă la adresa personalității umane, ci și o amenințare pentru pacea și înțelegerea între țări".

„Nimeni nu poate avea conștiința liniștită în Africa, și de fapt nimeni nu poate fi liniștit în nici o parte a lumii, atîta vreme cît libertățile elementare le sînt refuzate unor cetățeni pașnici din cauza culorii pielei lor. Apartheidul constituie un afront adus civilizației" — se spune în mesajul lui Kenyatta.

Subliniind legăturile care există între problema Africii de sud și problema Rhodesiei de sud, conferința a adoptat în unanimitate, în sesiunea ei finală, o rezoluție prin care se condamnă arestarea lui Joshua Nkomo, liderul partidului popular al unității africane, Zimbabwe, și a colaboratorilor acestuia, arestare ordonată de noul prim-ministru al Rhodesiei de sud, Ian Smith.

La Londra, observatorii sînt în general de acord că demisia lui Winston Field și instalarea lui Smith în funcția de prim-ministru al Rhodesiei de sud nu fac decît să grăbească o confruntare directă între guvernul britanic și liderii rasiști albi din Rhodesia de sud.

De fapt, pentru prima dată unele ziare folosesc termenul „ultra" utilizat în trecut numai pentru a-i desemna pe colonialiștii extremiști din Algeria. Există indicii că problema Rhodesiei de sud ar putea deveni o „problemă algeriană a Angliei".

Ian Smith, în etate de 49 de ani, a declarat că nu este dispus să vadă instaurat un regim al majorității africane în Rhodesia de sud atîta vreme cît trăiește el. Este cel de-al patrulea prim-ministru european succesiv care încearcă să reprime cu forța majoritatea africană din Rhodesia de sud. El a respins chiar o cerere a liderului opoziției, Edgar Whitehead, de a convoca din nou Parlamentul pretinzînd că,

Charlie Chaplin a împlinit 75 de ani. Pentru a nu fi asaltat de admiratori și fotografi, el a plecat, împreună cu soția lui, în secret, la Milano, unde... l-au întîmpinat admiratorii și fotografii.

din moment ce el deține majoritatea în acest Parlament, nu vede nici un motiv pentru a-l reuni înainte de termen.

În timp ce Conferința internațională de la Londra se apropie de sfîrșit, la sediul Camerei Comunelor a Marii Britanii, George Nyandoro, secretar general al partidului prezidat de Nkomo, declara în fața unui grup de deputați și de ziariști că este imperios necesar ca guvernul britanic să suspende Constituția în Rhodesia de sud, pentru a-i împiedica astfel pe membrii guvernului colonialiștilor albi să declanșeze o baie de sînge.

El a afirmat că răspunderea pentru arestarea lui Nkomo și a colaboratorilor acestuia revine guvernului britanic, ca urmare a „refuzului persistent al guvernului de a traduce în viață rezoluțiile O.N.U. cerînd o conferință constituțională care să pună capăt actualei încordări și situații explozive".

Liderii africani, a declarat Nyandoro, se tem că guvernul lui Smith ar putea încerca să adopte o declarație unilaterală de independență. În această ordine de idei, ziarul *Times* remarcă: „Înlocuirea lui Field de către Smith n-ar avea nici un sens dacă în realitate, în spatele acestei măsuri, nu s-ar ascunde dorința de a proclama independența... Concluzia care ne vine involuntar în minte, ținînd seama de intensificarea manifestărilor grupurilor de dreapta din Rhodesia de sud, este că domnul Smith se pregătește să revoce Constituția și să declare țara sa independentă în mod unilateral".

În continuare, ziarul scria că grupurile de dreapta ar putea ajunge „să considere că au în primul ministru Smith un conducător care, într-o situație excepțională, ar putea risca totul pe o singură carte".

La Londra se fac speculații în legătură cu viitoarele acțiuni ale lui Smith, însă toată lumea este de acord asupra faptului că oricare ar fi aceste acțiuni, ele se vor dovedi deosebit de neplăcute pentru guvernul britanic. Acesta din urmă ar putea încerca să oblige Rhodesia de sud să ia parte la conferința primilor miniștri ai țărilor Commonwealthului care va avea loc în iulie.

Pe de altă parte, s-ar putea ca Smith să proclame independența pe neașteptate înainte de alegeri, și aceasta în speranța că eventualele contramăsuri britanice ar putea fi sabotate de aripa de dreapta a deputaților partidului conservator care se opun fățiș încercărilor guvernului britanic de a-i reprima pe ultrareacționarii albi din Rhodesia de sud.

Surse din partidul conservator au lăsat să se înțeleagă chiar că premierul Smith ar putea încheia o alianță cu Republica Sud-Africană, sau ar putea cere chiar o fuziune. Se pare însă că acest lucru nu ar fi acceptabil pentru guvernul sud-african, deoarece acesta nu dorește — sau chiar se teme de-a dreptul — să aducă alți 3 000 000 de africani sub dominația lui.

Și cu aceasta ne reîntoarcem la conferința pentru elaborarea sancțiunilor.

S-a formulat recomandarea ca programul de sancțiuni să fie sprijinit activ de Marea Britanie și S.U.A. — și această recomandare a fost criticată — deși ar fi necesar sprijinul tuturor statelor pentru a împiedica Africa de sud să găsească diferite căi pentru a-și exercita mai departe comerțul.

Experții au atras atenția conferinței asupra faptului că economia sud-africană este deosebit de vulnerabilă față de sancțiunile economice. De exemplu, din produsele chimice folosite în această republică 38 la sută sînt importate, și de asemenea provin din import 43 la sută din mașinile unelte și mijloacele de transport, și 52 la sută din produsele petrolifere și carbonifere.

Pe de altă parte, comerțul mondial total depinde doar în foarte mică măsură de relațiile cu Republica Sud-Africană. O politică de sancțiuni colective împotriva acestei țări ar avea doar efecte neînsemnate asupra economiei țărilor, luate în parte. Un economist britanic, profesorul G. Worswick, a declarat că pentru importatorii britanici n-ar fi nici o dificultate să găsească alte surse pentru produsele pe care le importă acum din Republica Sud-Africană. Excepții ar face poate diamantele. „Diamantele nu sînt ușor de înlocuit și s-ar putea ca povara sancțiunilor să se răsfrîngă mai ales asupra celor care se gîndesc să-și cumpere tiare", a remarcat el cu un umor sec (tiara este o coroniță împodobită cu diamante purtată de doamnele cu titluri nobiliare, cum ar fi ducesele sau marchizele, în ocaziile cînd se recomandă o ținută de gală).

Un lucru care ar putea fi mai greu înlocuit dacă s-ar suspenda comerțul cu R.S.A., a spus mai departe profesorul Worswick, ar fi venitul de pe urma investițiilor plasate în Africa de sud, investiții care se ridică la aproximativ 60 milioane lire sterline. „Dacă Marea Britanie ar acționa în mod unilateral și apoi ar încerca să facă față problemelor balanței de plăți care ar decurge de aici fără să găsească mijloacele cele mai bune, a spus el, rezultatul ar putea fi un sacrificiu de 2.5 la sută din produsul național. Însă dacă s-ar duce o politică optimă, dacă toate țările ar acționa unitar, pierderea generală ar fi imperceptibilă, mai ales pentru economiile acelor țări care se dezvoltă într-un ritm rațional".

Vorbitorul a subliniat că Anglia, în cazul că va sprijini sancțiunile, ar putea exercita o mare influență, cerînd ca ele să ia forma unei operații combinate în care efectele negative să se dovedească pînă la urmă de mici proporții.

Deși unii participanți la conferință au susținut că politica de apartheid poate fi înlăturată doar prin sancțiuni impuse din afară, în recomandările finale se sublinia că „țelul urmărit de sancțiuni este înlăturarea sprijinului economic acordat apartheidului, astfel încît poporul sud-african să poată modifica această politică". Deși conferința s-a desfășurat în mare parte în ședințe închise, se pare că acest punct de vedere a fost susținut mai ales de către cei direct implicați în lupta antirasistă din Africa de sud.

Răspunzînd celor care se tem că sancțiunile ar lovi în populația sud-africană, la conferință s-a subliniat că tocmai aceasta a cerut aplicarea lor, deoarece consideră că, o dată lipsit de ajutor din afară, guvernul Verwoerd ar putea fi mai ușor răsturnat sau politica sa ar putea fi modificată.

Delegații se înapoiază acum în patrie pentru a prezenta recomandările conferinței propriilor lor organizații sau, în cazul delegațiilor oficiale, guvernelor respective.

Desigur că toate rapoartele concrete, detaliate, toate statisticile și argumentele prezentate de delegați în cele patru zile și nopți de lucru intens, cît a durat conferința, își vor exercita influența atunci cînd vor fi luate noi măsuri pentru a traduce în viață rezoluția Consiliului de Securitate care a cerut în decembrie trecut să se suspende livrările de arme pentru Africa de sud, precum și atunci cînd O.N.U. va lua în considerare vreo decizie pentru a impune sancțiuni totale.

John GRITTEN

Londra, 21 aprilie

Obiectivul conferinței

La 16 aprilie, sir Alec Douglas-Home a anunțat în Camera Comunelor că în iulie va avea loc la Londra o conferință a primilor miniștri ai Commonwealthului. Data precisă nu a fost stabilită.

Afirmînd că ordinea de zi a unor asemenea conferințe nu este niciodată discutată în mod public, primul ministru a evitat să răspundă direct la întrebări care urmăreau să descopere dacă el intenționează să ridice în fața conducătorilor Commonwealthului problema viitorului Rhodesiei de sud.

Obiectivul conferinței, a spus sir Alec, va fi discutarea problemelor internaționale, dezvoltarea economică a Commonwealthului și „alte probleme largi". Referindu-se în mod vizibil la Rhodesia de sud, el a spus: „Nu pot spune în actualul stadiu în ce măsură vor fi discutate probleme amănunțite ale aparteneței la Commonwealth".

Observatorii din Londra sînt de părere că va fi imposibil să se mențină problema Rhodesiei de sud în afara ordinii de zi din cauza interesului direct al mai multor țări africane membre ale Commonwealthului. Aceasta este poate problema cea mai explozivă ce se pune Commonwealthului.

Nu s-a trimis o invitație la conferință Rhodesiei de sud, colonie cu autoguvernare care a asistat la întrunirile anterioare cel puțin în calitate de observatoare.

Guvernul britanic examinează ce trebuie să facă dacă Rhodesia de sud precipită o criză declarîndu-se în mod unilateral independentă. Un asemenea pas ar denota că minoritatea albă este hotărîtă să încerce să-și mențină la infinit stăpînirea asupra majorității africane.

Se așteaptă ca majoritatea celor 19 țări membre ale Commonwealthului să fie reprezentate prin șefii de guverne. Se consideră însă improbabilă sosirea președintelui Zanzibarului, Abeid Karume. Se așteaptă ca această țară să fie reprezentată de ministrul afacerilor externe, Șeik Abdul Rahman Mohammed, sau de un alt ministru zanzibarez cu tendințe de stînga.

Pe lîngă Marea Britanie, Commonwealthul este format din Canada, Australia, Noua Zeelandă, India, Pakistan, Ceylon, Ghana, Nigeria, Kenya, Tanganika, Zanzibar, Sierra Leone, Uganda, Cipru, Malayezia, Trinidad și Tobago, Jamaica.

După cum se așteaptă, Nyassalandul urmează să obțină independența la 6 iulie, exact la timp pentru ca dr. H. K. Banda s-o reprezinte la conferința Commonwealthului. Se relatează că dr. Banda face parte dintre conducătorii din Commonwealth care insistă ca Marea Britanie să ia măsuri energice de represalii dacă Rhodesia de sud acționează în mod unilateral.

Acest lucru este considerat mai probabil de la înlocuirea recentă a lui Winston Field de către Ian D. Smith în funcția de prim-ministru al guvernului coloniei, format exclusiv din albi.

Sydney GRUSON

(Din New York Herald Tribune)

WASHINGTON

Noi dispute pe o temă veche

Periodic, în Statele Unite, reizbucnește, în forme diverse, disputa în jurul bunei sau proastei dotări a forțelor armate. Uneori, cauzele discordiei sînt exclusiv interne — așa cum s-a întîmplat cu cîțiva ani în urmă, cînd comandanții de prim rang ai flotei, armatei terestre și aviației, în dorința de a obține mărirea alocațiilor militare destinate propriului lor domeniu, se acuzau reciproc de ineficiență și de pretenții excesive. Alteori ea reflectă o ciocnire de opinii într-o problemă internațională. În august 1963, adversarii interzicerii experiențelor nucleare au redeschis zgomotos discuția despre nivelul înarmărilor atomice în S.U.A. în comparație cu Uniunea Sovietică. Atunci, generalul Curtis LeMay, șeful statului major al forțelor aeriene, a criticat, în fața Comisiei senatoriale pentru afacerile externe, tratatul referitor la interzicerea parțială a experiențelor, susținînd că ar putea periclita securitatea Statelor Unite. El a fost sprijinit de generalul Thomas Power, comandantul dispozitivului numit „Strategic Air Command". Nefiind chemat să depună în fața Comisiei senatoriale, Power a folosit prilejul prezenței sale la lucrările unui subcomitet oarecare al Senatului pentru a exprima, cu și mai multă tărie decît LeMay, un punct de vedere asemănător cu al acestuia. De altfel, Power este autorul unei lucrări intitulate „Design for survival", (Program de supraviețuire), în care combate ceea ce el numește „linia de slăbiciune" a Casei Albe în materie de înarmări și de experiențe atomice. Cartea este gata din 1959, dar n-a apărut încă, întrucît Pentagonul interzice tipărirea ei. Ea va putea fi citită după luna noiembrie, cînd autorul ei, trecînd în retragere, va ieși de sub autoritatea Departamentului Apărării.

Din august și pînă acum, LeMay și Power au tăcut, pentru ca, dintr-o dată, să reînceapă cu și mai mare violență polemica cu guvernul. De data aceasta ei obiectează, în principiu, împotriva accentului pus pe înzestrarea cu rachete, în dauna construirii de bombardiere. Este, la prima vedere, o problemă de tehnică militară asupra căreia opiniile pot fi împărțite. Dar ziarele americane atrag atenția asupra unei coincidențe ciudate: mai există un general de aviație care se situează pe aceeași poziție. Este însă un general în rezervă și se numește Barry Goldwater.

Noua controversă a fost deschisă de el. Aceasta s-a întîmplat la 9 ianuarie, cînd senatorul care aspiră la președinție a susținut că rachetele americane nu oferă o adevărată securitate. Secretarul apărării McNamara a declarat deîndată că afirmația lui Goldwater este „complet eronată, irresponsabilă din punct de vedere politic și dăunătoare pentru securitatea națională". Această punere la punct nu l-a împiedicat pe Goldwater să repete, cu diverse prilejuri, aceeași idee. Curtis LeMay și Power n-au făcut decît să i se alăture. *New York Herald Tribune* observa că LeMay și Goldwater au folosit termeni aproape identici pentru a acuza Pentagonul de ineficiență. LeMay a făcut depoziții la sfîrșitul lunii februarie în fața unei comisii a Congresului, dar conținutul lor a fost dezvăluit abia zilele trecute. Aproape concomitent cu publicarea unei părți a stenogramei dezbaterii la care a participat LeMay la 14 aprilie a apărut o broșură semnată de Goldwater și intitulată „Strategia apărării în epoca spațială". Senatorul scrie din nou că „Statele Unite nu pot să-și pună întreaga încredere în sistemele de rachete" și că „din 1961 nu a fost introdusă nici o armă nouă".

A doua zi se afla că amiralul Mac Donald a combătut în fața Congresului planurile, atribuite de el lui McNamara, de a limita numărul de vase port-avion. Toate acestea, relatează agenția D.P.A., „i-au determinat pe observatorii politici să caute trăsătura de unire, cu dedesubt conservator, între comandanții supremi, Congres și senatorul Goldwater". Se apreciază că o problemă în aparență exclusiv militară a fost abordată cu un obiectiv electoral precis: discreditarea politicii militare a guvernului. *New York Herald Tribune* scrie cu iritare că „platforma electorală este forul cel mai prost ales cu putință pentru o asemenea dezbatere". Dezbaterea a început de fapt din clipa în care oficialitățile militare au replicat, publicînd documente din care reiese că Statele Unite nu și-au încetinit nici o clipă ritmul înarmărilor de toate felurile. Comisia pentru alocări a Camerei Reprezentanților a întocmit un raport în care, precizînd că „este înclinată să fie de acord" cu McNamara în problema rachetelor, recomandă atribuirea unor fonduri de 46 785 867 000 dolari în anul fiscal care începe la 1 iulie „pentru menținerea în continuare a celui mai puternic aparat militar din istoria de timp de pace a Statelor Unite". McNamara, răspunzînd altei acuzații a lui Goldwater, a făcut cunoscut cîte tipuri noi de material militar au intrat în dotarea armatei americane în ultimii 3 ani. În sfîrșit, președintele Johnson, solicitat de un ziarist să-și exprime părerea în legătură cu declarațiile contradictorii referitoare la forța militară a S.U.A., a ținut să precizeze: „În fiecare din ultimii trei ani noi am cheltuit cu cîte aproximativ 6 miliarde de dolari mai mult pentru bugetul militar decît în ultimul an al administrației Eisenhower, iar anul acesta cheltuim cu 8 miliarde de dolari mai mult".

Din toate acestea, comentatorii americani trag o primă concluzie: republicanii de dreapta și militariștii au izbutit să deplaseze discuția pe terenul lor. Pledoariile partizanilor administrației se adresează în fond acelei părți a corpului electoral care poate fi sensibilă la argumentația LeMay-Goldwater.

Ștefan CORNU

Marina suedeză a lansat, de curînd, motonava Belos, special amenajată pentru salvări submarine. De pe bord se poate lansa un clopot etanș, care servește ca bază pentru scufundători.

BRUXELLES

Jumătăți de acorduri

La capătul întîlnirilor succesive ale Consiliului ministerial al Pieței comune (cei șase) și Uniunii Europei occidentale (cei șapte), se poate constata că s-au făcut pași spre „integrarea" financiară a Pieței comune, dar au continuat divergențele privitoare la stabilirea prețului cerealelor, ceea ce amînă din nou crearea Pieței comune agricole inițiată „în principiu" în decembrie 1963 și creează obstacole în momentul pregătirii rundei Kennedy.

Preocuparea față de tendințele inflaționiste din economia vest-europeană s-a manifestat atît la fiecare partener, cît și în ansamblul Pieței comune. Inflația — scria Pierre Drouin în *Le Monde* — „domină conjunctura Pieței comune de șase luni și desigur că anumiți membri ar fi mai puțin molipsiți de ea dacă frontierele nu ar fi devenit, pe măsura dezvoltării prevederilor tratatului de la Roma, de o extremă porozitate".

Enumerarea măsurilor adoptate sau preconizate de fiecare țară membră a Pieței comune reflectă seriozitatea cu care este privită evoluția situației. În *Italia* au fost sporite impozitele directe și indirecte asupra benzinei, automobilelor, acțiunilor, veniturilor marilor companii și s-au prevăzut sancțiuni severe pentru contribuabilii care ar încerca să exporte capitaluri în mod ilicit în străinătate. În *Olanda* a fost majorată, la începutul anului 1964, taxa scontului, a fost înăsprit regimul fiscal pentru investițiile industriale, a fost sporit impozitul pe țigări și pe carburanți. În *Belgia* au fost reduse cheltuielile pentru investițiile publice și a fost limitat dreptul băncilor de a acorda credite. În *Germania occidentală* — unde simptomele inflației nu au apărut încă, dar s-au exprimat temeri de „molipsire" — a fost limitată sporirea cheltuielilor bugetare și a fost instituit un control strict asupra cheltuielilor laenderelor, a fost încetinit ritmul cheltuielilor publice destinate construcțiilor, s-a creat un impozit special asupra veniturilor realizate de străinii care au investit capital în economia vest-germană. În sfîrșit, în *Franța*, unde s-au împlinit șase luni de la intrarea în vigoare a „planului de stabilizare" — definit de președintele de Gaulle în cuvîntarea sa radiotelevizată de joi seara ca „ansamblul de măsuri privind prețurile, remunerațiile, creditul, cheltuielile publice și bugetul" — activitatea economică a guvernului este consacrată în mare măsură luptei antiinflaționiste. În cuvîntarea amintită, președintele de Gaulle a avertizat asupra primejdiei inflației, susținînd că aplicarea planului de stabilizare este cu atît mai necesară „cu cît Piața comună — care instaurează între cei șase o concurență constantă — nu ar putea încorpora mult timp o economie franceză a cărei inflație ar sfărîma balanța conturilor, balanța schimburilor și balanța de plăți".

Măsurile enumerate au fost aplicate separat de statele din C.E.E., deși comisia Hallstein a elaborat un plan de ansamblu pentru întreaga Piață comună, aprobat parțial de miniștrii de finanțe. Aplicarea în fiecare țară membră a Pieței comune a unor măsuri proprii exprimă nu numai îngrijorarea guvernelor respective în fața tendințelor inflaționiste, dar și o oarecare neîncredere în măsurile comune. Eficiența măsurilor adoptate săptămîna trecută de Consiliul ministerial al Pieței comune — adică instituirea unui control asupra creditelor, limitarea cheltuielilor bugetare și, dacă se va considera necesar, aplicarea unor noi impozite etc. — va putea fi verificată abia ulterior.

Marjolin, vicepreședintele Consiliului Pieței comune, care și-a legat numele de planul antiinflaționist (așa cum celălalt vicepreședinte, Mansholt, și-a legat numele de planul integrării agricole), n-a ezitat să-și exprime „dezamăgirea" față de caracterul limitat al măsurilor comune adoptate în vederea combaterii inflației. În această ordine de idei, se cuvine să amintim că planul antiinflaționist al Pieței comune a fost „retușat". Reprezentanții Italiei, de pildă, au impus înlăturarea pasajului în care Comisia Pieței comune îi reproșa indirect că s-a adresat Statelor Unite pentru obținerea unui împrumut, în loc să facă apel la partenerii din Piața comună pentru a-și consolida finanțele șubrezite. Reprezentanții Olandei au cerut precizări suplimentare, iar cei ai Germaniei occidentale au refuzat să amîne scăderea de impozite prevăzută să intre în vigoare în ianuarie 1965. Aceste acțiuni au diminuat forța măsurilor preconizate de Comisia Pieței comune, cu atît mai mult cu cît statele membre urmează să informeze Comisia în termen de două luni în legătură cu aplicarea măsurilor antiinflaționiste. Manifestările de neîncredere între parteneri au fost semnalate de *Financial Times*: „Germanii în special, care se tem că inflația din Italia ar putea deveni contagioasă, vor să fie siguri că măsurile recomandate vor fi într-adevăr aplicate". Observatorii consideră că precauția este justificată, deoarece organismele de coordonare vor începe să lucreze abia ulterior.

Încercările de coordonare a politicii financiare s-au concretizat totodată în constituirea unor organisme noi: Comitetul economic însărcinat cu evaluarea previziunilor asupra economiei Pieței comune în ansamblu; Comitetul politic bugetar, a cărui sarcină ar consta în examinarea bugetelor celor șase state, înainte de a fi supuse parlamentelor respective spre aprobare; Comitetul guvernatorilor celor șase bănci naționale; precum și instituirea unui sistem de consultări prealabile în legătură cu orice modificare a parității de schimb a monedei și oricare măsură privind politica monetară. Organismelor nou create le este evident hărăzită soarta de a armoniza ceea ce n-au izbutit miniștrii în domeniul politicii financiare.

Compromisul realizat în problemele financiare nu a fost însoțit de o soluție similară pentru Piața comună agricolă, deși termenul-limită anunțat la lansarea celui de-al doilea plan Mansholt era 15 aprilie. După ce guvernul R. F. Germane a făcut cunoscut — înainte de întrunirea de la Bruxelles — că nu va consimți într-un viitor previzibil să-și modifice prețul la cereale, a urmat între ministrul agriculturii vest-german, Schwartz, și ministrul francez al agriculturii, Pisani, un dialog semnificativ. Ministrul vest-german și-a exprimat nemulțumirea pentru faptul că partenerului francez „îi face plăcere" să scoată în evidență caracterul contradictoriu al poziției adoptate de guvernul R. F. Germane, care se pronunță pentru liberalizarea cît mai largă a schimbului de produse industriale, dar refuză să ia în considerare aplicarea măsurilor de liberalizare a schimburilor agricole chiar și

Singură în jurul lumii

Pe aeroportul din Columbus (Ohio), a aterizat sîmbăta trecută o avionetă cu un singur loc. Din carlingă a sărit sprintenă pe pămînt o femeie. Aceasta era Jerrie Mock, în vîrstă de 38 de ani și mamă a trei copii care, pentru prima oară în istoria aviației, a reușit să facă singură ocolul lumii.

Plecată la 19 martie de pe același aeroport, Jerrie Mock a parcurs o distanță de 36 800 km, cu escale în Bermude, Azore, Casablanca, Tripoli, Cairo, Dharan, în Arabia Saudită, Pakistan, India, Tailanda, Filipine, Insulele Guam, Wake și Hawai. „A fost o călătorie minunată — a declarat ea la sosire celor 200 de ziariști care i-au venit în întîmpinare. Cel mai dificil lucru pentru mine a fost să rămîn trează în cursul etapei Honolulu-Oakland (California) care a durat peste 17 ore".

Descriind peripețiile zborului, Jerrie Mock a spus, printre altele: „Nu mi-a fost niciodată frică. Nici măcar în cursul uraganului extrem de puternic care a zguduit micul meu avion Cessna între Casablanca și Tunis".

Interesant este faptul că zborul a fost rezultatul unei prinsori. Într-o seară, Jerrie s-a plîns soțului ei că se plictisește și acesta, în glumă, i-a sugerat să se distreze făcînd o croazieră în jurul lumii. Aviatoarea a hotărît să primească provocarea și a pornit, într-adevăr, în această călătorie.

în cadrul Pieței comune. Ministrul vest-german a declarat că „ar fi înțelept" să se păstreze regula unanimității în adoptarea hotărîrilor în Consiliul ministerial al Pieței comune, chiar după trecerea la a treia etapă, cînd barierele vamale ar fi aproape desființate, atunci cînd urmează să fie stabilit prețul cerealelor. „Ce ar deveni tratatul de la Roma — replica Pisani — dacă fiecare stat ar cere să fie scutit de obligații în domeniul pe care-l consideră jenant?" Ministrul vest-german a pus noi „condiții prealabile", cum ar fi, de pildă, cererea de a se examina politica transporturilor, înainte de a se stabili un preț unic la cereale, adăugînd că „nu este deloc urgent" ca prețul cerealelor să fie stabilit dintr-o dată, pentru ca să se poată trece la negocierile din cadrul rundei Kennedy.

Divergențele în problemele agricole, asupra cărora cei șase miniștri ai agriculturii vor reveni la 29 aprilie, s-au extins asupra poziției față de runda Kennedy, deci asupra relațiilor cu terțe țări. „Negocierile tarifare, a spus Schwartz, vor fi lungi, și multe alte probleme rămîn de rezolvat înaintea celor privitoare la agricultură".

Dar, în ciuda dezorientării ce planează asupra evoluției apropiatelor negocieri tarifare, la Bruxelles s-a manifestat tendința de a salva aparențele, așa cum reiese din impunerea doleanței ca delegațiile la sesiunea G.A.T.T., ce va începe la 4 mai la Geneva, să fie conduse de către miniștri ai țărilor interesate. Ministrilor nu li se vor prezenta însă dosarele pregătite pentru a constitui baza negocierilor finale, ci, după participarea lor la deschiderea oficială a rundei Kennedy, experții vor relua discuțiile exact din punctul mort în care au fost părăsite în confruntările preliminarii. „Franța — scria *Le Monde* — a remarcat că americanii și europenii sînt încă departe de un acord asupra metodelor de negociere în legătură cu produsele agricole, că în problema disparităților la produsele industriale divergențele persistă, că n-a fost elaborat un studiu aprofundat asupra obstacolelor netarifare legate de schimburile economice și nu a fost alcătuită încă o listă de excepții (adică de produse care nu urmează să fie supuse scăderii tarifelor vamale)... Indiferent dacă este sau nu vorba de un război al nervilor, de partea franceză se manifestă tendința de a minimaliza însemnătatea întîlnirii G.A.T.T., arătîndu-se că negocierile vor fi de lungă durată și că nu este nevoie ca totul să fie soluționat în cîteva săptămîni; un anumit grad de pesimism a devenit o modă de cînd Herter a amintit în termeni prea puțin diplomatici poziția țării sale".

Ar mai putea fi amintite două elemente: ministrul francez al industriei, Bokanowski, a reluat, într-o cuvîntare rostită zilele trecute, teza necesității de a se consolida Piața comună înainte de a se îngădui dărîmarea zidurilor înconjurătoare, iar înalți demnitari americani au prezis o durată de doi ani negocierilor tarifare care urmează să înceapă la Geneva în cadrul G.A.T.T.

Z. FLOREA

Runda Kennedy nu va începe prea curînd

Oficialitățile Pieței comune au recunoscut că tratativele internaționale denumite runda Kennedy vor începe numai în mod formal la 4 mai. Tratativele propriu-zise nu vor putea fi începute cu acest prilej din cauza dificultăților de ordin tehnic în ce privește pregătirea măsurilor de reducere a tarifelor vamale. Lucrul acesta a fost anunțat la o reuniune a reprezentanților celor 6 țări membre ale Pieței comune și Marii Britanii, în cadrul căreia Jean Rey (Belgia), membru al comisiei de la Bruxelles însărcinat cu relațiile externe, a prezentat miniștrilor un raport cu privire la situația pregătirilor conferinței care urmează să înceapă la Geneva.

Rey și-a exprimat părerea că întrunirea din mai nu ar trebui să încerce să dezbată toate problemele litigioase pe care personalitățile oficiale nu au fost în măsură să le rezolve. După toate probabilitățile, a spus el, această întrunire va fi mai degrabă o formalitate solemnă decît un prilej de a începe tratativele propriu-zise.

De mult timp, de fapt, atît experții britanici cît și reprezentanții altor părți la tratative au recunoscut că pregătirile au ajuns într-o măsură atît de mare în impas încît nu era de așteptat ca tratativele în adevăratul înțeles al cuvîntului să poată începe la timp. Însă recunoașterea pe care o cuprinde declarația citată mai sus constituie primul prilej în care Piața comună — pînă acum foarte optimistă în ceea ce privește conferința propusă — recunoaște în mod public eșecul speranțelor sale.

(Din Times)

GENEVA

Comisia economică O.N.U. pentru Europa

Palatul Națiunilor din Geneva găzduiește o a treia reuniune internațională: este vorba despre cea de-a XIX-a sesiune plenară a Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa, la care participă și o delegație a R.P.R. condusă de Mircea Malița, adjunct al ministrului afacerilor externe. Sesiunea anuală a acestei comisii capătă în primăvara aceasta semnificația unei completări pe scară regională la cele două conferințe care au loc, de asemenea, în Palatul Națiunilor. C.E.E. (a nu se confunda cu Communauté Économique Européene — Piața comună) este una din cele mai vechi comisii ale Organizației Națiunilor Unite. Înființată în 1947, ea a jucat în esență un rol pozitiv în promovarea cooperării economice — pe plan european — între Est și Vest.

Acest lucru reiese și din studiul elaborat pe baza rezoluției „15 ani de activitate a C.E.E.", din inițiativa delegației țării noastre și care va fi publicat în curînd în forma sa definitivă. Ordinea de zi a sesiunii a XIX-a prevede dezbaterea raportului (al cărui conținut este deja cunoscut) privitor la situația economică a Europei în 1963. Conform tradiției, raportul urmărește în capitole separate economia țărilor occidentale și aceea a țărilor socialiste. În analiza economiei țărilor socialiste reîntîlnim aprecieri pozitive privitoare la economia țării noastre. Se bucură în acest sens de atenția studiului creșterea constantă a comerțului exterior, precum și ritmul ridicat de creștere a economiei românești în ansamblu. În ce privește economia țărilor occidentale, studiul apreciază că nivelul producției a fost aproximativ egal cu cel din 1962 (an pe care economiștii occidentali îl consideră satisfăcător). Totuși, raportul constată o încetinire a ritmului creșterii producției industriale în țările membre ale Pieței comune, precum și o presiune accentuată a fenomenelor inflaționiste — discutată la recenta întrunire la nivel ministerial de la Bruxelles.

Ordinea de zi mai prevede și dezbateri în legătură cu activitatea C.E.E. în ultimul an. Dezbaterile se vor desfășura în două etape, urmărind mai întîi activitatea organismelor subsidiare (punctul 3 al ordinei de zi), pentru ca apoi să se concentreze asupra „activității de ansamblu a Comisiei" (punctul 4 al ordinei de zi); aici sînt expuse de obicei pozițiile de principiu ale delegațiilor. Intervențiile vor urmări degajarea principalelor probleme care stau în fața C.E.E., precum și indicarea metodelor și mijloacelor adecvate pentru soluționarea acestor probleme.

Va urma o discuție asupra modului în care au fost îndeplinite rezoluțiile adoptate anterior în probleme de interes

În timpul grevei medicilor din Bruxelles: familiile bolnavilor în fața spitalului militar, unde au fost admiși numeroși pacienți civili, în stare gravă

general. Vor fi analizate 20 de rapoarte ale secretariatului C.E.E., între care acelea privitoare la utilizarea rațională a resurselor hidraulice în Europa, la elaborarea planurilor pe termen lung ale organismelor subsidiare C.E.E. și la studierea tendințelor și perspectivelor pieței produselor chimice.

Această din urmă problemă a fost adusă în discuție, la sesiunea de anul trecut, de către delegația romînă; ulterior, în cadrul unei anchete, o serie de țări membre ale C.E.E. s-au declarat interesate în organizarea unui astfel de studiu. În cursul discuțiilor de luni, 20 aprilie, analiza deosebit de convingătoare făcută acestei probleme de către reprezentantul romîn, I. Ionașcu, a avut un ecou larg în cadrul celorlalte delegații, care în intervențiile lor au subliniat caracterul constructiv al poziției și activității R.P.R. în acest domeniu.

Pe lîngă rapoartele cu un caracter mai degrabă tehnic, vor fi prezentate în fața actualei sesiuni a Comisiei și unele cu implicații mai largi cum ar fi acelea care vor analiza activitatea grupului special pentru studierea problemelor comerțului între Est și Vest, punerea în aplicare a declarației privind utilizarea în scopuri pașnice a mijloacelor și resurselor eliberate prin dezarmare, precum și contribuția C.E.E. la pregătirea Conferinței O.N.U. pentru Comerț și Dezvoltare.

În problemele comerțului și dezvoltării, C.E.E. poate juca un rol extrem de însemnat, ținînd seama de faptul că această comisie regională grupează țări dintre cele mai dezvoltate din punct de vedere economic și tehnic, țări care dau aproximativ cinci șesimi din producția industrială mondială și peste jumătate din producția agricolă. Comisia a acordat importanța cuvenită Conferinței pentru Comerț și Dezvoltare; C.E.E. a oferit Conferinței, spre documentare, zece studii voluminoase tratînd probleme de bază ale comerțului internațional. Este de așteptat ca participarea C.E.E. la îndeplinirea inițiativelor care se vor bucura de aprobarea Conferinței, să fie și mai substanțială, pe măsura posibilităților reale.

În același timp, problema conversiunii în scopuri pașnice a resurselor economice eliberate prin dezarmare a început să fie studiată din ce în ce mai concret. Din raportul care va fi prezentat la sesiune rezultă că secretariatul C.E.E. și-a înscris în planul de lucru studierea implicațiilor economico-sociale ale demobilizării în Europa. Se așteaptă ca, în urma dezbaterilor pe marginea raportului, să fie formulate recomandări concrete a căror aplicare practică să se efectueze sub egida Comisiei.

Căutînd soluții constructive în aceste probleme, Comisia Economică O.N.U. pentru Europa poate aduce contribuții utile la progresul celor două mari conferințe. Succesele sesiunii C.E.E. în problemele de interes general care sînt comerțul Est-Vest, sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare și soluționarea problemelor economice legate de dezarmare, nu ar rămîne fără ecou în celelalte săli de lucru ale Palatului Națiunilor.

D. MICULESCU

Geneva, 20 aprilie

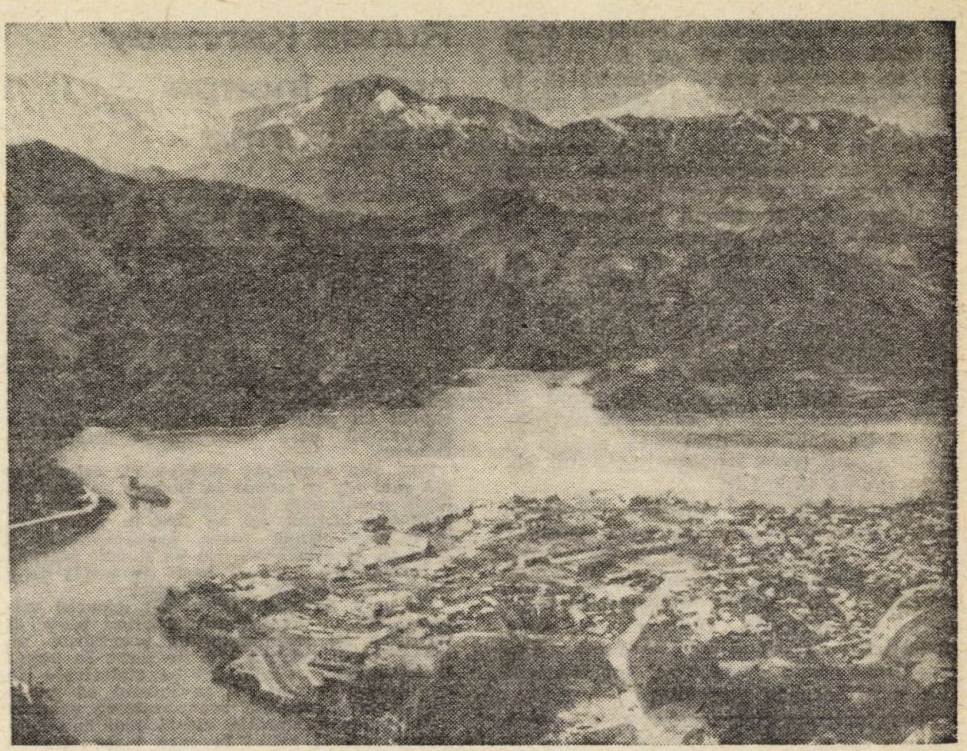

Vedere panoramică a lacului artificial Sagami pe care se vor desfășura întrecerile de canoe, în cadrul Jocurilor Olimpice de la Tokio. Circumferința lui este de 30 km, 2 400 metri de la est la vest și 600 metri de la nord la sud. Muntele alb este faimosul Fujiyama.

Întîlnirea miniștrilor de externe din țările nordice

În zilele de 13 și 14 aprilie a avut loc la Copenhaga o întîlnire a miniștrilor afacerilor externe din țările nordice. Ea se înscrie pe linia întîlnirilor care au loc de două ori pe an pentru ca miniștrii de externe să se informeze și să se consulte în principalele probleme internaționale și de interes comun pentru țările nordice. Au participat: Per Haekkerup (Danemarca), Jaakko Hallama (Finlanda), Gudmundur I. Gudmundsson (Islanda), Halvard Lange (Norvegia) și Torsten Nilsson (Suedia).

Din comunicatul dat publicității reiese că, de data aceasta, s-au discutat problema dezarmării, problema folosirii forțelor O.N.U. în rezolvarea conflictelor internaționale (participarea țărilor nordice la forțele O.N.U. din Cipru) și problema politicii de apartheid din Republica Sud-Africană.

În ceea ce privește dezarmarea, analizînd evoluția lucrărilor conferinței de la Geneva, miniștrii de externe ai țărilor nordice „consideră că trebuie acordată o atenție deosebită acelor măsuri parțiale de dezarmare în care interesele părților sînt atît de apropiate încît fac posibilă realizarea unui acord" și că „aceasta ar contribui la crearea încrederii reciproce care este premisa unor progrese mai substanțiale în domeniul dezarmării".

În problema forțelor O.N.U., comunicatul constată că „miniștrii de externe au confirmat sprijinul dat de țările nordice pentru activitatea O.N.U. de menținere a păcii" și că ei „au subliniat însemnătatea faptului că această organizație mondială poate folosi forțe O.N.U. ca o contribuție la rezolvarea conflictelor internaționale".

Cu privire la politica de apartheid din Republica Sud-Africană, miniștrii țărilor nordice și-au exprimat profunda îngrijorare față de refuzul permanent al guvernului sud-african de a colabora cu O.N.U. Ei s-au alăturat chemărilor repetate adresate guvernului sud-african de a se abține de la executarea condamnărilor la moarte pe care le-a anunțat și de a elibera pe deținuții politici.

I. D.

NICOSIA

Activitatea mediatorului

Discuții utile. Aceasta a fost concluzia principală a mediatorului O.N.U. după vizita făcută la Ankara. Reintors la Nicosia, el a manifestat optimism privind posibilitatea îndeplinirii mandatului ce i-a fost încredințat, atrăgînd însă atenția că părțile interesate în problema cipriotă continuă să se plaseze pe poziții diferite. Aprecierile lui Tuomioja ar putea fi, într-o oarecare măsură, generatoare de speranță. Cu atît mai mult cu cît, la Ankara, într-un comunicat oficial, se afirma: „Întrevederile s-au desfășurat într-o atmosferă de mare și cordială sinceritate și au prilejuit un util schimb de vederi. Mediatorul a exprimat președintelui consiliului satisfacția și mulțumirile sale pentru explicațiile extrem de sincere care i-au fost date. Președintele consiliului turc a răspuns adresînd mediatorului urările cele mai sincere pentru reușita misiunii sale". Optimismului sugerat de declarații i se adaugă și cel motivat de unele fapte. Ne referim la acordul încheiat de comandantul forțelor O.N.U. din Cipru cu președintele Makarios și vicepreședintele Kuciuk referitor la neutralizarea unei porțiuni a capitalei țării. Comentatorii occidentali apreciază înțelegerea drept un prim succes al O.N.U.-ului în efor-

turile de restabilire a ordinei și reducerea încordării pe insulă.

Dacă de-a lungul „liniei verzi" care separă cele două comunități, la Nicosia, s-au creat, sau au început să fie create, unele condiții pentru o viitoare reducere a încordării, dacă unele întrevederi diplomatice au fost estimate ca fiind utile, enumerarea factorilor încurajatori nu ar mai putea continua. Pe insulă, și în afara ei, relațiile dintre comunități și cele dintre părțile direct implicate în conflict evoluează încă într-un mod nesatisfăcător. Faptul îngreunează serios misiunea lui Tuomioja care, finalmente, ar trebui să reunească părțile interesate în jurul mesei tratativelor.

Iată însă că la Nicosia ciprioții turci au revenit, la un moment dat, asupra acordului privind zona neutralizată; dezacordul s-a produs nu asupra principiului propriu-zis, ci în legătură cu modalitățile îndepărtării fortificațiilor și barajelor ridicate. Întrucît acordul nu a fost încheiat între reprezentanții celor două comunități, ci între cei ai „căștilor albastre" și fiecare dintre comunități, reiese că misiunea O.N.U. este destul de grea datorită incertitudinii care se ivește în privința îndeplinirii acordurilor parțiale încheiate. În același timp, nu pot fi de bun augur nici acțiunile întreprinse de elemente ale celor două comunități pentru întărirea pozițiilor lor fortificate de-a lungul „liniei verzi" în afara orașului Nicosia. Același lucru se poate spune și despre refuzul unor conducători ai comunității turce de a îndeplini cererile forțelor O.N.U. privitoare la evacuarea unor poziții întărite.

Misiunea mediatorului O.N.U. ar fi fost considerabil înlesnită, dacă el ar fi trebuit să se rezume numai la armonizarea punctelor de vedere ale reprezentanților celor două comunități. În actualele condiții, însă, se pare că lucrul acesta nu e cu putință întrucît aceștia își coordonează politica cu cea a unor guverne străine, iar relațiile dintre Grecia și Turcia s-au deteriorat vizibil. Apreciind actualele raporturi greco-turce, ziarul *Le Monde* scria: „Suspendarea convenției turco-grecești privitoare la vize, măsurile adoptate împotriva coloniei grecești din Istanbul și a patriarhatului ecumenic din Phanar, declarația generalului Gürsel potrivit căreia «prietenia turco-greacă este moartă», totul arată că relațiile dintre Ankara și Atena au ajuns la punctul de ruptură, punînd astfel în pericol coeziunea Pactului Atlantic din care fac parte cele două state". Potrivit agențiilor occidentale, din surse autorizate ateniene s-a declarat că Grecia nu va lua inițiativa ruperii relațiilor diplomatice cu Turcia — deși de partea greacă ar exista motive pentru întreprinderea acestui pas — și că inițiativa unei asemenea acțiuni ar fi lăsată în seama Ankarei, dacă ar dori-o.

Întreaga problemă pare, în momentul de față, grevată de noile cereri turcești privind scindarea insulei. În timp ce Tuomioja se afla la Ankara, cotidianul turc *Milliyet* afirma că un sistem federal bazat pe o separare geografică și autonomie locală ar constitui pentru Turcia o soluție potrivită și realistă. În aceeași perioadă, radioul turc a reluat argumentele avansate de ziaristul Toker, ginerele premierului Inönü, într-un săptămînal din Ankara, și în care se subliniază că actuala „linie verde" trebuie să devină noua frontieră turco-greacă.

Presa occidentală se referă pe larg la comentariile din ultimele zile ale ziarelor turcești în care sînt criticate cu violență unele state din N.A.T.O., și mai cu seamă S.U.A., pentru faptul că nu ar acorda sprijin cererilor turcești. În legătură cu aceasta s-au făcut diferite afirmații privind o „revizuire tragică" a politicii externe turce și a atitudinii față de Pactul Atlantic. Chiar dacă în momentul de față este prematur orice pronostic în legătură cu o eventuală schimbare a orientării politicii externe turce, poate fi reținută opinia celor mai mulți observatori occidentali, potrivit căreia în orice caz Turcia își pune întrebări cu privire la politica sa externă și evoluția viitoare a crizei cipriote care va decide atitudinea sa în viitor.

În cadrul acestor parametri politici, se desfășoară activitatea mediatorului O.N.U. Complexitatea problemelor existente indică dificultățile sarcinii ce i-a fost încredințată. Opinia publică a reținut cu interes informația ziarului grecesc *To Vima* privind faptul că dl Tuomioja va veni la Atena, după vizita la Ankara, cu o propunere de organizare a unor contacte directe între părțile implicate. Întrucît afirmații asemănătoare, dezmințite imediat, s-au mai făcut și în trecut, nu se poate ști cît sînt de întemeiate.

În tot acest noian de elemente contradictorii — timizi pași pozitivi împletiți cu acțiuni opuse — este greu de apreciat dacă se va putea ajunge la o soluție în termenul fixat pentru prezența forțelor O.N.U. în Cipru.

Eugen PHOEBUS

Comoara premierului Sarit

De la moartea sa în decembrie trecut, ca urmare a mai multor boli și a unei vieți prea îmbelșugate, cadavrul dîrzului premier Sarit Thanarat s-a odihnit ghemuit într-o urnă de aur în formă de pagodă. Săptămîna trecută, la sfîrșitul perioadei de doliu de 100 de zile, rămășițele lui Sarit au fost incinerate în cadrul unei ceremonii complicate, la care au asistat regele Bhumibol, regina Sirikit, guvernul, corpul diplomatic, precum și o fanfară funerară purtînd căști ascuțite și nenumărați preoți budiști cu umbrele, dar în timp ce fumul funeraliilor sale se ridica deasupra orașului Bangkok, presa publica de zor știri picante despre tranzacțiile lui financiare și despre viața lui personală.

Zvonurile au început luna trecută, cînd fiul cel mai mare al lui Sarit, maiorul Setha Thanarat, a cerut ca tribunalele să-l numească executorul testamentar al tatălui său. Setha a declarat că mama sa vitregă, Thanpuying Vichitra Thanarat, o femeie frumoasă de vreo 30 de ani, a subevaluat în mod deliberat bunurile lui Sarit la suma de 650 000 de dolari, și a ascuns pentru propriul ei uz milioane de dolari în numerar, bijuterii și acte de proprietate asupra unor pămînturi. Presa, pe care Sarit o ținuse sub un puternic control în tot cursul domniei lui, a căutat cu plăcere prin documente și a descoperit că Sarit deținuse în întregime sau sub formă de participări o societate pe acțiuni, o fabrică de bere, 51 de automobile și vreo 30 de proprietăți funciare, dintre care pe cele mai multe le împărțise unui număr de 10 sau mai multe „neveste minore". Pînă în prezent, ziarele au publicat numele a 100 de femei care speră astfel să cîștige o parte din bunurile lui.

Aceste povești au pus într-o situație penibilă guvernul succesorului și vechiului prieten intim al lui Sarit, generalul Thanom Kittakachon, care a numit un comitet format din 5 persoane pentru a ancheta acuzațiile. Criticii afirmă că Sarit și-a însușit 12 milioane de dolari din cîștigurile de la loteria națională și i-a depus la bancă sub diferite pseudonime. Nimeni nu neagă că banii au dispărut, dar pînă în prezent nu există dovezi că Sarit a folosit majoritatea sumelor pentru el însuși. „Modul său neortodox de a trata finanțele", spun apărătorii lui, a fost consecința faptului că Adunarea Națională a Tailandei, care lucrează încet, a amînat adesea aprobarea cererilor bugetare; ca urmare, Sarit a folosit fondurile secrete pentru acțiuni de spionaj și pentru diferite măsuri politice pe care dorea să le realizeze în grabă.

(Din revista TIME)

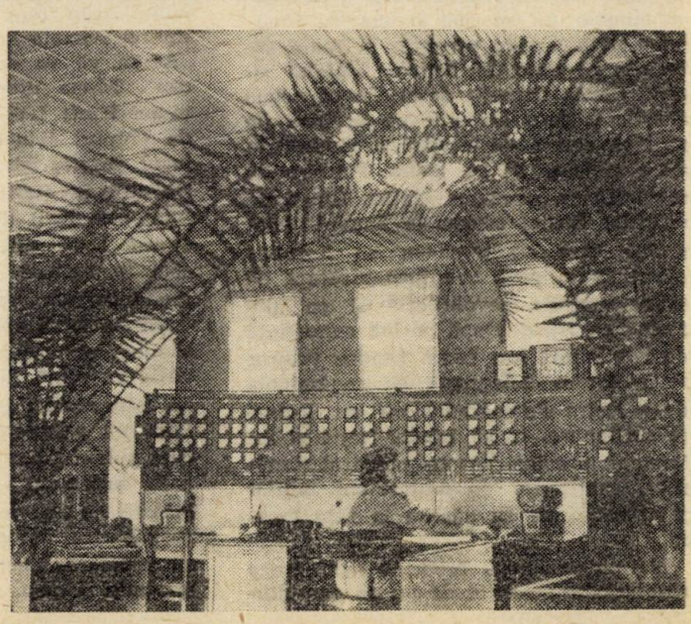

La Angren în R. S. S Uzbekă s-a construit una din cele mai mari termocentrale din Asia Centrală, care a început să lucreze cu toată capacitatea (600 000 kilowați).

În fotografie se vede sala tabloului de comandă al termocentralei.

aniversarea naşterii lui V. I. LENIN

amintiri

Aceste însemnări aparţin publicistului american A. R. WILLIAMS (1883—1962). Ele au fost scrise în ultimele luni ale vieţii sale.

Memoria este un lucru ciudat. Uităm cu desăvîrşire unele evenimente şi discuţii. Dar îmi amintesc cu absolută precizie toate întîlnirile şi convorbirile cu Lenin. Poate că unele date sînt omise, dar cuvintele lui Lenin, gesturile sale caracteristice, mişcările sale impetuoase, felul său, lipsit de grabă, de a vorbi, toate acestea s-au întipărit pînă în cele mai mici amănunte în memoria mea.

Era în februarie 1918. Armatele germane începuseră ofensiva şi se apropiaseră de porţile Petrogradului. Şi astăzi încă dăinuie în urechile mele urletul obsedant al sirenei. De atunci mi s-a întîmplat nu o dată să mai aud urletul sirenei, de pildă la Barcelona. Dar în Petrogradul din zilele acelea vuietul sirenei era dens, alarmant. Presiunea maşinii militare germane ameninţa să zdrobească Piterul roşu muncitoresc, periclita însăşi revoluţia.

Îmi amintesc că sirena urla prelung şi multă vreme, atît de multă vreme încît nimeni nu se mai îndoia de realitatea pericolului: revoluţia şi toate cuceririle ei erau în pericol. Vuietul sirenei dădea limpede de înţeles că prima chestiune care se pune pe ordinea de zi este aceea de a găsi o modalitate de a rezista, de a apăra Petrogradul revoluţionar, cauza revoluţiei. Din toate colţurile Rusiei soseau la Smolnîi telegrame care se terminau cu lozinca: „Vom apăra pînă la ultima picătură de sînge capitala revoluţiei!" şi cu alte asemenea fraze. După ce luă cunoştinţă de conţinutul lor, Lenin trimise tuturor sovietelor o telegramă cu rugămintea de a apăra Petrogradul nu cu lozinci revoluţionare, ci să trimită trupe şi informaţii precise despre numărul tunurilor, cantităţile de echipament militar şi alimente ce se găseau la faţa locului.

Nu puteam uita propriile mele fraze revoluţionare rostite de pe un car blindat la manejul Mihailovski (în timpul ţarului acolo se afla Academia de cavalerie) cu două luni mai înainte, la 1 ianuarie 1918.

Iată cum se întîmplaseră lucrurile. De pe carul blindat cu pricina abia coborîse Lenin şi, în tăcerea ce se lăsase, Podvoiski, care prezida mitingul, le-a spus voluntarilor (era primul detaşament al tinerei Armate Roşii ce pleca pe front): „Acum vă va vorbi un tovarăş american". M-am urcat pe carul blindat şi m-am trezit faţă în faţă cu o mulţime de chipuri întunecate, îngrămădite în jurul carelor blindate mari ce stăteau înşiruite pe arena uriaşă. Feţele nu erau luminate decît de flăcările torţelor. Şi atunci l-am auzit pe Lenin spunînd: „Nu face nimic. Vorbiţi englezeşte. Cu îngăduinţa dv., voi traduce eu".

Mi-am auzit vocea, care parcă nu era a mea, răspunzînd cu tărie: „Nu, voi vorbi rusește". Evenimentul pentru care ne adunaserăm îmi solicita tot curajul. Dacă tot prinsesem curaj să ţin un discurs într-o limbă nouă pentru mine, pe care încercam s-o învăţ de vreo jumătate de an, voiam să nu mă fac de ruşine. Nu puteam să mă mulţumesc cu repetarea unor lozinci îndeobşte cunoscute. Voiam să spun celor ce mă ascultau că dacă situaţia va deveni critică, eu însumi mă voi înrola voluntar în Armata Roşie. Dar în momentul culminant al discursului meu m-am poticnit, căutînd cuvîntul trebuincios. Lenin îmi aruncă o privire. În ochii săi au apărut lumini jucăuşe. „Ce cuvînt căutaţi?" — mă întrebă el. „Să mă înrolez" — îmi şuflă el, cînd i-am spus care era ideea pe care voiam să o exprim.

N-au trecut nici două luni şi s-a şi creat „situaţia critică" — acest lucru era neîndoielnic. Mi-am spus că trebuie să-mi ţin făgăduiala dată ostaşilor roşii voluntari, în manej. Sosise timpul să mă înrolez în rîndurile Armatei Roşii.

Trebuie să spun că în ziua aceea, aproape la două luni după discursul pe care-l ţinusem în manej, nici nu-mi trecea prin cap să caut să mă întîlnesc cu Lenin. Tot ce s-a petrecut mai departe e o pură întîmplare. Despre această întîlnire neaşteptată cu Lenin vreau să le vorbesc cititorilor.

Ferm hotărît să-mi ţin făgăduiala solemnă, m-am dus la Smolnîi. Cînd m-am pomenit înăuntru, n-am ştiut încotro s-o apuc. Ultima oară fusesem la Smolnîi cu cîteva luni înainte şi acum nu mă mai puteam orienta în acest labirint de săli şi coridoare...

Nu-mi amintesc exact cum m-am pomenit în fața cabinetului lui Lenin. M-am trezit literalmente proiectat înăuntru în clipa în care cineva ieșea. Am intrat glonț în cabinet unde Lenin, care, pesemne, îl condusese pe vizitator pînă la ușă, se întorcea la biroul său. Lenin s-a întors către mine, firește întrucîtva derutat de incursiunea năvalnică a vizitatorului ce apăruse fără să fie anunțat. Vă puteți închipui în ce postură stupidă m-am pomenit.

Eram gata să intru în pămînt de rușine și după ce am spus dintr-o suflare că am venit să mă înrolez în Armata Roșie m-am fîstîcit și mai mult. Într-adevăr, ce s-ar fi întîmplat dacă fiecare voluntar, înainte de a se înrola în Armata Roșie, s-ar fi năpustit în cabinet la Lenin pentru a-i face cunoscută intenția sa.

Altul în locul lui Lenin ar fi spus „Nu face să vă alarmați. Nu-i nevoie să vă obosiți, oricum ne vom strădui să evităm războiul" și alte cuvinte asemănătoare, pentru a-mi tempera zelul belicos. Dar Lenin n-a făcut așa. Nu era în obiceiul său de a vorbi cu cineva pe un ton protector, condescendent. Cu oricine care ar fi vrut să vorbească cu el despre lucruri serioase, Lenin vorbea întotdeauna serios, de la egal la egal. Știam acest lucru. Dar mă simțeam foarte stingherit.

Pentru a-mi da răgaz să-mi revin, Lenin începu să-mi spună că el crede în sprijinul internațional al oamenilor muncii, dar că acest sprijin nu poate fi acordat imediat, în timp ce amenințarea provenind din partea armatelor germane are un caracter nemijlocit. Probabil că Lenin voia să-mi afle părerea în această chestiune, deoarece îl interesa întotdeauna părerea interlocutorului, oricine ar fi fost el și oricare ar fi fost tema discutată. Apoi Lenin începu să spună că nu este logic ca o viață să fie sacrificată de dragul revoluției, dacă sacrificiul este un scop în sine. Mai bine e să trăiești pentru revoluție. Să reziști și să supraviețuiești. Iată care este adevăratul țel. Dacă toți ar pieri pentru revoluție, împreună cu ei ar pieri și revoluția. Dacă nimeni n-ar mai rămîne în viață, nu ar putea supraviețui nici revoluția.

Firește, adăugă el, dv., ziariștii care priviți cu simpatie revoluția noastră, ca și alți simpatizanți, reprezentați mai curînd o forță morală decît una militară. Dar el, Lenin, era bucuros, foarte bucuros, de hotărîrea mea. De altfel, își amintea de promisiunea solemnă pe care o făcusem în timpul discursului rostit de pe carul blindat.

„În momentul de față, situația noastră nu-i strălucită — continuă Lenin vorbind fără grabă în engleză. Vechea armată nu vrea să lupte. Noua armată există în principal pe hîrtie. Adineauri a fost cedat fără lupte Pskovul. Este o crimă. Președintele sovietului ar trebui pus la zid pentru aceasta. Dar nu face nimic, neamțul n-are decît să înainteze. Oricît de mult ar înghiți din pămîntul nostru, tot nu-l va putea mistui. Își va umple într-atîta pîntecul, nu, nu ăsta-i cuvîntul, burta, încît va crăpa". După o scurtă pauză, Lenin continuă:

— Muncitorii noștri sînt gata pentru uriașe jertfe de sine și eroism. Nu le lipsește decît instrucția militară și disciplina militară. Soldații din vechea armată au obosit, sînt epuizați de război, dar este îndeajuns să-i lași să se odihnească puțin, pentru ca din nou să lupte bine.

În aceste fraze Lenin caracterizase laconic situația existentă în acel moment. Era la 21—22 februarie 1918 (după stilul nou). Apoi Lenin adăugă: „După părerea mea, singura soluție este aceea de a încheia pacea. De altfel Sovietul se poate pronunța pentru continuarea războiului. Oricum ar fi, vă felicit cu prilejul înrolării dv. în rîndurile armatei revoluționare. V-ați războit atîta cu limba rusă încît acum aveți probabil o bună pregătire de luptă pentru a-i combate pe nemți".

Aruncîndu-mi o privire pătrunzătoare, pe care o cunoșteam atît de bine, Lenin spuse, parcă în treacăt: „Un singur străin nu se va război prea mult. Poate că ați putea să antrenați în această treabă și pe alți tovarăși de-ai dv.?"

Așa s-a pus baza Detașamentului nostru internațional. I-am răspuns lui Lenin că mă voi strădui să înjghebez un detașament de voluntari. Și Lenin, omul care socotea că încheierea păcii este singura soluție, trecu de îndată de la vorbe la fapte. Spre deosebire de cei care făceau paradă de fraze zgomotoase despre intransigență, Lenin se pregătea concret pentru orice eventualitate. Ridicînd receptorul, el încercă să ia legătura cu Krîlenko, comandantul suprem sovietic. Neizbutind să capete legătura, Lenin luă tocul și-i scrise un bilețel lui Krîlenko. Curînd după aceea am aflat că Lenin nu s-a limitat la aceasta: cu tendința sa caracteristică de a pătrunde în toate detaliile, el a continuat să se preocupe de formarea Detașamentului internațional.

Am vrut apoi să-mi iau rămas bun. Vladimir Ilici spuse: „O clipă. Ascultați. Nu sîntem în stare să luptăm dar, posibil, vom fi nevoiți să luptăm. Poate că nemții nu vor accepta un armistițiu dar noi vom face tot ce ne stă în puteri pentru a evita un război".

Lenin mă privi în ochi. Privirea sa iradia bunătatea și cordialitatea ce-i erau atît de proprii. Apoi, parcă în treacăt, lăsă să-i scape cîteva cuvinte despre absurditatea războiului.

Aceste remarci, ca și cuvintele lui Lenin că este lipsit de noimă să pieri de dragul revoluției dacă poți trăi pentru ea, nu au intrat în firava mea cărțulie consacrată lui Lenin și pregătită în grabă pentru tipar în 1919. Trebuia, doar, să povestesc atîtea și pe deasupra să povestesc cît se poate mai repede.

Dar pe măsură ce anii treceau am început să mă gîndesc tot mai des la uriașa pasiune reținută pe care o ascundeau cuvintele rostite calm, lipsite de orice sentimentalism și pătrunse de ură cumplită împotriva războiului ce poartă în sine pustiiri tragice și lipsite de sens. Iată aceste cuvinte ale lui Lenin:

„Ce tragedie! Ce paradox! Gîndiți-vă numai! Socialiștii sînt nevoiți să lupte să arunce în aer cu dinamită valori materiale. Dușmanul nemilos aruncă în aer poduri și clădiri, iar noi, retrăgîndu-ne, facem același lucru. Nefericită Rusie..."

Părăsind Smolnîi și coborînd scările, simțeam cum mersul meu obișnuit de civil capătă o suplețe militară.

Seara, împreună cu primii voluntari înrolați în Detașamentul internațional, alcătuiam textul manifestului adresat tuturor acelora care vorbesc o limbă străină, manifest conținînd chemarea de a se înrola în detașamentul nostru. A doua zi Lenin a telefonat de două ori la redacția *Pravdei*, făcînd tot ceea ce este necesar pentru ca manifestul să fie publicat în limba engleză și în limba rusă. La 24 februarie *Pravda* a publicat manifestul nostru. Conform dispozițiilor date de Lenin, telegrama cu textul manifestului a fost transmisă în întreaga Rusie.

(Din *Literaturnaia Gazeta*)

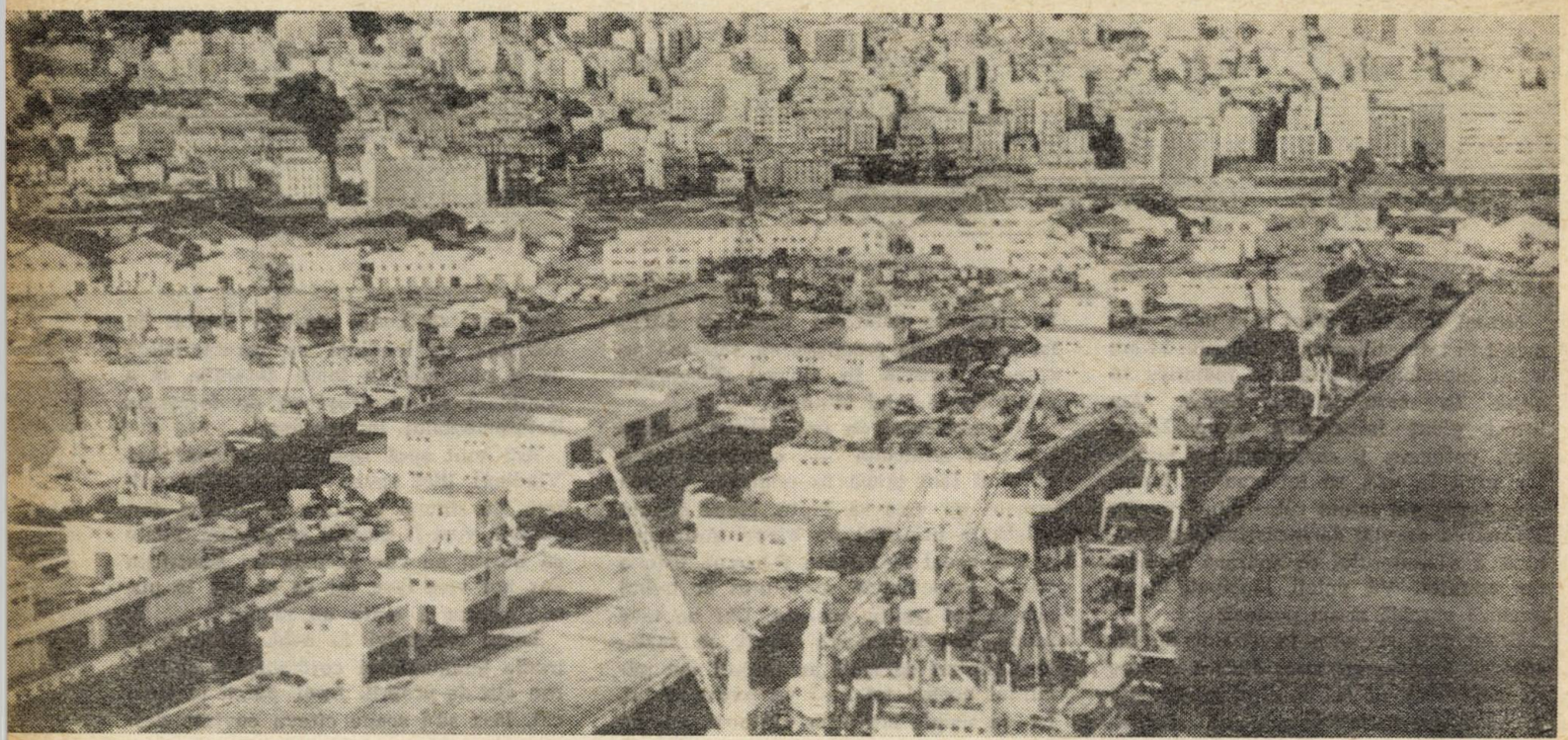

Alger

ALGERIA 1964

Poporul Algeriei se află angajat în rezolvarea unor probleme majore ale dezvoltării țării sale. Cu privire la unele din aceste probleme publicăm articolul scris pentru „Lumea" de HENRI ALLEG, director al ziarului „Alger Républicain"

Probleme la ordinea zilei

Care este situația Algeriei la mai puțin de doi ani după proclamarea independenței ? Ei bine, în ciuda sumbrelor profeții ale adepților „Algeriei franceze", care susțineau că, după plecarea lor, totul se va duce de ripă, Algeriei nu-i merge rău, și se poate prezice că îi va merge din ce în ce mai bine.

Desigur, nu aceasta este părerea persoanelor ale căror pământuri au fost naționalizate și încredințate oamenilor muncii din agricultură, deveniți proprietari ai fermelor pe care, de-a lungul anilor, au trudit ca niște sclavi. Nu este nici părerea politicienilor și oamenilor de afaceri occidentali, care nu-și ascund nemulțumirea în fața opțiunilor antiimperialiste și socialiste ale guvernului algerian. Dar „pesimismul" acestor oa-

Acțiune populară de sădire a pomilor în regiunea deluroasă Foudouk

meni nu poate decît să confirme că lucrurile nu merg rău la noi pentru oamenii muncii.

Într-o perioadă extraordinar de scurtă, țara a ieșit din haosul în care o lăsaseră 132 de ani de regim colonial, din care peste șapte ani cumpliți de război, „încununați" — dacă se poate spune — de neînchipuitele distrugeri și atrocități săvîrșite de Organizația Armata Secretă (O.A.S.).

Abia cu un an în urmă, Algeria părea gata să cadă pradă anarhiei și conflictelor sîngeroase între fracțiuni rivale. Aceasta era soarta pe care i-o doreau dușmanii, deoarece o țară divizată și slăbită ar fi oferit un teren mai propice pentru revanșa neocolonialistă. Dar, datorită marii maturități a poporului, în Algeria nu s-a produs o „congolizare". Poporul algerian nu numai că a zădărnicit socotelile pe care și le făceau unii asupra dificultăților inevitabile ale începuturilor lui ca popor liber, dar a înfrînt (și încă foarte repede) anumite piedici importante ridicate în calea lui.

Coloniștii și patronii europeni, fugind din Algeria, și-au părăsit proprietățile. De aceea, nu a fost nevoie de nici un cuvînt de ordine pentru ca muncitorii agricoli, organizîndu-se ei înșiși, să înceapă să lucreze aceste pămînturi în locul foștilor stăpîni. În decurs de cîteva săptămîni un milion de hectare au trecut în mîinile foștilor *paria* ai colonizării. Mai mult încă, în loc să-și împartă pămînturile, muncitorii hotărau să le administreze în colectiv, sub răspunderea unui consiliu ales de ei înșiși.

Decretele din martie

Decretele din martie 1963, promulgate de președintele Ben Bella, nu au făcut decît să extindă aceste inițiative populare prin legalizarea și organizarea lor. Decretele au, totuși, o importanță istorică, deoarece arată profunda concordanță dintre aspirațiile maselor și orientarea conducătorilor algerieni. După aceste prime decrete, au fost promulgate cele din octombrie 1963, care lichidează în mod practic colonizarea europeană, predînd toate pămînturile muncitorilor agricoli și țelahilor. Sînt în pregătire alte decrete care urmează să limiteze la 50 ha suprafața maximă a pămînturilor pe care le poate deține un proprietar algerian.

Cele mai bune pămînturi, cultivate în mod cvasi-industrial de coloniștii europeni, fac deja parte din sectorul pămînturilor colective autogirate. Aceasta arată greutatea pe care o va avea sectorul menționat pentru viitorul economic și politic al Algeriei. Colonialiștii francezi resemnîndu-se (și scăzînd, de altfel, din sumele pe care promiseseră să le aloce cu titlu de „ajutor pentru Algeria" totalul indemnizațiilor pe care le vor plăti coloniștilor expropriați) ar fi vrut ca aceste măsuri revoluționare să nu depășească cadrul rural, dar autogestiunea a depășit repede și din plin acest sector.

Într-adevăr, la Alger, Oran, Constantine și în celelalte orașe din Algeria, muncitorii au preluat conducerea uzinelor, fabricilor și întreprinderilor comerciale părăsite de patronii francezi și le-au pus în funcțiune. Așa au luat naștere „Comitetele de autogestiune" ale sectorului industrial și comercial. Există aproximativ 500 de întreprinderi, de proporții variabile — de la acelea cu 20 de muncitori pînă la unele cu mai multe sute — ca „Les Grandes Verreries d'Oran" (odinioară proprietatea trustului Saint-Gobain), ca topitoria ACILOR (filială a grupului Pont-à-Mousson) sau ca mina de fier de la Béni-Saf. În altă ordine de idei, numeroase naționalizări au afectat întreprinderile de transporturi, fabricile de prelucrare a tutunului, marile hoteluri, numeroase imobile de raport.

Toate acestea nu fuseseră prevăzute. Nu fuseseră prevăzute nici măcar de Carta de la Tripoli, elaborată înainte de proclamarea independenței și care era totuși un program deosebit de îndrăzneț. Dar acțiunea maselor a fost și mai îndrăzneață încă. Ea a dat naștere sectorului industrial autocondus, care pune primele baze ale unui sector de stat în economia algeriană

Obiective fundamentale

Majoritatea poporului nostru vede clar astăzi că pentru Algeria nu este posibilă altă opțiune decît cea a socialismului, înscrisă, de altfel, și în art. 10 al Constituției, care arată:

„Obiectivele fundamentale ale Republicii Algeriene Democrate și Populare sînt... exercitarea puterii de către popor, a cărui avangardă este formată din țelahi, muncitori și intelectuali revoluționari... construirea unei democrații socialiste, lupta împotriva exploatării omului sub toate formele ei".

Această orientare revoluționară nu putea să nu provoace rezistența tuturor acelora care își simt privilegiile și ambițiile amenințate de măsurile implicate de ea. Pentru o parte a burgheziei care participase sau nu la lupta de eliberare, independența însemna în special posibilități noi de îmbogățire și de acces la pozițiile economice deținute pînă atunci de colonialiștii francezi. La rîndul ei, o parte a micii burghezii, deși dorea să fie apărată împotriva marii burghezii, considera independența în special drept o posibilitate de a obține, cu prețuri mici, magazine și de a face rost de clientelă și de posturi bune în instituțiile de stat și la societățile particulare. Astfel, cei ale căror interese au fost lezate în mod direct sau cei care se tem că ascensiunea lor va fi limitată, s-au unit împotriva măsurilor luate de guvern și a opțiunii lui necapitaliste.

Aceasta este, în fond, rațiunea fundamentală a înfruntării diferitelor tendințe care au sfîșiat Frontul de Eliberare Națională (F.L.N.) de la independență pînă la ultima criză din Kabylia. Indiferent de drapelul sub care luptă, aceste opoziții apără, de fapt, în mod direct sau indirect, interesele de clasă ale acelora care nu acceptă orientarea politică a Algeriei noi. Astfel, situația a devenit din zi în zi mai clară: a fi pentru guvernul Ben Bella și măsurile lui revoluționare, sau împotriva lui. Traficanții de toate felurile și-au ales deja tabăra. Decît să accepte această „dictatură a săracilor", ei sînt gata să se alieze cu neocolonialismul, ale cărui poziții rămîn puternice. Banii lor au fost trimiși în Franța și în Elveția, iar ei complotează, mai mult sau mai puțin fățiș, pentru răsturnarea regimului. În schimb, oamenii muncii de la orașe, muncitorii agricoli, țelahii, micii burghezi revoluționari sînt alături de președintele Ben Bella și guvernul său.

În ce privește politica externă, Algeria a luat poziție alături de forțele păcii din lume, alături de forțele care construiesc socialismul.

Nu este vorba numai de relațiile Algeriei cu Africa. Opțiunile Algeriei, care se clarifică în fiecare zi, contribuie la apropierea și la realizarea unei adevărate alianțe între această țară și ansamblul statelor socialiste.

În cursul crizei algero-marocane, solidaritatea lor nu a lipsit țării noastre, dar nu a lipsit nici în marile sarcini de construcție ce-i stau în față.

Astfel, pe măsură ce revoluția algeriană se „radicalizează", ea poate face o deosebire mai clară între prietenii ei adevărați și neocolonialiștii care nu-i zîmbesc decît cu gînduri ascunse și nu-i acordă ajutor decît însoțit de condiții.

Unii observatori străini primesc uneori cu un anumit scepticism afirmațiile conducătorilor revoluției algeriene asupra mersului înainte spre socialism. Ei afirmă că Algeria nu s-a desprins încă total de influența imperialistă, codificată de anumite articole din acordurile de la Evian, și că, în consecință, lupta ei nu poate fi orientată decît spre eliberarea politică și economică totală a țării, revoluția socială urmînd să aibă loc într-o altă etapă.

Desigur, independența algeriană nu a fost încă desăvîrșită: colonialiștii francezi sînt prezenți la Mars-el-Kébir și Oran. Ei nu au renunțat la ideea de a folosi Sahara drept teren de experiențe atomice (iar pozițiile lor continuă să fie atotputernice în anumite sectoare ale economiei, în special în cel mai important dintre ele — sectorul exploatării petrolului). Guvernul algerian, care nu respinge colaborarea cu Franța, este conștient de aceasta și a început lupta pentru revizuirea acordurilor de la Evian, care nu mai corespund situației actuale.

Dar din aceasta trebuie să se tragă oare concluzia că nu se va putea vorbi de „revoluția socialistă" atît timp cît francezii vor fi prezenți la Mars-el-Kébir?

Se poate concepe foarte bine posibilitatea ca procesul revoluției să înceapă și să continue, fără ca prin aceasta marea sarcină de eliberare să fie pe de-a-ntregul realizată. Or, unul din aspectele cele mai remarcabile ale mișcării algeriene de eliberare națională, încă de la începutul insurecției, a fost acela al unei puternice voințe de revoluție socială.

Explicația constă — printre alți factori — în slăbiciunea burgheziei naționale și predominanța în luptă a țărănimii sărace, aliată cu oamenii muncii de la orașe și cu mica burghezie. Aceste clase înscriau deja obiective sociale în lupta lor atunci cînd colonialismul nu era încă înfrînt.

În tot cursul războiului de eliberare, acest conținut revoluționar s-a precizat. De la prima platformă de la Soummam pînă la programul de la Tripoli, sub presiunea maselor și cu experiența dobîndită în lupta internă a F.L.N. pentru înlăturarea elementelor contrarevoluționare, apăreau, empiric sau conștient, caracteristicile esențiale ale noii societăți ce urma a fi construită. Și, o dată cu terminarea războiului de eliberare, cuvîntul „socialism" a dobîndit brusc același prestigiu și aceeași forță mobilizatoare ca și cuvîntul „independență" în perioada anilor de luptă.

Astfel, depășirea rapidă a obiectivelor strict antiimperialiste, ducînd la problemele de transformare radicală a structurilor societății, era deja înscrisă în lupta de eliberare.

Desigur, aceasta nu permite să se tragă concluzia că procesul de construire a socialismului a și început.

Aceasta înseamnă oare că de acum înainte totul este clar și că „socialismul"

de care vorbește fiecare înseamnă pentru toți același lucru? Desigur, nu. Știm foarte bine că, în epoca noastră, mulți folosesc acest cuvînt pentru a masca afaceri care nu au nimic comun cu socialismul. Dar fapte, și nu numai vorbe, dovedesc că orientarea este cea bună.

Un partid al revoluției

Rămîneau de făcut pași importanți pentru a preciza bazele ideologice pe care va fi construit un partid al revoluției, fără de care ea nu ar putea să-și realizeze sarcinile pentru asigurarea victoriei, problema fundamentală a recentului congres.

F.L.N., grupare a tuturor claselor și tuturor tendințelor naționale în perioada de luptă, nu putea juca acest rol sub forma lui de odinioară.

F.L.N. de astăzi — spunea Ben Bella într-un interviu acordat unor ziariști francezi — *trebuie să fie partidul revoluției socialiste. El își ia deci o sarcină profund deosebită de celălalt F.L.N., care asuma lupta pentru indepedență, al cărui obiectiv era indepedența națională. Noul F.L.N. se va făuri și el în acțiune, plecînd de la autogestiune, plecînd de la naționalizări, plecînd de la cooperativele pe care sîntem pe cale să le creăm. În focul acțiunii de zi cu zi, vom desprinde elementele cele mai valabile pentru a forma Partidul".*

Aceeași idee a creării unui puternic partid unit al revoluției socialiste au apărat-o comuniștii algerieni care, înainte de a fi jucat un rol eminent în cursul războiului de eliberare, au avut, printre alte merite, acela, istoric, de a fi difuzat ideile marxismului în Algeria. În mod logic drumurile revoluționarilor autentici din F.L.N. și din rîndurile comuniștilor algerieni, trebuiau să se întîlnească. Între ei există deja o alianță de fapt.

Partidul nu putea fi creat decît prin acceptarea de către toate elementele revoluționare nu numai a unui program comun, dar și a bazelor esențiale ale unei ideologii comune.

Noul partid s-a născut. În selecționarea cadrelor lui criteriul principal a fost acela al modului cum și-au îndeplinit sarcinile trasate de revoluție. Și experiența a dovedit că cei mai buni membri vor fi aceia recrutați din rîndul oamenilor muncii de la orașe și de la sate, din rîndul acelora care s-au debarasat deja de patroni și de coloniști, care știu ce este exploatarea capitalistă și care sînt obișnuiți, în același timp, cu acțiunea organizată.

Cît despre comuniști, lozinca lor este de a fi exemplu de muncă, sacrificiu și devotament. Ambiția lor este de a fi printre luptătorii cei mai unitari și cei mai clarvăzători, cei mai devotați intereselor maselor. În aceste condiții, nu este de mirare că mulți dintre ei sînt solicitați astăzi pentru munci de răspundere în sindicate sau în organizații naționale.

Înarmat cu această avangardă, avînd o doctrină sigură, poporul algerian va putea nu numai să-și desăvîrșească eliberarea, să zădărnicească planurile neocolonialiștilor și să facă față tuturor dificultăților perioadei de trecere, dar va putea, de asemenea, să asigure triumful definitiv al revoluției socialiste în Algeria.

Reuniunea de la Viena pentru destindere internațională

Din inițiativa unui grup de oameni de știință și cultură, problema păcii și securității internaționale va constitui obiectul unor discuții largi în cadrul unei conferințe europene proiectată a avea loc în noiembrie 1964 în orașul austriac Salzburg, la care își vor spune cuvîntul reprezentanți ai opiniei publice din toate țările europene, indiferent de părerile lor politice, filozofice sau religioase. Comitetul căruia îi revine meritul de a fi luat această inițiativă se compune din scriitorul dr. Robert Junck (Austria), prof. John D. Bernal (Marea Britanie), prof. Pierre Cot (Franța), prof. N. Semionov, laureat al Premiului Nobel (U.R.S.S.), canonicul L. I. Collins (Marea Britanie), preotul H. Kloppenburg (R.F.G.), senatorul Velio Spano (Italia), prof. D. Blascovici (Cehoslovacia), prof. O. Lange (R. P. Polonă), precum și alte personalități cunoscute în lumea științifică și culturală din Europa. Comitetul a emis invitații pentru organizarea unei reuniuni internaționale, pregătitoare a conferinței, la Viena, în zilele de 12 și 13 aprilie 1964, la care au participat 29 de delegați din 19 state europene.

Lucrările reuniunii, care s-au desfășurat în istoricul palat Palffy, au scos în evidență dorința fierbinte a tuturor participanților de a aduce o contribuție la îmbunătățirea planului tematic al conferinței din noiembrie, prin formularea unor propuneri acceptabile pentru toate țările europene, care să înlesnească realizarea unor acorduri internaționale între state.

După ce a adresat un cuvînt de bun sosit participanților la reuniune, dr. R. Junck (Austria) a prezentat referatul intitulat: „Sfîrșitul războiului rece". Susținînd ideea că pacea poate și trebuie să fie apărată prin lupta susținută a majorității cetățenilor fiecărei țări, interesați în asigurarea unei păci trainice în întreaga lume, referatul a subliniat că oamenii de știință și cultură pot contribui la mobilizarea opiniei publice, la antrenarea unor pături largi de oameni în lupta pentru destinderea și securitatea internațională. Tocmai aceasta este scopul conferinței de la Salzburg. De asemenea, necesitatea unei mai intense cooperări internaționale în toate domeniile de activitate — economică, științifică, cultural-educativă etc. — constituie una din principalele probleme pe care conferința din noiembrie le va ridica în atenția opiniei publice.

În continuare, în cadrul ordinii de zi a sesiunii pregătitoare s-au făcut propuneri concrete, care vor putea constitui obiect de discuție la viitoarea conferință: lichidarea pericolului războiului nuclear și a cursei înarmărilor, acțiuni pentru reglementarea problemelor litigioase etc. etc.

În calitate de invitat la reuniunea pregătitoare, am insistat în special asupra necesității ca paralel cu luarea unor măsuri de aplicabilitate generală privind destinderea și securitatea internațională să se adopte măsuri regionale. M-am referit în această ordine de idei la propunerile pe care le-a făcut guvernul Republicii Populare Romîne în 1957 și 1959 și care au drept obiectiv transformarea zonei balcanice într-o zonă denuclearizată, a păcii și a cooperării internaționale.

În fapt, viitoarea conferință de la Salzburg reprezintă o manifestare a tendinței de a găsi soluții variate, care să contribuie la menținerea păcii generale. Participanții la reuniune au hotărît ca viitoarea conferință — la care sînt invitați aproximativ 250—300 reprezentanți ai opiniei publice din toate țările Europei — să aibă deplină libertate în alegerea temelor și propunerilor care vor fi făcute, pentru a se crea posibilitatea de a sugera căi și soluții noi care, împreună cu metodele și soluțiile elaborate pînă acum, să contribuie la atingerea obiectivului propus.

Reuniunea de la Viena s-a desfășurat într-o atmosferă de prietenie, pregătind calea unei activități rodnice conferinței europene de la Salzburg pentru destindere și securitate internațională.

Acad. prof. dr. Gh. MIHOC
rectorul Universității București

Oaspeţi italieni despre Romînia

Aflat la prima sa vizită în Romînia, dl Luigi Morando, **directorul întreprinderii italiene constructoare de maşini-unelte „Morando", ne relatează impresiile sale :**

Aveţi o ţară în plină dezvoltare, în care se construiesc obiective economice importante. Am avut prilejul să vizitez mai multe întreprinderi industriale la Ploieşti, Braşov, Arad şi în alte oraşe din provincie, precum şi principalele uzine bucureştene : multe din ele sînt demne de apreciat din punctul de vedere al structurii şi al mijloacelor tehnice de care dispun.

Sînt constatări la care, de altfel, au subscris şi ceilalţi membri ai grupului de industriaşi italieni care ne vizitează ţara.

Dl Piero Savoretti, **preşedinte al firmei „Novasider", remarca în aceeaşi ordine de idei :**

Prima mea călătorie în Romînia am făcut-o acum opt ani ; în acest răstimp v-am vizitat ţara în repetate rînduri, de fiecare dată descoperind noile progrese ale industriei dv. constructoare de maşini — ramură care mă interesează în mod deosebit ; de fiecare dată observăm că întreprinderile romîneşti asimilează tehnologii noi, cu o extremă rapiditate.

Ca turist pot spune doar atît : Bucureştiul este un oraş de invidiat.

Dl Frediano Novarese, **coproprietar al întreprinderii „Novarese", ne-a declarat la rîndul său :**

Pot spune că într-un fel am asistat şi eu la dezvoltarea economică a ţării dv. în ultimii ani ; am asistat chiar la „naşterea" unor întreprinderi — azi importante — cum ar fi „Rulmentul" din Braşov : am văzut-o în stadiul copilăriei, pentru a o revedea acum în plină maturitate — puternică şi viguroasă. Dar exemplul poate fi generalizat la întreaga economie romînească, care, fără salturi sau stagnări, progresează ritmic, constant, organizat.

În timpul frecventelor mele vizite prin ţara dv. am apreciat mult ospitalitatea şi cordialitatea cu adevărat proverbială a romînilor. Dincolo de preocupările strict profesionale, am întrezărit şi alte calităţi remarcabile ale compatrioţilor dv. : oameni dinamici şi expansivi, iubesc viaţa, arta, muzica, teatrul, sportul, au resurse spirituale foarte bogate, calităţi care îşi aduc, fără îndoială, contribuţia la dezvoltarea ţării dv.

M. M.

Ansamblul „Rapsodia romînă" pe scena teatrului „Alhambra — Maurice Chevalier" din Paris.

DOSAR

SCOŢIENII, se spune, îşi datorează numele tinerei Scota, fiica rebelă a unui faraon, care, fugind din Egipt, a ajuns după o lungă călătorie plină de peripeţii pe meleagurile ceţoase ale insulelor britanice. Frumoasa Scota, povesteşte legenda, ar fi adus cu ea şi celebra „piatră a destinului", numită şi „piatra din Scone" sau piatra încoronării. Cert este că această piatră a fost adusă la Scone, unul din locurile de întîlnire a conducătorilor de clan încă din secolul al III-lea iar mai tîrziu capitala regatului picţilor, de către Kenneth I Mac Alpin, primul rege al Scoţiei. După unirea picţilor cu scoţii, Scone a devenit capitala primului regat scoţian. Din acele timpuri a rămas tradiţia care cere ca nici un rege să nu poată domni în Scoţia fără să fi fost în prealabil aşezat pe „piatra din Scone". Tot atunci a apărut şi credinţa că „piatra din Scone" nu trebuie să părăsească niciodată pămîntul ţării. Toţi regii scoţieni au fost încoronaţi solemn pe această piatră pînă în anul 1297 cînd, în urma victoriei de la Dunbar, regele Angliei, Eduard I, transferă piatra la catedrala Westminster (Londra), unde i se amenajează un tron special (coronatian chair). Pe acest tron vor fi încoronaţi de acum înainte toţi suveranii britanici. În anul 1950 „piatra încoronării" a dispărut, fiind apoi regăsită, după cercetări de mare anvergură, abia în aprilie 1951, în îndepărtata mănăstire Abroath din... Scoţia. După o dispută aprigă cu scoţienii, aceasta a fost în cele din urmă readusă pe tronul regal de la Westminster Abbey. Se pare totuşi că vechea profeţie : „unde se va afla piatra din Scone va domni un rege de sînge scoţian" s-a realizat, întrucît din 1603, cînd James VI al Scoţiei a devenit în acelaşi timp James I al Angliei, toţi suveranii care domnesc în Marea Britanie sînt descendenţii acestuia.

100 milioane de dolari aflaţi în sipete încărcate cu lingouri de aur masiv, argint, diamante, bijuterii, se presupune că sînt îngropate în pămîntul stîncos al insulei Cocos. Aparţinînd Republicii Costa Rica, această mică insulă situată în Oceanul Pacific, la 500 km de ţărmul Americii Centrale, este în prezent nelocuită ; malurile abrupte, înălţîndu-se pînă la 180 m deasupra apei, permit cu mare greutate acostarea vaselor, iar pădurea sălbatică ce acoperă această bucată de pămînt lungă de 6 500 m şi largă de 3 000 m se dovedeşte cu totul inospitalieră.

Probabil că piraţii au ales insula Cocos drept ascunzătoare a prăzilor tocmai datorită aşezării sale, — la mare depărtare de liniile normale de navigaţie. Se crede că printre stîncile sale sînt ascunse comorile jefuite în Panama de piratul Henri Morgan, marele tezaur al piratului spaniol Benito Bonito — precum şi celebra comoară din Lima. Aceasta din urmă îşi are istoria ei : în timp ce eroul sud-american Simon Bolivar se îndrepta cu armatele sale spre Lima, negustorii, nobilii şi clerul spaniol şi-au încărcat în grabă imensele bogăţii (30 miliarde franci de aur şi bijuterii) — pe vasul Mary Dear, pregătit special pentru a le transporta în Spania.

În drum însă, căpitanul vasului, un oarecare Thompson, ucide gărzile spaniole şi se îndreaptă spre insula Cocos unde ascunde întreg avutul încredinţat. Urmărit de spanioli, Thompson dispare, fără să se mai poată întoarce pe insulă şi fără să lase vreun indiciu asupra locului unde ar fi îngropat această comoară.

Bogăţiile ce par a fi ascunse în pămîntul insulei au atras de-a lungul veacurilor sute de expediţii organizate de diverşi aventurieri, insula Cocos deţinînd astăzi „recordul mondial al vînătorilor de comori".

În 1894 un astfel de „vînător", August Gissler, semnează chiar cu guvernul costarican un contract de colonizare a insulei. Acţiunea Gissler este însă părăsită peste cîţiva ani din cauza greutăţilor de aprovizionare.

Recent însă, în subsolul insulei Cocos s-a descoperit o reală bogăţie — mari zăcăminte de cărbune, a căror exploatare autorităţile costaricane au anunţat că o vor începe în curînd... desigur, spre dezamăgirea „vînătorilor de comori".

S. E. A. T. O.

după zece ani

Aniversarea a fost în mod evident grăbită. De fapt, a zecea aniversare a S.E.A.T.O., sărbătorită recent cu prilejul sesiunii de la Manila a pactului, urma să aibă loc mai tîrziu. La 6—8 septembrie 1954 a fost semnat, în același oraș, pactul S.E.A.T.O., organism militar destinat — după cum preciza comunicatul „apărării" Asiei de sud-est. De ce această grabă? Nu este exclus ca explicația să rezide în evoluția evenimentelor în sud-estul asiatic și în dorința unora dintre participanți de a accelera „confruntarea" concepțiilor pe un fundal mai solemn.

Diplomația occidentală a invocat dintotdeauna articolul 52 al Cartei O.N.U. pentru a justifica crearea diferitelor pacte militare. „Argumente" de acest fel au fost prezentate și în ceea ce privește S.E.A.T.O. „South East Asia Treaty Organization" — însăși denumirea oficială — sugerează un organism regional și anume destinat Asiei de sud-est. Făcînd abstracție de scopurile și mobilurile reale ale acestui pact militar, latura pur juridică este contestată de componența sa. 6 din cele 8 țări membre nu fac parte din Asia de sud-est, iar unele nici măcar din Asia, cum este de pildă cazul Statelor Unite, Angliei, Franței, Australiei, Noii Zeelande. Din S.E.A.T.O. nu fac parte nici unul din marile state ale regiunii — India, Indonezia, Birmania, Ceylonul. Un simplu calcul demografic arată că mai puțin de o cincime din populația sud-estului asiatic este înglobată în cele două țări membre ale S.E.A.T.O. — Tailanda și Filipine.

Pactul S.E.A.T.O. a fost creat ca o contrapondere față de politica de neutralitate a statelor din sud-estul asiatic. Acordurile încheiate la Conferința de la Geneva din 1954 ofereau țărilor din vechea Indochină franceză (Cambodgia, Laos, Vietnam) perspectiva dezvoltării pe calea dorită de popoarele lor, garantau neutralitatea și neintervenția în afacerile interne ale acestor state. S.E.A.T.O., dimpotrivă, conține germenii unei reîntronări a încordării în zona respectivă. El a contravenit de la bun început literei și spiritului documentelor internaționale referitoare la această regiune și care purtau pe ele semnăturile multora din membrii S.E.A.T.O.

„Sfera de acțiune" a S.E.A.T.O.

Această formulă s-a aflat la originea diferitelor perioade de încordare în Asia de sud-est. Încă de la începutul existenței sale, S.E.A.T.O. s-a considerat ca un fel de organ tutelar al țărilor din sud-estul asiatic. În articolul 8 al pactului se precizează că „regiunea vizată de tratat" cuprinde în general zona Asiei de sud-est și zona de sud-vest a Oceanului Pacific, neextinzîndu-se asupra zonei situate la nord de 21°30′ latitudine nordică. În același articol, ca și în articolul 4, urmează o altă precizare, și anume că statele membre „pot extinde după aprecierea lor zona de acțiune a tratatului" asupra oricărui teritoriu. În sfîrșit, într-un protocol anexă se stipulează direct că articolele care prevăd măsuri militare și economice pot fi aplicate Cambodgiei, Laosului și Vietnamului de sud.

Cele trei țări au fost în permanență vizate de S.E.A.T.O. și acest lucru s-a reflectat și se reflectă în multitudinea de evenimente care au concurat spre instabilitatea politică din această regiune.

În urma unor puternice presiuni politice și economice, în 1959 guvernul din acea vreme al Laosului a anunțat că renunță la acordurile de la Geneva. Ministrul de externe laoțian a declarat (mai 1959) că Laosul este gata să ceară ajutorul S.E.A.T.O., iar fostul secretar general al S.E.A.T.O., Pote Sarasin, afirma, la rîndul său, că blocul este gata de „a lua măsuri efective pentru apărarea păcii (?) în Laos". Chiar și după ce la Geneva a avut loc o conferință pentru Laos (1962) care prevedea că statele semnatare își iau obligația „să respecte dorința regatului Laos de a nu accepta protecția vreunei alianțe sau coaliții militare, inclusiv S.E.A.T.O.", uneltirile împotriva acestei țări au continuat. Asistăm actualmente la un moment asemănător. La o zi după terminarea sesiunii de la Manila, la 16 aprilie, a fost transmisă din Bangkok o știre care referindu-se la „surse din apropierea guvernului" (tailandez — n.r.) anunța o lovitură de stat în Laos. Această știre nu a făcut decît să anticipeze evenimentele (o asemenea lovitură de stat a avut loc la 19 aprilie). S-a confirmat o dată în plus din plin „gradul de informare" a cercurilor politice tailandeze asupra evenimentelor din Laos.

Tot în 1959 guvernul cambodgian „a fost sfătuit" să adere la S.E.A.T.O., renunțînd la politica sa de neutralitate. „Sfatul" a fost respins. La scurt timp după aceasta, a fost descoperit un complot împotriva guvernului (februarie 1959), a avut loc o explozie la palatul regal (august 1959), au fost organizate bande teroriste la frontierele Cambodgiei. La frontierele cu Vietnamul de sud și Tailanda au avut și au loc ciocniri. Puterile occidentale nu au luat încă o poziție fermă față de cererea Cambodgiei de convocare a unei conferințe internaționale care să garanteze independența și neutralitatea țării. În schimb se vorbește din nou despre extinderea „sferei de acțiune" a S.E.A.T.O. asupra Cambodgiei. Poziția Cambodgiei față de aceste proiecte a fost reafirmată recent de către șeful statului cambodgian, Norodom Sianuk. Într-un mesaj adresat secretarului general al S.E.A.T.O. (aprilie 1964), Sianuk declara că țara sa „refuză categoric protecția S.E.A.T.O. și cere membrilor acestei organizații să recunoască faptul că regiunea Cambodgiei nu este inclusă în perimetrul său de intervenție".

S.E.A.T.O. a alimentat acțiunile de subminare a independenței Indoneziei. Ziare indoneziene (*Bintang Minggu*, *Berita Minggu* și altele) relatau (1958) că S.E.A.T.O. livrează arme rebelilor din Sumatra prin Singapore. La sesiunea care a avut loc în anul 1959, la Wellington (Noua Zeelandă), a fost examinată „situația din Indonezia". „Cu toate că Singapore, Indonezia și Malaya nu sînt membre ale pactului — relata pe atunci corespondentul agenției *France Presse* — consilierii militari vor examina situația strategică a acestor țări". La sesiune deci s-a propus includerea Indoneziei în „zona de protecție" a S.E.A.T.O.

„Unitate" și realități

Acum doi ani, ziarul *New York World Telegram and Sun* își exprima părerea că S.E.A.T.O. „nu va deveni niciodată o mare forță morală, politică și militară". Ziarul își baza această apreciere nu pe presupuneri ci pe experiența propriu-zisă a pactului S.E.A.T.O. care nu a putut corespunde scopurilor pentru care a fost creat. Acest bloc militar a fost menit să îndeplinească printre altele o sarcină dintre cele mai dificile — punerea de acord a politicii și intereselor celor trei puteri occidentale — Statele Unite, Anglia, Franța — în Asia de sud-est într-o etapă istorică complexă. Or, puterile occidentale n-au avut niciodată interese comune în această zonă, cu excepția luptei împotriva mișcării de eliberare națională. Pentru Statele Unite crearea S.E.A.T.O. însemna intrarea în Asia de sud-est, consolidarea verigilor strategice ale sistemului militar american. Pentru Anglia era vorba mai ales de păstrarea și consolidarea influenței sale în această regiune. Pentru Franța, S.E.A.T.O. reprezenta încercarea de revenire într-o zonă pe care a trebuit s-o părăsească.

Această diversitate de interese s-a manifestat în multe etape prin politici și practici diferite, fiecare din cele trei țări preferînd să acționeze pe cont propriu. „Fiecare din cele 3 state — scria ziarul englez *Scotsman* — care teoretic au interese comune în Asia de sud-est, duc o asemenea politică ce nu poate fi coordonată, iar în unele cazuri este contradictorie politicii celorlalte două".

Contradicțiile în S.E.A.T.O. s-au manifestat inițial prin diversele „defecțiuni" în funcționarea mecanismului pactului. La cererea americană de intervenție occidentală în Laos (1961), Franța a refuzat să se asocieze, iar Anglia și-a exprimat rezerve serioase. Această atitudine a aliaților a provocat o serioasă nemulțumire în cercurile politice din Statele Unite. Într-un raport adresat comisiei pentru afacerile externe a Camerei Reprezentanților de către un grup de membri ai acestei comisii care au făcut o vizită în sud-estul asiatic (mai 1962), se cerea în esență înlocuirea „sistemului unanimității" în S.E.A.T.O. pentru a permite Statelor Unite să decidă singure și în mod operativ. Propunerea propriu-zisă a fost făcută de Tailanda și, întrucît nu s-a putut ajunge foarte ușor la un acord, în 1962 n-a avut loc nici o sesiune a S.E.A.T.O. La sesiunea de la Paris (1963)

s-a adoptat ca mecanism de funcționare „principiul neasocierii", folosit pentru prima dată la recenta sesiune de la Manila.

Cu timpul, divergențele au depășit cadrul unor simple „defecțiuni" de funcționare, luînd aspectul formulării unor concepții diferite față de evoluția situației din această regiune. În cuvîntarea ținută în cadrul Consiliului de Miniștri al Franței, la 29 august 1963, care a constituit prima manifestare deschisă a noii atitudini franceze față de Vietnam, președintele de Gaulle spunea: „Opera pe care Franța a realizat-o în această regiune, legăturile pe care le-a păstrat în aceste țări, interesul pe care-l poartă dezvoltării ei, o îndeamnă să înțeleagă deosebit de bine și să împărtășească cu sinceritate încercările prin care trece poporul vietnamez". Declarațiile făcute ulterior de oficialitățile franceze au concurat spre formula neutralizării Asiei de sud-est, tocmai ca expresie a reintrării Franței în această regiune.

Poziția engleză este și ea în schimbare. De la o atitudine de sprijinire a politicii americane în sud-estul asiatic, în prezent Anglia înclină mai mult spre poziția franceză, avînd în vedere bine-înțeles propriile sale interese.

Dar nu este vorba numai de puterile occidentale. Și în rîndul celorlalte state din S.E.A.T.O. se manifestă reținere față de planurile cercurilor conducătoare din pact. Este simptomatic în această direcție cazul Pakistanului. Acest stat a fost considerat drept unul din pilonii S.E.A.T.O. și C.E.N.T.O. (Pakistanul face parte din amîndouă). Dar în politica Pakistanului încep să se simtă rezerve față de rolul ce-i era atribuit. Încă la sesiunea din 1958, delegatul Pakistanului declara: „Membrii asiatici ai S.E.A.T.O. nu primesc suficient ajutor economic, în timp ce dificultățile lor economice cresc. Ajutorul care le este acordat nu corespunde obligațiilor pe care le avem în S.E.A.T.O.". În cercurile politice din Pakistan, se cere fățiș în ultimul timp ieșirea din S.E.A.T.O. Liderul opoziției, Y. Khattak, preconizînd „o politică independentă și de nealiniere", declara că „nu există vreun motiv ca Pakistanul să mai rămînă membru al S.E.A.T.O. și C.E.N.T.O.". Ziare influente, ca *Dawn*, exprimă un punct de vedere similar. Reprezentantul pakistanez a refuzat să participe la sesiunea din 1961 a S.E.A.T.O. Dar faptul cel mai interesant îl reprezintă atitudinea rezervată a Pakistanului la recentele dezbateri care au avut loc la Manila, de la care, de altminteri, a lipsit ministrul de externe pakistanez Bhutto, fiind înlocuit de un alt reprezentant diplomatic.

Ar mai putea fi menționate și alte divergențe înregistrate în pact, cum ar fi, de pildă, cele între Marea Britanie și Filipine în legătură cu pretențiile filipineze asupra teritoriului Borneo de nord; ciocnirile dintre Tailanda și Filipine, în legătură cu numirea noului secretar general al S.E.A.T.O. și multe altele.

După sesiunea de la Manila

Ultima sesiune a consiliului pactului S.E.A.T.O. de la Manila a înmănuncheat într-un singur tot divergențele din S.E.A.T.O. și a reliefat o dată în plus anacronismul acestui organism. Din comunicatul comun rezultă că au fost examinate, în special, probleme ale țărilor din sud-estul asiatic care nu fac parte din S.E.A.T.O. Problema „numărul unu" a constituit-o situația din Vietnamul de sud. A fost adoptat un text care însă nu a oglindit unanimitatea. Reprezentantul francez nu s-a asociat paragrafelor 5 și 9 — cele mai importante și referitoare tocmai la problema Vietnamului de sud, — textul cuprinzînd o declarație specială a Franței cu următorul conținut: „Membrul francez al consiliului, cu toate că a exprimat simpatia Franței față de poporul Vietnamului care a trecut prin încercări atît de grele un timp atît de îndelungat și care năzuiește spre independență reală, a declarat că în actualele circumstanțe grave este înțelept să se abțină de la orice declarații".

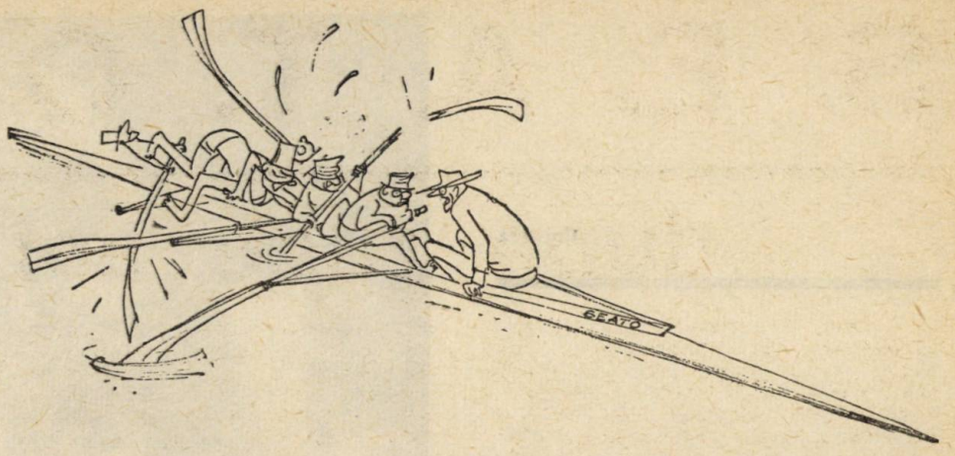

Concursul nu poate fi cîștigat...

Desen de Cik Damadian

„Aceasta se întîmplă pentru prima oară în istoria S.E.A.T.O." relata un corespondent francez prezent la Manila. Am putea adăuga că un asemenea fapt nu a fost cunoscut în general în întreaga istorie a pactelor militare occidentale. În cercurile americane se caută să se minimalizeze acțiunea franceză, dar stupoarea înregistrată în S.E.A.T.O. nu poate fi trecută cu vederea. „Poți trage concluziile pe care le vrei" — comenta hotărîrea franceză secretarul general al S.E.A.T.O. Konthi Sufamongkton. De fapt, nu este vorba numai de neasocierea franceză: La sesiunea de la Manila s-a remarcat în general o nuanțare pronunțată în pozițiile tuturor țărilor participante. Tailanda și Filipinele au exprimat poziția cea mai ostilă planului francez de neutralizare a Vietnamului de sud; Marea Britanie s-a abținut să ia o poziție netă; Noua Zeelandă „a părut să copieze poziția britanică" *(France Presse)*; Australia s-a opus „dar în mod academic" *(France Presse)*, iar Pakistanul s-a ținut departe de discuții.

Ce se poate spune, în acest context, despre evoluția ulterioară a evenimentelor din Vietnamul de sud? Comunicatul dat publicității recomandă o „deplină pregătire" a statelor membre pentru a face față situației din Vietnamul de sud. Secretarul de stat Rusk și-a continuat însă activitatea sa diplomatică făcînd o călătorie care a fost prelungită peste prevederile inițiale, în Taivan și Vietnamul de sud. Aci el a reafirmat „sprijinul total" american în războiul dus în Vietnamul de sud. Dar ceea ce s-a presupus că este țelul călătoriei sale a fost tendința de a consolida regimul de la Saigon. În perioada care a coincis cu vizita sa în Vietnamul de sud, presa a scris din nou despre iminența unei lovituri de stat. Departamentul de stat s-a grăbit să dea publicității o declarație în care se arată că nu există nici o legătură între prelungirea vizitei lui Rusk și problema instabilității politice de la Saigon.

Vizita lui Rusk trebuie examinată și din alt punct de vedere. N-ar fi de loc exclus ca această călătorie să oglindească controversa existentă în politica americană în ce privește Vietnamul de sud. Dialogul care a avut loc în această privință în cercurile politice a fost urmat de o controversă în cercurile militare. După cum se știe, generalul Maxwel Taylor a contestat necesitatea continuării unor acțiuni militare în Vietnamul de sud. În general, în Statele Unite se exprimă mult scepticism în ce privește orientarea americană în zona respectivă.

Controversa existentă s-a reflectat oarecum și în poziția oficială a Washingtonului. Politica americană se dovedește mai puțin intransigentă față de formula unei „soluții politice". „În ce privește rezolvarea situației din Republica Vietnam, măsurile militare trebuie să meargă mînă în mînă cu cele politice. Problema Vietnamului nu poate fi rezolvată numai pe o bază militară" — a declarat, după sesiunea S.E.A.T.O., secretarul de stat Rusk. Fără a fi clară semnificația acestor afirmații, ele oglindesc oarecum o nuanțare față de declarațiile oficiale americane recente în aceeași problemă.

Sesiunea festivă de la Manila nu a adus deci elemente noi și mai ales favorabile perspectivei stabilității păcii în Asia de sud-est. S.E.A.T.O. nu și-a dezmințit incapacitatea de a acționa într-o asemenea direcție.

Sergiu VERONA

Unisfera

Vedere generală a expoziției (machetă)

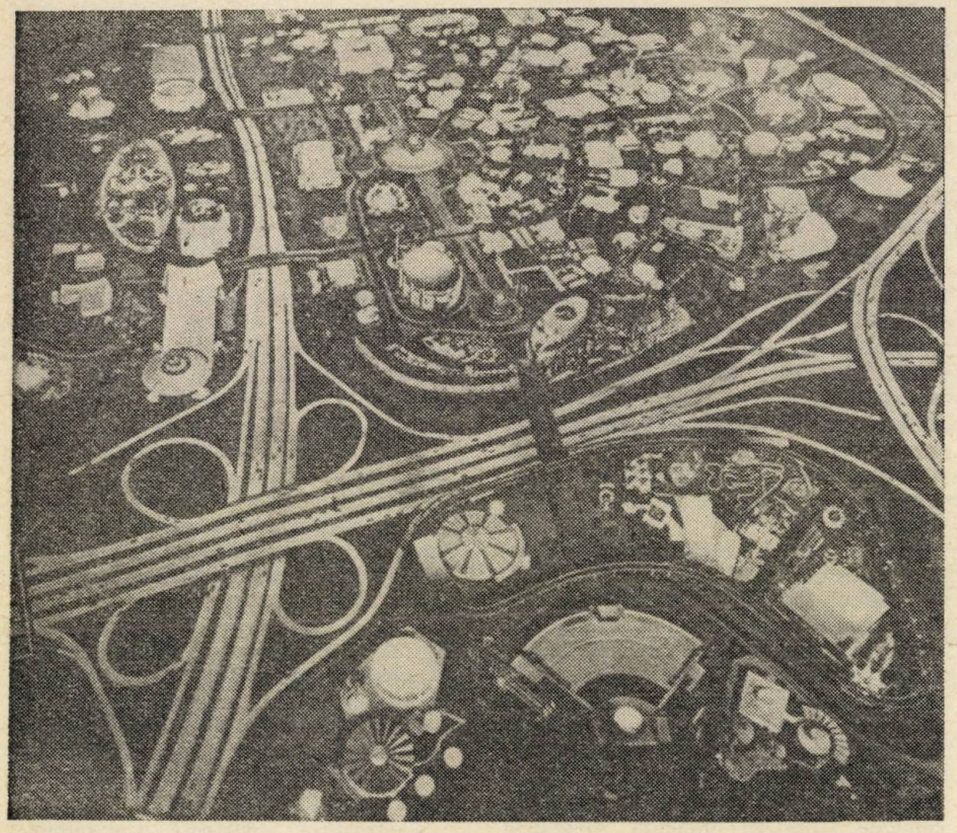

Expoziția internațională de la NEW YORK

Acum aproape 40 de ani, unul din marii scriitori americani ai perioadei dintre cele două războaie, Francis Scott Fitzgerald, descria în romanul său „Gatsby, magnificul", o regiune de deșert „bîntuită de vînturi care ridicau nisipul în forme fantomatice", dintre New Yorkul propriu-zis și unul din cartierele de reședință ale păturilor mijlocii de funcționari și oameni de afaceri. Mai tîrziu, această regiune pustie a fost amenajată, ajungînd să fie cunoscută sub numele de *Flushing Meadows* — pajiștile strălucitoare. În 1939—1940 aici a fost găzduită marea expoziție universală de la New York, iar acum, între 22 aprilie și 18 octombrie este deschisă în același loc, pe o suprafață de aproape 650 de acri, o nouă expoziție internațională. Efortul organizatorilor este mai ambițios decît oricînd în trecut, actuala ediție a expoziției urmînd a fi deschisă și anul viitor, între aceleași date, adică pentru o perioadă totală de 360 de zile.

Însăși tema centrală a acestei expoziții tinde să fie mai cuprinzătoare decît a celor din trecut. Manifestările de acest fel din ultimele decenii s-au limitat, de obicei, la anumite domenii ale economiei sau tehnicii: expoziția din New York (1939) viza să familiarizeze pe vizitatori cu posibilitățile de folosire a tehnologiei în viitor; expoziția universală de la Bruxelles (1958) a fost consacrată mai ales anumitor tipuri de mașini-unelte grele, iar cea de la Seattle (1962) — schimburilor comerciale. Anul acesta expoziția newyorkeză își propune ca temă să înfățișeze „realizările multilaterale ale omului în universul într-o continuă dezvoltare".

Deși expoziția urmărea să fie mondială, organizatorii nu au reușit să-i imprime un caracter cu adevărat universal. Președintele Comitetului de organizare, Robert Moses, unul din cei mai reputați arhitecți oficiali ai orașului New York, a dat explicații pentru unele abateri de la regulamentul Biroului pentru Expozițiile Internaționale — organism internațional care patronează manifestările de acest fel. Cea mai importantă din aceste abateri, justificată prin cheltuielile imense de organizare (care se cifrează, potrivit aprecierilor preliminare, în jurul sumei de un miliard de dolari), constă în a percepe chirie pentru standurile și terenurile ocupate de țările străine. Ca urmare, multe țări, printre care U.R.S.S., Marea Britanie, Italia, Canada, au renunțat să participe. În momentul de față, în cele aproximativ

200 de pavilioane și standuri sînt reprezentate 58 de țări ale lumii. Totodată, participă 23 de state din cadrul Statelor Unite ale Americii.

O altă particularitate a actualei expoziții constă în permisiunea acordată țărilor sau firmelor participante (căci unele țări care nu participă oficial sînt totuși prezente prin firme industriale) de a-și construi și organiza pavilioanele așa cum cred de cuviință. Rezultatul este o deplină lipsă de unitate în ce privește stilul arhitectonic, ceea ce l-a determinat pe corespondentul unei reviste americane de arhitectură să o califice drept „un balet dezarticulat de pseudo-arhitectură" iar pe un ziarist englez să scrie că vizitatorul o dată ce va trece pragul expoziției se va afla „într-o țară de Mickey Mouse pentru adulți".

Organizatorii expoziției susțin însă că alegerea stilurilor arhitectonice după dorințele fiecărui participant ar avea mai degrabă un efect pozitiv, atrăgîndu-l pe vizitator, descoperindu-i diferite aspecte pitorești, specific naționale, din țări mai mult sau mai puțin „exotice", sau diferite proiecte, mai îndrăznețe sau mai fanteziste, ale arhitecturii moderne. Vizitatorul va fi astfel întîmpinat încă de la intrare de „Turnul Aerian", o uriașă structură în forma unui T pe a cărei parte superioară se află amenajat un aerodrom pentru elicoptere (s-a anunțat de altfel că vor fi instituite servicii speciale de curse cu elicoptere din diferite puncte ale New Yorkului spre expoziție). De la acest T uriaș pornește „axul expoziției", care trece prin Unisfera situată în centrul parcului. Această Unisferă, simbolul expoziției, este o imensă structură de cabluri de oțel inoxidabil, închipuind meridianele și paralelele globului pămîntesc, și susținînd masa continentelor, totul avînd înălțimea unei clădiri cu 12 etaje. Trei orbite înconjurătoare sugerează traiectoria unor sateliți artificiali. Unisfera reprezintă în mare imaginea Pămîntului văzut din spațiu de la o distanță de 6 000 de mile (această construcție este una din puținele definitive, ea urmînd să fie păstrată și după încheierea expoziției, cînd clădirile vor fi dărîmate, iar terenul transformat într-un parc. Unisfera a fost construită după o muncă — uneori plină de peripeții — de 162 de zile, pentru care, în operațiile mai delicate la mare înălțime au fost folosiți ca lucrători membri ai unui trib de piei roșii, Mohawk, cunoscuți ca avînd un simț deosebit al echilibrului la mare înălțime).

Din acest centru al expoziției ceea ce izbește în primul rînd privirile sînt foarte numeroasele cupole, structurile ovoidale, formele eliptice sau neregulate ale unor pavilioane (de exemplu peretele frontal cu o curbură convexă înalt de 10 etaje al pavilionului trustului american „General Motors"), izbucnirea fîntînii arteziene gigantice de la una din intrări, cu gheizere și focuri de artificii, sau arcadele înalte de cîte 20 de metri construite în scopuri publicitare de una din marile companii de produse alimentare americane. Acestea au și o anumită utilitate, pentru că îi vor ține în permanență la curent pe vizitatori cu actualitatea mondială, prin jurnale luminoase sau prin buletine radiotelevizate. Casa Japoniei are fațada și pereții construiți din lavă special adusă din insulele japoneze și sculptată de un cunoscut artist japonez. Se mai remarcă un sat belgian reprodus în amănunt în starea în care se afla la începutul secolului, reproducerea unui templu al aurorei din Tailanda etc. În general expoziția aceasta pare să îndrăgească îndeosebi liniile curbe (deși sînt unele construcții cu unghiuri violente, cum ar fi pavilionul Sierrei Leone, al cărui acoperiș urmărește să exprime forma ascuțită a colibelor și vîrfurilor muntoase din această țară). În același timp, o decizie a municipalității newyorkeze, care a instituit un plafon în ce privește înălțimea clădirilor expoziției, face ca de data aceasta să lipsească turnurile caracteristice trecutelor ediții americane ale expoziției. Fac excepție doar „Turnul de observație" al pavilionului New Yorkului și cel al „Farului principal" — unde va arde cel mai puternic bec existînd în momentul de față în lume (13 miliarde de lumini).

În revistele americane se discută pe larg de cîteva săptămîni despre influența pe care expozițiile universale le-ar putea avea asupra diferitelor domenii ale vieții științifice și artistice. Se susține de exemplu că expoziția mondială columbiană de la Chicago (1893), care s-a caracterizat printr-un amestec de construcții de paiantă albă „a împins înapoi cu mai multe generații arhitectura modernă" ; sau că expoziția de la Chicago (1939), în care construcțiile erau adevărate desișuri de structuri tubulare, ar fi contribuit la dezvoltarea școlii arhitectonice americane moderne.

Expozițiile incită concurența între marile firme. Revistele citează cazul unor trusturi sau unor manageri care au realizat profituri însemnate de la expoziția newyorkeză din 1939. Anul acesta cele mai importante din firmele americane contează de asemenea pe o largă publicitate și în lunile precedente s-a desfășurat o adevărată luptă de concurență pentru asigurarea unor „vedete" pentru pavilioanele respective. Pavilionul Ford și-a cîștigat astfel „colaborarea" lui Walt Disney, cel al firmei „General Motors" a organizat „Cinematograful viitorului" care i-a adus profituri însemnate la expoziția precedentă, iar trustul „I.B.M.", care face o largă reclamă aparatelor electronice de diferite tipuri, a organizat o „grădină a senzațiilor" în care sînt prezentate scenete cu eroi ca Sherlock Holmes puși să rezolve diferite enigme polițiste cu ajutorul creierului electronic. În general, remarca revista americană *Newsweek*, „expoziția este dominată de punctul de vedere al marilor corporații, însă glasul lor este voalat de data aceasta prin folosirea ingenioasă și spectaculoasă a mașinilor electronice, cineramei, televiziunii, stereofoniei, creierelor electronice, păpușilor lui Walt Disney și a sistemelor de publicitate holliwoodiene".

Aspectul spectaculos capătă în unele cazuri o exagerare care pe unii ziariști i-a făcut să vorbească de depășirea limitelor bunului gust. În pavilionul statului Illinois, de pildă, există o păpușă mecanică cu trăsăturile președintelui Abraham Lincoln, care „surîde", se încruntă și ia un aer plictisit, își freacă nasul și bărbia și recită discursuri — după care intervine un cor în fortissimo cîntînd imnuri. Trucurile publicitare de acest gen sînt considerate necesare de organizatorii diferitelor pavilioane pentru a atrage un număr cît mai mare de vizitatori (intrarea în expoziție este fixată la 2 dolari pentru un adult și 1 dolar pentru copiii peste 2 ani, și, deși vizitarea diferitelor pavilioane este în general gratuită, revistele au calculat că se așteaptă ca în medie, fiecare adult să cheltuiască 7,20 dolari pe zi, pentru a asista la diferite spectacole speciale, pentru a-și cumpăra amintiri etc.).

Se presupune că cei mai mulți vizitatori vor ține să vadă „tunelul preistoriei" din pavilionul Ford, pentru care au fost comandate special niște păpuși mecanice fabricate în studioul lui Walt Disney, și denumite de acesta audio-animatori. Este vorba de reproduceri destul de exacte ale animalelor preistorice, executate din material plastic „însă avînd intestine cu tranzistori, prevăzute cu bandă de magnetofon, și cu diferite sisteme de pompe" și care se mișcă, pasc iarbă, se luptă între ele și scot sunete ciudate. Există de asemenea oameni preistorici, care prin aceleași procedee mormăie sau pictează pe pereții grotei, plus — aici intervine aspectul publicitar — „un strămoș îndepărtat al lui Henry Ford, înfățișat în momentul în care inventează roata", după cum spune un reprezentant al pavilionului Ford.

La acest pavilion, sau la altele ale unor firme rivale, spectatorii sînt invitați să ia loc în automobile de tipul celor produse de firma respectivă și execută traiectorii în jurul unor scene fixe, putînd asista astfel la diferite episoade istorice — cum ar fi debarcarea lui Columb în America, — sau din domeniul științifico-fantastic, ca de exemplu o călătorie simulată în spațiul cosmic, o debarcare pe Lună, o plimbare în „strălucitoarea lume a viitorului". Cinerama viitorului, de la „General Motors" prezintă modele de hoteluri submarine, sau filme în relief în care se încearcă înfățișarea în 15 minute a evoluției viitoare a umanității.

Uneori reclama este îmbrăcată în programe instructive, cum este cazul grupului „I.B.M.", care în oul uriaș ce-l încoronează pavilionul a organizat un cinematograf unde rulează filme exemplificînd funcționarea creierelor electronice. O mare companie de asigurări pe viață a construit pe un perete uriaș un cadran care urmărește (după cum se susține) minut cu minut evoluția demografică a Statelor Unite. Alte firme promit revelații științifice interesante, cum ar fi „General Electric", care, în 1939, a înfățișat un trăsnet uriaș produs prin trecerea unei scîntei de 10 milioane Volți printr-un arc înalt de 10 metri. De data aceasta se va face „prima demonstrație publică a fisiunii termonucleare" prin ciocnirea violentă a 10 milioane de atomi de deuteriu. În sfîrșit, alte firme păstrează cu strictețe secretul atracției principale, cum e cazul trustului „Chrysler", despre care se știe numai că a pregătit ceva, dar nu și ce anume.

La muzeul păpușilor de ceară sînt reproduse „scene istorice" cum ar fi : moartea lui Sardanapal (după Byron), sinuciderea Cleopatrei (nu tocmai după Shakespeare), ca și o scenă cu însuși directorul expoziției, Robert Moses.

Dincolo de aceste aspecte publicitare se impun elementele de real interes cultural și artistic din cuprinsul expoziției : pavilionul Vaticanului găzduiește grupul statuar *Pieta* de Michelangelo, cel al Spaniei — pînze de Goya, Velasquez și El Greco, cel al Greciei — sculpturi antice, cel al Izraelului — un sul din recent descoperitele manuscrise de la Marea Moartă.

Este, desigur, prea devreme pentru a vorbi despre semnificația expoziției și pentru a putea aprecia succesul ei.

Organizatorii ei apreciază că expoziția va putea prilejui confruntări interesante în diferite domenii ale tehnicii sau culturii. Fără îndoială că acest aspect ar fi fost și mai pregnant dacă expoziția ar fi reușit să fie într-adevăr universală.

Mircea IVĂNESCU

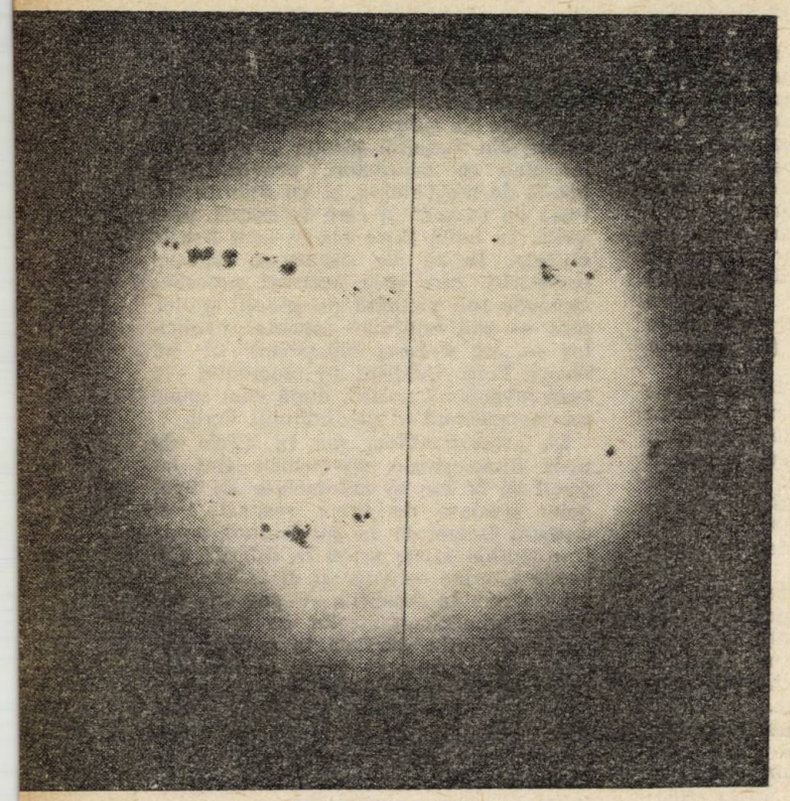

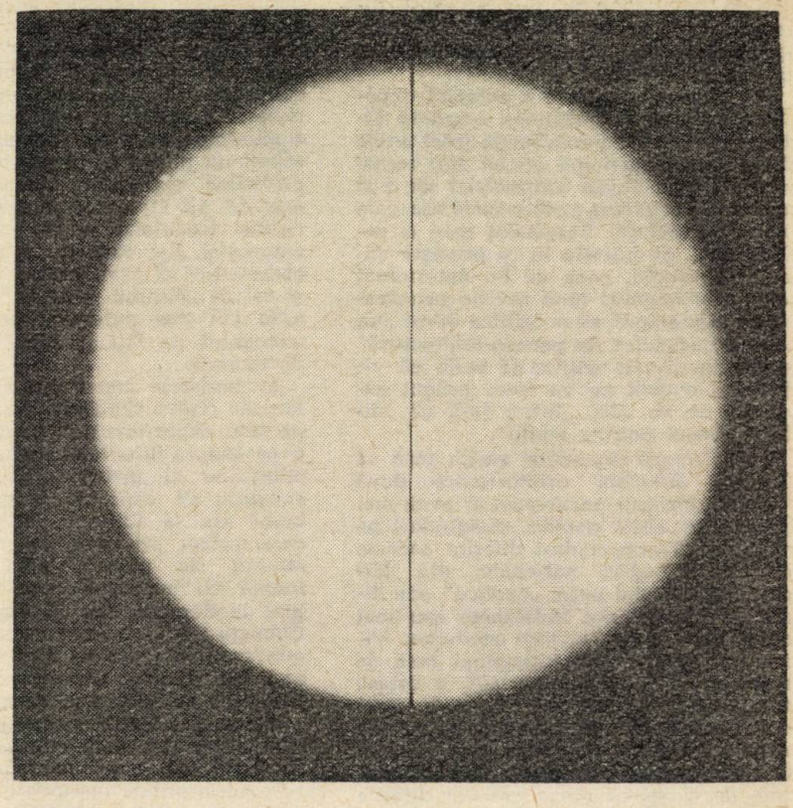

anul internaţional al SOARELUI CALM

interviu cu prof. univ. CĂLIN POPOVICI

Comitetul mondial A.I.S.C. are ca preşedinte pe prof. W. J. G. Beynon (S.U.A.), vicepreşedinţi pe dr. N. V. Puşkov (U.R.S.S.), prof. G. Righini (Italia), dr. M. A. Pomerantz (S.U.A.), iar ca secretar pe dr. K. Minnis (Anglia). În comitet sînt reprezentate diferitele asociaţii ştiinţifice internaţionale care participă la A.I.S.C.: Uniunea geodezică şi geofizică internaţională, Uniunea astronomică internaţională, Uniunea internaţională radio-ştiinţifică, C.O.S.P.A.R. (Comitetul pentru studiul spaţiului cosmic), Organizaţia meteorologică internaţională, Comitetul de cercetări antarctice.

— Cercurile ştiinţifice — şi alături de ele publicul cel mai larg — sînt preocupate de Anul Internaţional al Soarelui Calm. Am dori, înainte de toate, o definiţie a acestei acţiuni ştiinţifice.

— De fapt, corect ar fi să se spună „Anii Internaţionali ai Soarelui Calm" fiindcă este vorba de o perioadă de doi ani de zile (1964—1965), în timpul căreia se întreprind vaste lucrări ştiinţifice geofizice, în cadrul unei colaborări internaţionale la care participă peste 60 de state. Aceste lucrări privesc fenomene ale fizicii Pămîntului, strîns legate de activitatea solară. În anii 1964—1965, Soarele trece printr-un minim al activităţii; pe suprafaţa lui vor fi cele mai puţine pete, erupţii, protuberanţe etc. Această stare de acalmie se repetă ciclic, după o perioadă de aproximativ 11 ani. Într-o astfel de împrejurare, fenomenele solare de care aminteam se petrec rar şi sînt izolate, aşa încît ele pot fi studiate mai bine în dezvoltarea lor completă şi în efectele lor asupra Pămîntului şi asupra mediului interplanetar. De asemenea, se poate defini şi preciza mai bine situaţia geomagnetismului, ionosferei, zonelor de radiaţii ale Pămîntului etc. în condiţii „normale", adică în lipsa unei activităţi solare intense. Aceasta ne înlesneşte să înţelegem activitatea solară intensă. Cu alte cuvinte, acum se va